16.

SKANDINAVER OCH ARABER.

Saga från vikinga-tågen,

berättad av

BIAS,

Förf. til »Magdeburgs hämnare», »Odovalsky» m. fl.

STOCKHOLM,
Sigfrid Flodins förlag.

STOCKHOLM,
Sigfrid Flodins boktryckeri, 1869.

Företal.

At hälsa läsaren med et företal til detta arbete skulle jag ha ansett överflödigt, om jag ej tagit mig friheten at där använda et mot gängse bruk stridande stavnings-sätt, enligt de vid mötet för nordisk rätt-stavning angivna grunder. Et sådant företag kan tarva både en förklaring och en ursäkt, hvilka jag härmed vågar framföra:

Den djupa och alvarliga forskning i de skandinaviska språken, som utmärker vår tid, synes vara av sådan vigt för vår framtida andliga utveckling på sjelvständig och nationel grund, at et verksamt tillämpande efter bästa förmåga av dessa forskningars praktiska resultat bör vara hvarje skriftställares pligt. Först när et folks större antal författare av lägre ordning för den stora almänheten söker at framlägga vetenskapsmännens och snillenas uptäckter och rön inom språkets och fornforskningens områden, kan den sjelv-känsla väckas och underhållas, som är första vilkoret för nationens framåtgående i den odling som är något mer än blot härmning av andras. At språkets sjelvständiga behandling och dess utveckling på historisk grund är bland första vilkoren för vinnande av sjelvständig kultur, torde ej kunna betvivlas. Sjelva stavnings-sättet kan i vissa avseenden vara et uttryck icke allenast av språkets ståndpunkt, utan av hela kulturens; det bör följa den historiska språkforskningens utveckling. Denna övertygelse förmådde mig efter läsningen av en svensk språkforskares arbete at i en historisk novell "Odovalsky" vidtaga några förändringar i det vanliga stavnings-sättet, hvilka dock ådrogo mig många och skarpa anmärkningar, men sedermera befunnos

stämma överens med de av mötet för nordisk rätt-stavning uttalade åsigter. Tryckningen av nu föreliggande arbete började samtidigt med nämda möte, och jag föreslog förläggaren at våga et försök med tillämpning av det vid mötet antagna stavnings-sättet. Han gick in på förslaget, ehuru han förutsåg, at arbetet därigenom skulle spridas mindre och klandras mer än under vanliga förhållanden; han ansåg nämligen saken vara av den vigt, at en möjlig upoffring borde vågas för et försök at praktiskt utröna huru vida de nya ideerna kunde ha utsigt til framgång. Redan innan jag började försöket at tillämpa det nya stavnings-sättet, var jag beredd på så väl en skarp kritik som på möjligheten at i många fall bliva beträdd med misstag. Ju mer jag sedan försökte mig, dästo mer stötte jag på svårigheter och fann, at min vilja varit bätre än min förmåga. Jag förutser redan rättvisa anmärkningar så väl emot bristande konsekvens som däremot, at jag i många fall gått för långt, i andra fall tvärt om. Dock anser jag mig hava lämnat et bidrag til sakens utredning och at mit arbete skall medföra gagn, även om det icke i allt gillas; det bör åtminstone bliva et medel at göra et bätre. Osannolikt är det icke, at kritiken skall omildt bedöma mitt »nyhets-makeri» i stavnings-sättet, men detta måste jag underkasta mig; och då jag nu överlämnar detta lilla arbete åt almänheten, får jag endast anhålla om hennes överseende och et mildt bedömande av detta fel at stöta århundradens vanor och smak.

Stockholm i September 1869.

Författaren.

I.

UNDER SOTAD ÅS.

»Bringen honom brygda mjödet!
Mången kväder då i kvällen.
Mången dock för mycket talar,
Andra somna under sagan.»

Hervara-Saga.

Det var vid södra stranden av Mörkön en stormig höstkväll. I en dal-sänkning, som utmed kusten vidgade sig til en slätt, låg en mäktig och rik odalbondes gård insvept i skymning. Sprakande eldgnistor virvlade i en tjock rökpelare, som upsteg från midten av den väldiga och långa ryggås-stugans högspetsiga torvtak. Den til storm övergående vinden kringspred gnistorna, så at de liknade et yrväder av eld. Vinden pep i knutarna, men kunde ej genomtränga de väl hopfogade timmerstockar, som bildade manbygnadens väggar.

Inne i högsätes-salen var det varmt och trevligt

omkring den lågande arnen, och ingen tycktes veta, at det utom knutarna sammanskockades moln til en storm. Den gamla sago-berättaren Fasold bredde bekvämt ut en splitter ny vargskins-fäll på det hårdt tilstampade ler-gålvet och beredde sig at makligt nedlägga sig därpå. Alla innevarande, och de voro redan många, hade upmärksamheten fästad vid honom, ty de viste, at sago-berättandet skulle börja. Högtidligt och alvarligt utsträckte han sin knotiga kämpa-lekamen i riktning efter högbänken med de i elden stirrande ögonen åt norr. Som bäst syselsatt med at under sina ben utjämna vargskins-fällens veck, stördes han av et doft morrande, hvilket avlöstes av et vildt skall och en jättestor hunds framrusande. Just som hunden tycktes färdig at hugga tag i pälsen, avbröts han av et almänt gapskratt. Kuse var en förståndig hund och fann, at han låtit narra sig av den aldeles nya pälsens starka varglukt. Liksom alla kloka hundar känslig för åtlöje, drog han sig skamflat tilbaka och gömde sig under högbänken, kanske för at söka skydd hos de två i ek skurna husgudar, hvilka bildade spetsen på högsätes-pelarna och alvarligt blickade i elden. Fasolds värdighet och vigt minskades dock ej av detta löjliga avbrott, hvilket til och med gav honom anledning at draga den skäggiga munnen til et slags leende. Så snart den almänna munterheten lagt sig efter Kuses återtåg, framkom mor Gunhild sjelv med välkomst-bägaren

och stälde den framför Fasold på en högfotad pall, hvilken frambars av trälinnan Yrsa. Alt trängre slöt sig kretsen kring elden, och när Fasold druckit första gången, blev det en almän tystnad i den förut av sårl genljudande salen. Alla viste, at andra klunken var upslaget til sagan, liksom stämningen af lyrans strängar var tecken til sångens första toner.

Fasold sjelv kände bäst stundens vigt och sit eget värde. Djup och långsam blev också därföre den andra styrkdrycken, vid hvars slut bägarens botten var riktad mot taket. Under denna långa tilldragelse stötte de unga skälmska tärnorna Asta och Hildegard på hvarandra och hviskade sins emellan at det var försigtigt av Fasold at icke liksom de flesta andra sätta sig på bänk eller pall, emedan han nu på gålvet kunde vara säker at ej falla omkull. Mor Gunhild glömde av nyfikenhet sit värde ända därhän, at hon lämnade frubänk-sidan och kröp up på den murade arnens uphöjda stensätning emot den sida, som vette åt karldörren eller huvud-ingången och som var den minst förnämliga av alla sidorna. Hon lät förstå, at hon var frusen, liksom alla andra gummor, och trälinnan Yrsa pyslade om elden, för at maka några bränder åt sidan, men Hildegard, hvars ögon upmärksammade alt, anmärkte tyst til Asta, at gumman var lika döv som nyfiken, och blot ville komma närmare intil Fasold, fastän hon eljest var rädd för elden. Asta

svarade icke, utan lät sin älv-lika kropp nedsjunka på en låg pall utan ryggstöd. Stödjande sit ljuslockiga huvud i handen betraktade hon med milda ögon en gent över på andra sidan arnen sittande yngling. Det var hennes broder Halvard, hvilken var ivrigt syselsatt med at på et litet spjut-skaft inskära runor och därför hade satt sig så nära elden som möjligt. Hildegard kunde däremot ej för något pris i världen förmå sig at bevärdiga den resliga, och frimodiga ynglingen med en enda aldrig så liten blick, fastän han var husets enda arvinge, och hon sjelv var blot en fattig och avlägse fränka och vistades i huset såsom väninna til Asta. Hon blickade i stället sedesamt och kallt på de kolnande remnorna i de glödande stockarna. I de ögonblick, då hon trodde sig bemärkt av Halvard, höjde hon ögonen från elden och lät dem ej utan värme hvila på en blek och tyst främling, som obemärkt inkommit och utan at hälsa, för at ej störa sago-friden, satt sig på en av långbänkarna vid väggen, strax åvan trälarnas och stav-karlarnas plats. Vid et dylikt tilfälle, då Hildegards öga kanske längre än förut och med synbart större deltagande hvilat på främlingen, var den stackars Halvard nära däran at skära sig i fingret. Glansen i Hildegards ögon föreföll då ynglingen härligare än den av eldgnistorna, hvilka virvlade i rökpelaren, som lodrätt sköt up mot den höga ryggåsen och bortskymde

gudabilderna, men återspeglades i de blanka sköldarna, på väggen åvan högbänken.

Alt detta hade gått för sig innan Fasold hunnit tömma den andra styrkdrycken ur bägaren och få tungbandet fulkomligt lossadt. Snart var dock sagan i gång, och intet ljud hördes i salen, ty sjelva myggorna, som flytt stormen och genom de öpnade vindögonen i ryggåsen flugit in, hade redan bränt up sig i elden. En eller annan träl, som kommit senare än de andra hem från arbetet, smög sig in så tyst som en älskare til sin älskarinna, och tycktes om möjligt ivrigare än de andra lysna til den fräjdade sago-förtäljaren. Trälinnan Yrsa, som satt sig på en pall bakom mor Gunhild, lät i smyg sit livliga öga halka över til den vackre Halvard, hvilken för sagan aldeles glömt bort verkligheten och släpt både kniv och spjut-skaft, för at lysna til den underbara berättelsen om huruledes konung Götrek stormade Torborgs fästning Ulleråker och tog, den sköna, stålta prinsessan til fånga. Den raggiga Kuse hade under berättelsens gång funnit, at intrycket av hans misslyckade angrepp mot vargskinspälsen hade dött bort, och förfogade sig därföre med hängande huvud och maklig gång til de båda flickornas fötter, där han utsträckte sig, för at til någon del få ligga på deras släpande kjolar. Hildegard hade under Halvards intresse för sagan glömt sig ända därhän, at hon en lång stund betraktat ynglingens dröm-

mande anlete, hvilket altså omedvetet var utsatt för korsande blixtar. Dessa blixtar råkade at mötas, och Yrsa triumferade över sin stålta matmoders visade svaghet, på samma gång som hon var missbelåten därmed, utan at riktigt veta hvarför. Rodnande när hon såg sig ertappad på bar gärning, blickade Hildegard ned åt gålvet, och utan at tänka på hvad hon gjorde, klappade hon ivrigt och hårdt den lurviga Kuse. Då ville det sig ej bätre, än at hunden, som var Halvards, reste sig up, sträckande lätjefullt på sina långa ben och med et egendomligt ihållande vrål, som skulle föreställa en tacksamhets- och glädjeytring, lomade av til sin husbonde, liksom för at låta denne tilegna sig de undfångna smekningarna.

Såsom en erfaren sago-berättare egnar och anstår, gjorde Fasold altid et kort uppehåll just vid de mest spännande punkterna i sagan, för at dästo mer kitla nyfikenheten. Vid hvarje sådant tilfälle tog han sig en dryck skalde-mjöd, för at få ytterligare ingivelser samt översåg därefter sin åhörare-krets, hvilken alt mer vidgades genom inkommande tjänare samt grannar och förbi-tågande resande, för hvilka dörrarna altid stodo öpna. Fasolds vanda öga upptäckte bland de resande genast den förut omtalade främlingen, som Hildegard betraktat och hvilken hon strax ansåg vara en vidt berest ung birke-karl med höviska seder och av hög börd, at döma av hålning och klädsel. Sago-förtäljandet höls

så högt i ära som en nutida gudstjänst och icke ens en konungs inträdande fick däri göra avbrott. Först när Fasold slutat sin saga och börjat taga i skärskådande den andra bägaren, som Yrsa framstält åt honom, upsteg Halvard, hvilken under sin faders frånvaro sedan vår-vikingen skötte en husbondes åliggande, och förde fram den okände til eldstaden, där en ekbänk med löst bålster af brokigt siden ställdes vänster om Halvards förra plats. Ehuru Halvard behöll sin pall, satt han dock sjelv såsom husbonde til höger, och förnämsta gästen til vänster. Under tiden hade Asta och Hildegard fylt två med drivet silver-beslag försedda ur-oxhorn, och på främlingens artiga anhållan drucko de honom och värden til. En mörk sky lägrade sig över Halvards höga panna, när han märkte, at Hildegard stälde sig så, at hon fick med förbi-gående av honom dricka främlingen til och räcka honom hornet. Möjligt var, at denna händelse gav honom bätre kraft i dryckjom, ty när han såsom hövisk värd skulle dricka sin gäst til, tog han hornet ur sin syster Astas hand, och efter en nickning åt främlingen tömde han det i et andedrag, på gammal svenskmanna sed. Gästen nickade fryntligt, och et ögonblick därefter höll också han sit horn med spetsen up mot taket, utan at någon enda droppe syntes falla på gålvet. Asta, som väl hade märkt sin fränkas mindre vänliga upförande mot Halvard, låtsade ej därom, utan sprakade i stället

med henne om den främmande birke-karlen. Lik andra flickor ville hon gärna bry sina väninnor för verklig eller förment älskog, och påstod, at främlingen hade med mycket besvär vändt hornet så, at han skulle få dricka just vid den kant, dit Hildegard fört sina läppar. Hildegard förnekade detta rodnande, men när Asta sedan omtalade det i Halvards närvaro, sade Hildegard ingenting däremot, utan blot smålog.

Sagorna fortsattes, och vid et längre uppehåll måste trälarna lägga nya stockar på elden. Fasold, alt mera livad av skalde-mjödet, beräknade en bägare för hvarje saga. En ny påfylning var altså förskotsbetalning för en ny saga, och den gamla berättaren hade av en lång levnads erfarenhet lärt sig at altid låta en efterföljande saga bli mer underhållande än en föregående. Därvid tog han dock i beräkning den inverkan på smaken och inbildningskraften, som det ymnigt flytande ölet och mjödet utövade. Detta hördes bäst på bifallsropen, och slutligen fann Fasold til sin ledsnad, at så väl åhörarnes nyfikenhet som husets mjödkar och hans egen strupe hade större djup til botnen än det horn med skalde-mjöd, som han från Sökvabäcks rymliga sal fått av asynjan Saga. Hans sago-skämtan sinade aldeles ut, och slutligen viste han sig ingen annan råd än at börja tala om sina egna äventyr til lands och sjös. Därvid måste han beräkna, at mjödet gjort hans mer kunniga åhörare mindre nogräknade och at mas-

san skulle kunna tåla vid en stor knippa av diktens starka humle i verklighetens svaga vatten. Han beskrev altså sina egna färder genom Niörva-sund til Sikelö, Myklagård och Jorsala. At därvid sanningen på et betänkligt sätt fick sitta emellan, må skrivas mer på räkningen av åhörarnes anspråk på underbara saker och på den skaldiska överdrift, som måste ligga i alt österländskt, än på Fasolds begär at rosa sig sjelv. At icke ens Fasolds från Asarne ärvda överdrift i den nakna verklighetens utstyrande med inbildningens granna förgylda kläder räckte til, syntes slutligen bäst därav, at en vid dörren sittande träl, hvilken troligen gjort alt för täta påhälsningar vid det stora mjödkar, som för hopens räkning stod långst ned i salen, och hvilken dessutom var trött av dagens mödor, helt tvärt ramlade ned från pallen och vaknade först när en almän skrattsalva ljöd i hans öron. Detta opåräknade inpass kom aldeles lagom för Fasold. Han fick tid at hämta nya krafter ur skalde-hornet, och kom i fortsätningen av sin saga slutligen därhän, at han i egenskap av svearnas och göternas konung rövade en prinsessa från Sikelö och tog henne på sit stora drak-skepp. Ju mer han sålunda gick tilbaka til minnena från sin skiftesrika levnads ungdom och ju mer de därav framkallade bilderna bjärt avstucko från hans ålderdoms torvtighet, dästo mer njöt han av at alt starkare förgylla dessa bilder och at slutligen sjelv tro på deras verklighet i

det skick han framstälde dem. En stark och frisk inbildningskraft kan göra en stav-karl rikare än en konung och lyckligare än en brudgum, och ju mer et folk är försjunket i uselhet och fattigdom, dästo mer kan man vara förvissad om, at det förtäljer och tror ammsagor om skatter nedgrävda under lämningarna av fädernas gamla borgar. Sålunda beskrev nu Fasold på det mest levande sätt, huru han rövade prinsessan och redde sig at hålla bröllop i sjelva kejserliga borgen i Myklagård, hvilken han tagit med stormande hand. Alla voro tysta, och synnerligast trälarnas anleten uttryckte de dummas förvåning. Ej märkte de, at de närmast arnen sittande drogo på munnen eller beto sig i läpparna och förstulet tittade på hvarandra. Plötsligen, just som Fasold skildrade huru han redde sig at sluta bröllopet med sin fagra prinsessa, hördes kring arnen utbrottet av et länge med möda kväfdt skratt, och Halvard utbrast:

"Nu ljuger du Fasold! Hvarken någon svee eller göt har någonsin med vikinga-flotta seglat genom Niörvasund, mer än mina fränder Hasting och Björn Järnsida för blot tre vintrar sedan."

De mer avlägsna bland åhörarne, hvilka godtroget och med den mäst spända upmärksamhet lysnat til sagan, stirrade häpna mot arnen, för at uptäcka fredstöraren, som tycktes i hast ha blivit mycket närsynt och med berömvärd flit skar djupa strids-runor i sit

spjut-skaft. Skrattet närmast omkring arnen väckte tvivlets frö hos de godtrogna, hvilka från at först ha blivit misslynta över avbrottet i en märkvärdig saga, nu blevo ännu mer förtörnade över at de blivit narrade. Deras vrede vände sig altså med mångfaldigad styrka mot Fasold, hvilken varit nog djerv at gäcka deras enfald. De besinnade icke, at just deras egna anspråk på et outtömligt förråd av underbara sagor hade tvungit honom at ljuga.

Fasold var dock icke den man, som gav sig för första slaget. Sedan stormen lagt sig, tog han en klunk ur den påfylda bägaren, slog vargskins-pälsen tätare omkring benen och hostade tre gånger. Efter dessa förberedelser såg han lugnt och överlägset omkring sig, utan at vända ögat åt Halvard, och anförde, såsom om ingenting händt, det gamla, kända ordspråket:

"Tre ting äro beklagansvärda: en björn som är sårad i foten, et drak-skepp som tagit läck och en pojke, som ej varit i främmande land."

Ingen missförstod den träffande hänsyftningen. Halvard var redan en man, och ingen underkände hans tapperhet och hans färdighet i alla slags idrotter. Han hade til och med överlägsna egenskaper, hvilka i många avseenden gåvo honom et obestridt övervälde över hopen, men hans upfostran var ännu ofulländad, emedan han ej, såsom av hvarje yngling av börd och med framtidsutsigter fordrades, hade gjort någon utomlands-färd,

hvarken såsom viking eller birke-karl eller i någon främmande konungs tjänst. Förebråelsen kändes bitrast för Halvard, när han träffades av Hildegards mörka öga och när detta öga sedan med välbehag hvilade på den höviske främlingen. Ursinnig av vrede över sit nederlag i den strid han sjelv framkallat och börjat med sådan framgång, fattade han det lilla spjut-skaft utan udd, hvarpå han täljt, och slungade det mot Fasold. Denne satt med sidan vänd mot Halvard och förde just den stora bägaren til munnen, för at riktigt njuta av sin seger, då det med sälspord skicklighet kastade spjutskaftet träffade kärlets botten nedanför Fasolds hand-love. Detta skedde så hastigt, at ingen märkte det, men väl sågo alla, at ölfradgan lik väl lödradt rakvatten betäckte Fasolds buskiga skägg, och at ölet rann ned på vargskins-pälsen. För et ögonblick bragtes Fasold ur fattningen, men han hade den klokheten at tiga. Med det betänksamma och åskådande lugn, som altid utmärker en äkta skald, samlade han sina tankar til en ny ordstrid, för at giva Halvard banehugg, men de närvarande sågo honom blot torka sina kläder och långsamt plocka bort humlen ur skägget.

Halvard var dock lika godhjärtad som obetänksam. När han såg allas ogillande blickar och at hans ohöviska upförande mot en ärad gäst och gammal sagoskämtare ej ens kunde ursäktas av hans ovanliga färdighet i spjut-kastning, gick han fram til Fasold, avtog

en arm-ring och räckte den åt honom under anförande av följande stråf ur Harbards-liod.

"Det skall jag gälda
Dig med arm-ring,
Den skiljo-männen prövat.
De oss förlika ville."

Alla tyckte om detta vackra drag av ynglingen lika mycket som om hans färdighet at anföra en så passande stråf ur et gammalt drapa. När den öl-bestänkte sago-skämtaren såg husets arvinge så hjärtligt och frikostigt erbjuda försoning, mottog han den med öppen hand. När han knäpte den dyrbara ringen på sin högröda men något loggslitna skjortärm, syntes han nästan rörd av tacksamhet, och det var möjligt, at det ymnigt förtärda mjödet gjort honom blödig til sinnes, ty Yrsa påstod sedermera, at hon sett en tår i hans öga. Hans skalde-ära bjöd honom at med något anförande ur et kändt kväde tacka för gåvan. Detta var ingen lätt sak, och i hastigheten hittade han i sit minnes runo-flockar intet annat än följande ur Skirnis-För:

"Jag tar icke arm-ring,
Fastän bränd han är
Med son av sjelva Odin;

Mig brister icke
Guld i Gymers gårdar."

Den arme skalden motsade sig altså sjelv, ty han behöll för visso ringen. Dock gjorde alla honom räkning för den anspelning om Halvards ätte-lägg från Odin, som låg i den anförda stråfen. Alla de hemfödda trälarna från och med sjelva tjonen eller ladugårds-fogden til och med minsta fåraherden voro stålta at tjäna en husbonde, som var besläktad med Upsala-konungen Björn Järnsida och som var en Asa-frände, härstammande både från Ynglinga- och Sköldunga-ätt. At Fasold stålt anförde "mig brister icke guld i Gymers gårdar", passade alt för väl in med hans förut inbildade värdighet av sjö-konung och prinsess-rövare, för at ej slå an på massan. Den munterhet, hans svar väckte, ansåg han såsom det mest otvätydiga bifall, och hans belåtenhet ökades om möjligt ännu mer, när den fagra Asta, som var ivrig at ställa alt til rätta och avbörda sin broders fel mot värdskapets skyldigheter, bjöd honom vin ur et horn. Ödet ville dock, at Fasold denna afton ej skulle få dricka i fred, ty just när han med konsterfaren hand vände hornets spets nedåt, för at under drickandet ej ånyo översköljas, avbröts han av Kuse, hvilken med et vildt språng rusade på dörren, stötte up den med sina väldiga ramar och försvann under et högljudt skällande. Genom den öpnade dör-

ren tjöt höst-stormen hemskt, och en väder-il jagade den lodräta eldpelaren åt sidan, så at husgudarne insveptes i et brinnande hav.

"Stor olycka stundar" mumlade mor Gunhild och makade sig förskräckt från arnen så fort hennes gikt-sjuka ben tilläto.

Alla förstodo, at den kloka hunden ej sprungit ut, så vida ej något ovanligt händt vid stranden. Kvinnorna och trälarna rusade ut; hus-karlarna började at från väggarna nedtaga sina vapen, och däjan Yrsa hjälpte Halvard at tända et blåss, hvilket så när aldrig hade fattat eld. Fasold, nu lugn såsom altid, passade på et ögonblick, då tärnornas blickar voro riktade mot den ännu öpna karldörren; han hämnades nu på det oblida öde, som denna afton velat neka honom at dricka, och tömde hornet til spetsen. Därefter grep han en strids-yxa och gick med raska om än något vacklande steg ut til dörren. Gudinnan Freya sände dock innan dess trälinnan Yrsa i hans väg. Den stackars trälinnan måste tåligt fördraga gubbens närgångna artighet. Hon blundade, liksom för at inbilda sig, at någon angenämare ung man, kanske snarlik Halvard, visade henne slik upmärksamhet, men pinan blef kort, ty bulret utan för påskyndade Fasolds utfärd.

"Jag hör ljudet av en trumma," sade den vid dörren lysnande Asta, hvilken icke såsom hennes modigare fränka Hildegard vågat sig ut.

"Det är nöd-tecken från något fartyg som strandar" suckade mor Gunhild, i det hon hjälpte Yrsa at dämpa elden och antände några pärtor.

Trumvirvlarna hördes tydligare och avbrötos av ljudet från en lur. Som vinden låg från sjön, hördes det at ljudet kom därifrån, och altså bekräftades mor Gunhilds förmodan, at et fartyg var i fara. Snart fans ingen kvar i salen mer än mor Gunhild. Hon trevade fram til dörren, för at bätre kunna lysna, men hennes skrumpna darrande hand förmådde knapt at hålla den öppen, ty stormen ryckte den av och an och var mer än en gång nära at rycka gumman ut på gården.

Främlingen hade försvunnit lika obemärkt som han kommit. Ingen viste hvem han var, hvadan han kommit eller hvart hän han farit. Som han var blek och fin till utseendet och tycktes ha förnäma, högbördiga later, och han utom dess försvunnit liksom genom luften, så förmenade sedan den vidskepliga tjonen, at Balder den gode gästat Torsten gamles sal, för at hälsa hans unga son och arvinge Halvard. Tjonen hade stort anseende bland trälarna, och de höllo hans ord lika med kungsord.

II.

SVALL-RUNOR.

»Svall-runor skall du kunna,
Om du med töm vill tygla
Å havet seglens hästar:
I stäv de böra skäras
Och ristas uti rodret.
Eld slås i kölens spår:
Då, om än vred är vågen,
Och böljan mörk och blå,
Du herskar stålt på havet.»

Sigurdrifu-mál.

Ute var det kolmörkt som om vinden skulle ha släckt alla himmelens ljus. I urskogen tjöt stormen och skakade de höga furornas kronor under en vild kamp. Många av dessa skogens jättar måste under striden bita i gräset och under starkt vapenbrak draga mindre träd med sig i fallet. Skogens strids-sång överröstades dock av havets. Fräsande vågor störtade ursinnigt mot strandens klippor, hvilka kalla och hånande utsträckte sina hårda och skarpa former, liksom blot för at bada. Sandbankarna och blindskären överspolades av de våld-

samt framrusande vågorna, utan at förmå bryta dem eller binda havets lossade fjätrar.

Trumvirvlarna och lur-tonerna, hvilka någon gång svagt genomträngde stormen, kommo från et läckadt drak-skepp, hvilket såsom en kastbåll slungades på vågspetsarna och hvarje ögonblick hotades med at krossas mot klipporna eller gå til botten.

De båda masterna voro kapade och rodret sönderslaget. Med förtvivlade ansträngningar arbetade manskapet dels med bytt-ösning för at länsa fartyget och dels vid årorna, för at hålla det up mot vinden. Ordningen bibehöls ännu, men sjelva köl-herrn hade lämnat sin befälhavare-plats vid det sönderslagna rodret, för at med en ropare gå för-ut, hvarifrån hans kommando-rop bätre urskildes för medvinden. Stam-bon hade lämnat sin plats i fören, för at leda arbetet midskeps. En mängd dyrbara saker av däcks-lasten kastades över bord med samma liknöjdhet, som om det varit barlasten, hvilken dock fick ligga orubbad. Under det för en med sjölivet ovan betraktare mest oordnade virrvarr flögo sjömännen av och an, för at utföra befälhavarnes befalningar, och deras blixt-snabba rörelser visade, at det var eld i hvarje nerv och stål i hvarje sena. Hvarje ögonblick gälde det livet, och det alra minsta fel-grepp eller missförstånd av en enda man kunde kosta hela besätningens liv. Under sådana förhållanden var det förklarligt, at ingen av de i räddningsarbetet del-

tagande personerna märkte eller tänkte på hvad som tildrog sig på akterdäckets uphöjda lypting.

Från underdäck upkom där en gammal man, klädd i rik österländsk drägt med hvit tätt omlindad fez och röda krag-stöflar. Med möda bar han på armarna en avsvimmad ung flicka, hvilken han lade på däcket och omsvepte med filtar och sjalar, därvid ej glömmande at övertäcka hennes bleka ansigte med slöjan. Under tiden voro två unga män sysselsatta med at nedfira den bakom akterspegeln på två upstående stolpar fastsurrade båten. De arbetade lika ivrigt som sjömännen för-ut, men dels voro de ej sjövana och dels förstodo de ej hvarandras språk. Omständigheternas krav och en god vilja förenade dock de två männen til et gemensamt mål, fastän de vid hvar sin ända av båten bildade de mest bjärta motsatser. Den ene, en mörklagd öknens son med förnäm hålning och dyrbar drägt, var en ung mor, och at döma av likhet, son til den gamle emiren, som syslade med flickan. Den andre unge mannen talade norräna tunga med en egendomlig brytning, som tycktes giva til känna, at han var bördig från Frankland eller Saxland. Han var hvitklädd i kåpa och tonsur, och hans ljuslätta anletsdrag samt hans livliga och föga värdiga sätt at vara, stucko även av mot den unga morens fina, alvarliga väsende.

Den kristna prästen och den moriska furstesläkten av far, son och dotter hade det gemensamma målet at

bemäktiga sig storbåten och i hemlighet fly från det hedna drak-skeppet, hvarpå de voro fångar. Medan de unga männen hjälptes åt med båten, lämnade den gamle emiren sin dotter på däck och nedgick ännu en gång därunder, för at innan kort återkomma med en större pung fästad vid sin gördel. Därefter sågs han med obrutna krafter biträda vid båtens utsättande, och snart därefter hade de fyra flyktingarna lyckats lämna drak-skeppet och medtaga flera packor av varor, utan at någon av besätningen märkt det eller tänkt på at hindra det.

Dödsfaran var dock föga mindre i den lilla båten än på det läckade drak-skeppet. Den gamla emiren förde med övad och stark hand rodret, sedan han nedlagt sin dotter på farkostens botten, och de båda unga männen, Isaaks och Ismaels ätlingar, suto vid hvar sin åra. Stormen hade saktat sig ej obetydligt, men Asa-Tor hade börjat köra på himlavalvet, och dånet av hans vagnshjul väckte den unga flickan til medvetande. Ju mer båten avlägsnade sig från drak-skeppet, dästo mer uplystes detta senare av flammande ljungeldar, hvilka hotade at antända det, där det trots sit stora och tunga skråv vildt upkastades på en vågspets, för at sedan gömmas mellan skyhöga och långvariga dyningar.

Utan at tänka på egen livsfara blickade prästen, evangeli förkunnare, högtidligt och hotande på drak-skeppet. Hans bleka ansigte med hög panna och svår-

miskt glödande ljusblå ögon fick under belysningen av ljungelden et dämoniskt, hemskt utseende, och de åskådandes intryck därav förmildrades ej, när han med mot skeppet utsträckt arm ropade med starkt dalrande röst:

"Ty du skall av Herran Zebaoth hemsökt varda med väder och jordbävning och stort dunder, med vädervirvel och storm och med förtärande eldslåga."

I detsamma syntes en ljungeld, som för et ögonblick bländade flyktingarnes ögon. Den tycktes slå ned midt över drak-skeppets däck och uplyste det klart, så at man kunde urskilja anletsdragen på de för livet arbetande kämparna. Rägnet strömmade ned, men stormen hade för et ögonblick saktat sig, så at båten lugnt flöt åvanpå dyningarna. Djupt gripna av stundens högtidlighet, hopknäpte flyktingarna sina händer, och araberna blickade med deltagande på de arma vikingarna, glömmande at deras egen belägenhet var nästan lika farlig. De förstodo ej prästen, när denne fortfarande anförde hebreer-profetens hotande ord:

"O, at du ville låta himmelen rämna och du fore hit ned, at bergen för dig flyta måtte, såsom et hett vatten för en kraftig eld försjuder; at dit namn matte kunnigt varda ibland dina fiender, och hedningarna måste darra för dig."

Det blev alt lugnare, och rägnet saktade sig samt uphörde slutligen aldeles. Liksom om den hämnande

Jehovah skulle ha lysnat til prästens hädiska bön, låt han blixten slå ned på drak-skeppets däck och antända skråvet. Innan kort upsteg en blåröd eldtunga flämtande ur fartygets inre djup. Viller-vallan och oron på drak-skeppet blevo förskräckliga, och flyktingarna glömde sig sjelva för sina hedniska tilfångatagares belägenhet. Med vanligt dödsförakt kämpade vikingarna mot natur-krafterna, och ehuru flyktingarna voro helt nära, urskilde de inga andra ljud än den gråskäggige köl-herrns komando-rop, hvilka genombröto stormen, men uttalades med samma lugn som om han mönstrat sit folk för at segla in i en fredlig hamn. Alt lägre sjönk skeps-däcket under vågspetsarna och alt högre och rödare upsteg den förtärande eldslågan, hvars tjocka rök såsom en målnsky försvann mot land. Elementerna hade sammansvurit sig för at förstöra människans verk och henne sjelv, liksom för at visa hennes vanmakt. Snart tystnade komando-ropen. Ingen rörelse syntes mer på däck, och endast de upstående för- och akter-stammarna samt mellan dem en blå slocknande. låga utvisade hvarest drak-skeppet sjönk. Slutligen återtogo de hämnande vågorna sin jämna gång över sin mörka ban, och icke ens de räddade flyktingarna kunde utvisa den plats, hvarest Asa-Tor och Ran i et drak-skepp begravt de i Valhall upvaknande kämparnes kroppar.

Båten höll sig godt uppe mot vågen, och dess

roder lydde villigt emirens hand. Roddarne hvilade på årorna och betraktade det förfärliga skådespelet. Den unga flickan satt uprätt med huvudet lutadt mot sin faders knän och armarna upräckta mot himmelen såsom til bön.

”Ser du fader! giauren har sjunkit, men vi äro räddade. Allah ser ned til oss i vårt elände,” sade hon i det hon hårdt sammanknäpte sina fina händer, på hvilkas juvelprydda fingrar den sista flämtande lågan från drak-skeppet återstudsade liksom emot små bränn-speglar och spridde elektriska gnistor i båten.

— ”Allah är stor” svarade entonigt och alvarligt den gamle emiren.

Stormen hade tiltagit något i samma mån som åskknallarne blevo mindre talrika och hårda. En våg slog in i båten och visade flyktingarna deras farliga belägenhet. Det kolmörka, brusande havet omgav dem, men ingen stjärna visade dem väderstrecken och ingen fyr, intet jordiskt ljus sade dem om någon vänlig eller fiendtlig strand fans. Det var endast det i människans bröst aldrig svikande hoppet, som visade dem möjligheten av räddning. Prästen sträckte up armarna til himmelen och ytrade förtröstansfult:

”Och Herren Zebaoth skall beskärma Jerusalem, såsom fåglar göra med vingarna, beskydda, hjälpa, därinne vistas och undsätta honom.”

Araberna förstodo ej prästens på bruten norräna

tunga uttalade bön. Achmed, emirens unge son, betraktade prästen, förvånad över at denne ej skötte sin åra och hjälpte til at hålla båten uppe mot stormen. Emiren såg förebrående ut, och Isaura, den unga flickan ville fatta prästens åra med sina späda fingrar. Glömsk av arbetets vigt i farans stund och endast kommande i håg sit heliga kall at omvända hedningar, hvilka kanske nu kunde dö utan döpelsens sakrament, höjde han sin röst och ytrade bevekande til araberna:

"Omvänden eder I avfällige barn, säger Herren, ty jag vill trolova eder mig och vill hämta eder, så at en skall föra en hel stad och två et helt land, och jag skall låta föra eder til Zion."

Arabernas oro för deras timliga rädning ökades därav, at de började tro, at den svärmiske och överspända prästen förlorat förståndet. När guds-mannen såg, at hans ord ej gjorde den verkan han åsyftat, erinrade han sig, at hans åhörare ej förstått honom och försökte altså at översätta orden på grekiska, hvilket språk den tiden mycket lästes, talades och förstods av de bildade bland olika folkstammar.

"Du skall återfå din stålta huvudstad Sevilla," fortsatte han sit löftesrika och lockande tal til emiren. "Herren skall förkrossa din fiende och göra honom til stoft för dig at trampa på, blot du omvänder dig til Herran."

— "Allah är stor, och han har skrivit mit öde med

outplånliga bokstäver i sin bok," svarade emiren alvarligt och kallt. "Ej kan du ändra et ord däri, och ej kan du förmå mig at taga et enda steg ur min väg. Bed du din Kristus at hjälpa dig i land för at predika för dem, som behöva det bätre än jag."

— "Sköt du din åra, franker-präst," ropade Achmed med stark och hotande röst. "Sjön går hög och Eystra Salts vågor skilja ej så noga mellan rättrogna, franker och giaurer."

Dessa ord skulle ha bragt prästen i harnesk och förmått honom at tala om den allena salig-görande kyrkan och om helvetets eld för alla hedningar och odöpta, men den unge arabens varnande ord besannades för hastigt. En våg högre än någon av de föregående, slog in i båten och översköljde den längst för-ut stående prästen, hvars kala, av religions-svärmeri uphettade hjässa avkyldes av Eystra Salts kalla bölja. Han glömde i hast alla sina bibelspråk och fattade med feberaktig oro sin åra, för at ersätta den förlorade tiden. Dock var här intet annat at göra än at blot söka hålla båten uppe mot vågen til dess mörkret uphörde eller til dess någon oväntad hjälp kunde komma, ty i mörkret befarade man at ro längre ut til havs, och dymedelst förvärra sin belägenhet och sin utsigt til rädning.

Stormen fortfor oförminskadt och ihärdigt. Krafterna började svika de roende, och i samma mån avlägsnades även hoppet om rädning. Alt oftare slogo

vågorna in i båten, och Isaura överansträngde sin fina vid arbete ovana kropp med at utösa vatnet, som gäckade hennes bemödande. Emiren anlitade all sin styrka at med det bräckliga rodret hjälpa roddarne at hålla båten mot vågen. Slutligen hördes genom stormen et knakande ljud, som strax uphörde. Det var rodret som slogs sönder av vågen, så at blot hand-taget satt kvar i emirens krampaktigt knutna händer. Förtvivlad lade den gamle mannen sina utmattade armar i kors och fogade sig med mohamedansk undergivenhet i sit öde. Halft vanmäktig tycktes hans kropp sjunka tilsammans, och han drömde kanske at han vaknat i paradiset, ty hans mun var leende och hans halvslutna öga fridfullt och glänsande av salig tilfredsställelse.

Stormen tiltog alt mer, och de två roddarne arbetade med förtvivlade ansträngningar, utan annat hopp än at förlänga kvalen av deras usla tilvaro, ty all räddning syntes omöjlig. Överansträngd til kropp och själ nedsjönk slutligen den unge araben maktlös med armarna lagda över sin åra. Prästen arbetade ännu, men i et överspändt tilstånd liknande vansinne. När kropps- och själskrafter sålunda sveko männen, vaknade den unga flickans slumrande själs-styrka til hela dess österländska spänstighet.

"Allah övergiver oss aldrig," sade hon med gladt mod til den kristna prästen, och hennes fina händer, skapade blot at knäppa på citran, släpte byttan hvar-

med hon öst, för at fatta broderns åra. Redan förut utmattad, grep hon nu åran med ovan hand, men hennes starka själ tycktes glömma, at den var slaviskt fjätrad vid en späd kropp. Den hänförelse hon lyckats ingiva prästen, var blot en ytterligare feberaktig överansträngning, hvarefter evangeli förkunnare sjönk maktlös ned. Ensam satt nu flickan vid åran, och seraljens veka dotter fick snart känna, at rodd-bänken ej var hennes plats. Slungad på sidan av vinden vaggade båten och var nära at kantra samt slog åran ur hennes maktlösa hand.

Med denna våg hade dock stormen nått sin höjdpunkt. Just när flickans feber-glödande ögon sänktes, för at möta döden, flöt båten ånyo up. En lång dyning förde den på en våg-kam, och den därav upkomna stöten väckte för et ögonblick Isauras slumrande livsandar. Hon blickade up, och genom stormen urskilde hon ljudet av en lur, likadant som på det sjunkna vikinga-skeppet. Spökade draken eller kunde det finnas räddande människor ute på havet i kola mörkret? Återskänkt til livet av detta svaga hopp, lysnade flickan med en livdömds fina hörsel. Hon hörde tydligt at vågorna brötos mot klippiga skär och förstod därav, at båten var nära en kust. At båten i kola mörkret kunde kantra, bekymrade henne mindre, enär döden i alla händelser var så nära. En sol-glimt av hopp uplyste hennes av dödskval förmörkade själ, och hon bemödade sig at

til livet återkalla sin gamle fader. Emiren vaknade och livades av flickans förtröstansfulla ord. De lysnade, men intet ljud av någon lur hördes, och vågornas brus överröstade ljudet av deras brytning mot stranden.

"Det var blot onda makters gäckeri," mumlade emiren och log hånfullt, när dottern från hans hals tog en liten jägarpipa och med ansträngning blåste däri.

— "Hör, det svarar från kusten," ropade Isaura häftigt upfarande och med det vaknande hoppets överlyckliga uttryck i sit vackra ansigte.

Ljudet av luren dalrade svagt men tydligt över havet, men den gamle emiren hörde det ej. Han hade sjunkit tilbaka i samma tilstånd som förut, och den över-jordiska lycka, hvarom han tycktes drömma, bortjagade Isauras tanke på at söka åter upväcka honom.

Ännu en gång satte Isaura jägarpipan til munnen och blåste så hårdt hon förmådde. Innan ljudet dött bort, hördes svar ifrån luren hårdt och ihållande. I riktningen av ljudet tyckte sig flickan et ögonblick på en våg-kam se skymten av et ljus, men det försvann hastigt, liksom et blåss, som sänkes i vatten.

— "Och ängelen basunade, och en stor stjärna föll ned av himmelen, brinnande som et blåss och föll uti tredje-parten av älvarna och uti vattu-källorna."

Dessa ord uttalade prästen drömmande. De visade at han med själens öga sett hvad flickan skådat i verk-

ligheten. Isaura skyndade sig at försöka återkalla honom och sin broder til denna verklighet, hvilken, ehuru hemsk den var, dock genom hoppet om räduing återgav dem både själs- och kroppskrafter. Båda fattade årorna och lyckades med gladt mod at hålla båten uppe mot vinden. Stormen hade saktat sig, och Isaura stälde sig midt emot sin broder och sköt på hans åra, när de båda roddarna ville göra et försök at, trots de höga vågorna, vända båten och i med-vind ro rätt mot land eller mot det håll, hvarifrån luren hörts. Det lyckades, och båten flöt nu lätt åvanpå de höga dyningarna, så at de skepsbrutnas krafter blot behövde anlitas, för at med årorna styra båten. Isaura, övertygad at hennes fader såv och hade ljuvliga drömmar, stod trots sin överansträngning uprätt och spejade efter ljuset, hvilket hade försvunnit utan at åter visa sig. Åskan hade under natten aldrig fulkomligt uphört, och i samma mån som stormens vildhet avtog, började åsk-knallar och blixtar at liva och uplysa synkretsen. Åskans buller förtog ljudet av den lur, som Isaura lysnade efter, men blixtarna visade, at båten var inkommen i en skärgård beklädd med urskog. För andra gången på denna fasansfulla natt slog åskan ned och splitrade en jättehög fura. Dånet därav överröstade vågornas brott mot klipporna, och när det hade tystnat, hov prästen up sin röst och anförde högtidligt följande ord ur psaltaren:

"Herrans röst går på vatnen; ärones Gud dundrar; Herren på stora vatten. Herrans röst går med makt; Herrans röst går härliga. Herrans röst sönderbryter cedrar; Herren sönderbryter cedrar på Libanon. Herrans röst avhugger såsom elds-låga. Herren skall giva sit folk kraft. Herren skall välsigna sit folk med frid. Ty du Herre haver genom din goda vilja gjort mit berg starkt, men då du bortdolde dit ansigte, förskräcktes jag. Jag vill, Herre, ropa til dig. Herren vill jag bedja. Hör Herre och var mig nådelig; Herre var min hjälpare."

Med dessa psalmistens ord hänförde den kristna prästen sina åhörare, och fastän de ej förstodo ordens innehåll, lysnade de med hopknäpta händer, ty de kände och hörde, at det var en bön til hela världens Gud. Liksom Gud skulle ha hört de skepsbrutnas förtröstansfulla böner och bisprungit dem, syntes för alla tre blåsset tydligt och klart dyka up på en vågspets. På Isauras hvisling i jägarpipan svarade luren så genomträngande klart, at genljudet mot klipporna hördes mellan de bortdöende åsk-knallarna.

"Du haver förvandlat min klagan i fröjd; du haver avklädt min säck och omgjordat mig med glädje. På det min ära skall låvsjunga dig och icke tyst varda; Herre min Gud, jag vill dig tacka i evighet."

Med dessa psaltarens ord hälsade prästen det sig alt mer närmande blåsset, hvars sken närdes av vinden

i stället för at släckas, och återstudsade i olika färgskiftningar mot vågorna. Dock var avståndet ännu stort, och blåsset syntes rätt från sidan, så at de utmattade skepsbrutna ej kunde ro det til mötes, emedan deras båt vid et sådant försök ovilkorligen skulle ha kantrat, enär den til och med i vindens riktning med största möda hölls uppe och måste ösas så mycket krafterna medgåvo.

Under livlig själ-spänning sökte de skepsbrutna at av ljudet från luren och med ögonen bedöma blåssets minskande men ännu ofantligt stora avstånd. Därunder märkte de knapt, at åskan avtog, men at stormen började tiltaga. Därav blev också lurens ljud alt mattare, och som det hördes mindre ofta, slöto de skepsbrutna därav, at jägarpipans svagare ljud als icke kunde höras fram til luren. Prästen som i sin hvita kåpa hade fnöske och stål, lyckades med Isauras tillhjälp at få eld på et stycke tjärad pressänning, som upsattes på spetsen av en åra och brann utan at släckas av stormen. Knapt hade Achmed svängt om åran i luften förrän luren genom vinden hördes på nära håll, och på en våg-kam syntes en storbåt med flera personer, av hvilka en svängde blåsset.

Nu tycktes rädningen vara nära, och Isaura skrek til av glädje, utan at märka at vatnet stod henne över fötterna och at båten tagit läck. Storbåten närmade sig alt mer, och de av blåsset belysta personerna kunde

urskiljas. Två unga flickor stodo för-ut, och midskeps stod en högväxt yngling och svängde blåsset. Vid rodret satt en gammal skäggig kämpe, och arm-styva sjövana karlar förde de tolv årorna, hvilkas taktmässiga slag ljödo såsom rädningsbud i de skepsbrutnas öron. Längst för-ut stod en raggig hund, vid hvilken den största av flickorna stödde sig.

Storbåtens belägenhet var dock föga bätre än de skepsbrutnas julle. Även den hade tagit in vatten och krängde förfärligt i sid-vinden när de försökte at närma sig. Isaura upgav et nödrop, när hon såg roddarnas förtvivlade men fåfänga ansträngningar och huru jullen tycktes långsamt sjunka samt storbåten från sidan taga in vatten. Hon hörde folket i storbåten tala sins emellan och såg ynglingen räcka blåsset åt en av flickorna, för at biträda vid rodden. Avståndet mellan båtarna minskades dock ej, och döden visade sig nu närmare och mera hotande än någonsin.

I detta förfärliga ögonblick, då man å ömse sidor fruktade at få göra sälskap til havs-botnen, syntes såsom en hastig upenbarelse en segelslup med otrolig snabbhet skjuta fram mellan de båda nödstälda farkosterna. Belyst av blåssen från ömse sidor syntes slupen på så nära håll, at man å dess hvitmålade stäv och roder urskilde svarta, djupt inskurna runor. Trots stormen förde slupen et otroligt djervt upsatt mycket lågt, botten-revadt segel och manövrerades av en enda man.

"Det är Odin sjelv med Skidbladner," hördes rösten från storbåten.

— "Men i fjärde väkten om natten kom Jesus til dem gående på havet," hördes prästens andäktiga stämma.

— "Det är den främmande birke-karlen, genmälde den mest högväxta av de två flickorna i storbåten, i det hon stälde sig up på för-stäven för at kasta en fånglina i slupen, hvilken i följd av vindens riktning seglade långt ifrån de skepsbrutnas julle, men höll tätt intil storbåten.

Den främmande seglaren i slupen tog dock ej up flickans utkastade fånglina, utan lät den löpa ut och sjöng i det han seglade förbi:

"Svall-runor skall du kunna,
Om du med töm vill tygla
Å havet seglens hästar:
I stäv de böra skäras
Och ristas uti rodret.
Eld slås i kölens spår.
Då, om än vred är vågen
Och böljan mörk och blå,
Du herskar stålt på havet."

De mörka runorna på den hvitmålade botnen försvunno, och en våg dolde slupen för de skepsbrutnas ögon. Genljudet av seglarens sang ur Sigurdrifu-mál

ljöd hedniskt och hånande i öronen på den kristna prästen, hvilken först trott sig skåda Jesus sjelv gående på vatnet, så otrolig föreföll honom denna upenbarelse.

"Det var Belzebub, som gäckades med oss," suckade han och släpte tröstlös sin åra.

Han hade knapt ytrat dessa ord, förrän den nödstälda storbåten, som kommit för at rädda dem, försvann med pilens hastighet och liksom dragen av en osynlig makt i samma riktning som den hvitmålade slupen. Isaura och Achmed hade dock båda märkt, at seglaren i slupen sjelv utkastat en lång lina med vidhäftad änterdragg i storbåten. Denna lina hade han låtit löpa ut på et litet spel, och när linan sålunda var utlöpt, bogserade han storbåten på mycket stort avstånd, utan at hastigheten minskades, at döma av det snabbt bortilande blåsset.

Vatnet steg nära up til båtkanten, sjön gick hög, och blåsset försvann. Förtvivlan intog de båda roddarne, och Isaura syntes lika tilintetgjord som hennes gamle fader. Utsigten til räddning hade varit så nära och så säker, men lika hastigt hade den på et hånande sätt försvunnit.

— "Lika så fort som han kom, kan han återvända, om det är Allahs beslut," ropade Isaura häftigt och feberaktigt upfarande ur sin drömlika dvala. "Jag såg den vackra ynglingen med blåsset styra efter den hvita seglaren."

Knapt hade hon ytrat dessa ord, förrän blåsset syntes, men på motsatt sida mot förra gången. Det närmade sig blixt-snabbt, och snart syntes långt framför detsamma den hvitmålade segelslupen i hvilken seglaren ensam fortfarande stod vid rodret. I släptåg framsköt storbåten, hvilken sedan den blivit länsad och sedan stormen saktat, tycktes fullkomligt trygg och hög ligga på vattenytan samt väl kunna bära vida tyngre last.

Glädjeropen från de skepsbrutna avbröts dock av deras ångest-skri, ty vatnet steg över båtkanten och den hvite seglaren gick tätt förbi dem, utan at uptaga deras utkastade fånglina. När storbåten kom tätt intil dem, låg den så nära, at de båda flickorna fattade tag i Isauras utsträckta åra. Achmed och prästen höllo i sina uphöjda armar den i dvala liggande emiren, och vatnet hade redan stigit över jullens kanter.

Det var et ögonblicks verk at rädda de fyra skepsbrutna och föra dem up i storbåten. Några ögonblick därefter hade det varit för sent.

Stormen saktade och en svag ljus-strimma i öster bebådade annalkandet av en lugn och vacker morgon. Blåsset hade brunnit ut, men på det trötnande havets dyningar stadnade storbåten plötsligt. Änterdraggen satt kvar i dess för-stäv, men den hvite seglaren hade begagnat den skralnande vinden och försvunnit lika gåtlikt som han kommit.

III.

I HÖGA LOFTS BUR.

Jättekvinnan.
»Dig bätre hövits
Väven sköta
Än en annans
Man besöka.
Hvi skull' du komma,
Mö av Valland,
Lättfärdiga,
Till mina gårdar?
Du har gull-prydda!

Brynhild.
Förebrå mig icke,
Brud av klippan!
Fastän jag
I härnad varit:
Jag månd' av oss
Den bättre synas,
Där våra öden
Upenbara varda.»

Gygiar-Qvida.

Det var en klar och härlig morgon kort efter sist *skildrade händelser. Den upgående solens strålar uptinade rimfrosten på de med genomskinliga hinnor försedda vindögonen på jungfruburens sluttande tak och tittade förstulet in. Genom en öpnad fensterlucka spelade vinden in och färgade de på väggen midt emot såsom tapeter hängande, mångfärgade sidendukarna i en sakta vågrörelse. Mot dessa dukar bildade solstrålarna et brokigt och dalrande färgspel men återstudsade därifrån til en på soffan under fenstren liggande

ung flicka, hvilkens vackra sydländska ansigte med rikt utbredda, oordnade lockar, hög panna, hvit hy, långfransade ögonhår och små men fylliga läppar de belyste och gjorde hänförande vackra.

Hon såv, och hennes oroliga rörelser visade at hon drömde. Över hennes läppar svävade halft avbrutna ord, hvilka vida mer än de häftiga ryckningarna tilkännagåvo et feberaktigt själstilstånd:

"Hu så kallt!... Du har ju lagt för mycket is i badet, Zuleika... Hjälp mig up! Hela badrummet går ju i vågor, som om Guadalkvivir skulle strömma in... Drag til tält-taket! Solen lyser ju ej mer!... Det haglar ju som på Sierra Nevadas toppar!... Fåglarna plaska ju ej mer omkring mig! Jag hör ej deras kvitter!... Har du jagat ut dem Zuleika?...... Tänd eld på rökelse-karet! Här luktar ju beck som på en corsars däck!...... Hjälp, hjälp, Zuleika! Man överraskar mig ju i badet! Drag ned förhänget! Skynda dig! Jag såg honom! Det var den grymme svart-skäggige Omar ben Zaghar!... Han har tagit Sevillas tron från min fader... Han vill röva mig i badet. Giv mig slöjan och tunican! Han lyfter ju på förhänget! Jag måste fly!... Jag kan icke fly, han kommer ju in... Jag gömmer mig under vatnet. Hu jag kväfs!"

Dessa sista ord skrek flickan högt. Från en dörr som ledde til et inre rum, utkom Asta. Hon blickade med orolig omsorg på den såvande Isaura, som lag

klädd åvanpå täcket, men hade avkastat en indisk sjal, som legat över henne. Deltagande och med en obeskrivligt vänlig blick i sit blå öga smög sig Asta på tå fram til bädden och satte sig där på en bänk, sedan hon åter betäckt Isaura med sjalen.

Den såvande morinnan såg up för et ögonblick liksom hon vaknat. Hennes stora svarta ögon fästades frågande och med et livligt uttryck på Astas späda gestalt, men slötos strax, sedan den febersjuka flickan ånyo insomnat lika oroligt:

"Hvarför följer du mig ej Zuleika? Vi måste fly med min fader och min broder Achmed. Omar förföljer oss til världens ände...... Hvarföre har du bytt om hår Zuleika? Du har ju guldgult hår som en houri i högsta paradiset... Hvar har du gjort av dit svarta hår?... Du har ju blivit vackrare än jag, Zuleika! Du har ju ögon så blå som Afrikas himmel."

Asta förstod icke dessa på arabiska språket otydligt mumlade ord, men hon märkte at den i feber-dvala liggande Isauras anletsdrag småningom blivit lugnare och slutligen uttryckte en stilla beundran, liksom om hon i drömmen sett något angenämt. Efter en stunds tystnad, hvarunder Asta omsorgsfullt såg efter och ordnade läkemedel och andra anstalter för Isauras vård, började morinnan at yra oroligare än förut:

"Hjälp mig du guldhåriga Zuleika! Jag sjunker! Vågorna slå omkring mig!... Den grymme Omar

ben Zaghar fattar mig om livet... Jag vill icke följa honom!... Låt mig hälre dö! Låt mig sjunka til havets botten!"

Isauras vackra drag förvredos av smärta och ängslan. Hon kastade av sjalen och vände häftigt ansigtet åt väggen, döljande det mot kudden. Asta lade sin hand på hennes bränheta panna, drog undan kudden och kyste henne. Med tilfredställelse märkte hon, at febern minskades, och at anletsdragen återtogo et lugnt och fridfullt uttryck, som om Isaura blot haft en angenäm dröm:

"Allah vare prisad!... Det är icke Omar... Han är borta. Det är en vacker yngling med blåss i handen. Han är lik dig Zuleika, sedan du fick dit guldhår och dina blå ögon. Ser du Zuleika huru gnistorna spraka när han svänger blåsset?... Skynda dig vackre yngling. Jag drunknar!... Se så vacker ynglingen är! Han blickar så mildt på mig, och hans ljusa hår fladrar i stormen. Han liknar ängelen Gabriel, som jag sett i drömmen... Giv mig min slöja, du guldhåriga Zuleika. Jag kan ju ej dölja mit ansigte och jag rodnar ju för hans blickar... Han är mig så nära. Blåsset värmer mina frusna lemmar, och hans blickar genomborra mig."

En sakta knäpning i ytre dörren hördes, och Isaura tystnade, liksom upväckt därav. Asta såg mot dörren, som öpnades, och Halvard inträdde, men stad-

nade liksom blygt frågande vid dörren. Asta smålog skälmskt och förtroget, såsom endast en syster kan le emot en broder.

"Du vill hjälpa mig at vaka över morinnan," sade hon. Jag är trött av nattvak och behöver hvila. Sätt dig här och säg mig til om hon blir orolig."

Med dessa ord upsteg Asta från stolen och gick in i inre rummet för at taga sig hvila. I dörren blickade hon förstulet på Halvard, hvilken stält sig framför Isauras bädd och med beundrande blickar betraktat den nu lugna och hänförande vackra såverskan. Et uttryck av oro i Astas ansigte skulle för en betraktare givit anledning at misstänka det hon redan ångrat sitt kanske oförsigtiga sätt at gå broderns önskan til mötes. Hon tilslöt dock dörren sakta och lämnade sålunda den sjuka och hennes räddare för sig sjelva.

Et mildt leende spelade kring Isauras mun, och hennes yrande tycktes förbytt til en behaglig dröm:

"Jag sjunker så sakta til havets botten. Allah tag mig til dig i paradiset!... Ängelen Gabriel sjunker efter mig med blåsset!... Tag mig du ängel Gabriel!... Tag ock min gamle fader!... Han tager mig om livet och bär mig såsom et barn... Hvarföre bär du mig up ur vatnet?... Skall du föra mig tilbaka til jordlivet?... Jag trodde dock, at jag skulle til paradiset!"

Isaura gjorde en vändning liksom om hon vaknat. Halvard satte sig ned på pallen, och flickans av sol-

strålarne belysta ansigte var vändt aldeles emot honom. Han sköt bänken helt sakta så nära bädden som möjligt, liksom han tänkt at upfatta Isauras ord:

"Vi äro ju uptagna ur det trolösa havet!... Hvar är du min fader?... Svara mig du ängel Gabriel!... Har ej den hvitklädde giauren gått til havsbotnen och dragit min broder med sig?... Kan du icke hjälpa mig at få igen min fader och min broder?..... Du är ju ingen ängel! Du är icke Gabriel! Du är en otrogen, en giaur!... En grym hjärtlös viking... Och ändå är du så vacker! Ändå har du dragit mig up ur havet och ändå bär du mig så säkert på dina armar... Dina grå-blå ögon se så trohjärtadt på mig. Jag rodnar ju för dig och måste gömma mit ansigte vid dit bröst!... Du har ju våta kläder kära viking!"

Halvard märkte en sakta ryckning, liksom om flickan känt vikingens våta kläder mot sitt ansigte. Hon slog up ögonen, men sänkte dem åter och en hög rodnad, starkare än feberglödens, purprade hennes kinder. Hon ryckte en flik av sjalen över sitt huvud, men ännu under denna tjocka slöja såg hon den ståtliga drömbilden av den unge giauren med blåsset, svea-ynglingen Halvard.

Harems dotter hade aldrig förr visat någon obefryndad ung man sit ansigte obeslöjadt. Aldeles obekant med de enkla nordiska sederna samt ännu ej fulkomligt fri från sin feber-yrsel och utan at känna sin

vistelseort, kunde sydländskan ej beträkta sin vackra räddare annat än såsom en djerv förförare, hvilken genom något vågstycke lyckats tränga sig in til henne. En förskräcklig aning genombröt hennes orediga inbildningar och dunkla minnen. Denna aning hviskade til henne, at hon blivit en sjörövares trälinna. Ju mer hon försökte at dölja sig under sjalen och ju hårdare hon tilslöt ögonen, dästo klarare såg hon i inbildningen den vackra sjörövaren, hvilken hon förut i drömmen sett med blåss och fladdrande hår likt ängelen Gabriel. Han hade ju förut burit henne på sina armar, hon hade ju lutat sig intil hans bröst, för at undvika hans blickar, liksom hon nu gömde sig under sjalen.

Hvad ville nu sjörövaren, där han med korslagda armar stod över hennes bädd? Skulle han åter taga henne på sina armar och bära bort henne? Skulle hon ännu en gång gömma sit rodnande ansigte vid hans bröst?...

Men det väntade inträffade ej. Var altså även detta en dröm, et foster av en febersjuk inbildning?... Alt var ju tyst som i en grav. Hade sjörövaren försvunnit, eller stod han ännu stilla och tyst över henne?

Dessa frågor framstälde Isaura til sig sjelv, där hon lag på bädden med sjalen över huvudet och ej vagade blicka up. Hon var vaken och redig, men kunde ej veta hvad som skett under sjukdomen och skepsbrottets sista förfärliga stund. Av långvarig vana vid

havet tyckte hon, at rummet ännu gungade, och detta i förening med den fulkomliga tystnaden och sjörövarens förmodade närvaro gjorde, at hon trodde sig ligga i et vikinga-fartygs kajuta och möjligen vara tagen til fånga, för at säljas såsom trälinna.

Slutligen övertygad om at sjörövaren var försvunnen, borttog hon sjalen från huvudet och slog up ögonen. De mötte Halvards och slötos genast. Isaura låg stilla och låtsade såva, fastän en rosen-sky färgade hennes kinder. Hade Halvard haft mer erfarenhet, skulle han ha märkt, at Isauras ögon dock voro öpna under den täta frans av långa svarta ögonhår, som övertäckte dem såsom et genomskinligt flor; då skulle han ej vågat hvad han nu trodde sig göra åt en såvande flicka, hvars liv han räddat: Han lutade sig ned och kyste Isaura på pannan. Hon kunde ej rodna mer än förut och altså fans intet som skvalrade om at hon var vaken.

Därefter hörde hon ynglingen med sakta steg avlägsna sig. Genom ögonhårens flor märkte hon, at han vid utgåendet åt dörren smög sig på tå baklänges, för at ej under et enda ögonblick ha henne ur ögonsigte.

Hastigt spratt dock Halvard til och vände sig om. Framför honom stod vid ytre dörren Hildegard Som höga lofts burens brant sluttande ryggås-tak, närmast dörren var ganska lågt, syntes den inträdande tärnan för Isauras ögon så hög som Isauras broder och kristna

prästen, men ändå var Halvard et godt huvud högre. Det var som om Isaura sett et par av jätte-släkte, och båda gjorde i sin nordiska skönhet et mäktigt intryck på öknens eldiga dotter.

Hildegard syntes i Isauras ögon så kall och stålt, när hon betraktade Halvard, och omedvetet slöt hon til ögonlocken, när hon hörde Hildegard med förebrående ton ytra:

"Hvad gör du här uppe, Halvard?"

— "Jag söker icke dig Hildegard," lydde Halvards korta svar, hvilket Isaura ej förstod, men hon märkte i Halvards vackra anlete et drag av tilfredställelse, blandadt med et flyktigt hån.

"Du sökte väl din syster Asta, kan jag tro," svarade Hildegard spefullt, men mindre överlägset.

— "Nej henne träffade jag nyss. Hon var här ute, och när jag kom för at hälsa på främlings-tärnan, gick hon dit in och tycktes bry sig mindre om mit besök här uppe än du."

"Mig är det lika godt hvar du har dina vägar, Halvard, men här äro jungfruarnas rum, och i dem har du intet at skaffa, åtminstone när jag är här."

— "Just därför går jag min väg. Du har altid visat dig som en av järnskogens kalla jätte-mör och jag vill ej falla dig til besvär. Farväl, Hildegard!"

Isaura som hört ordväxlingen och av rösternas ljud anat dess innehåll, vågade först nu öpna ögonen. Hal-

vard försvann hastigt, och Hildegard blickade länge efter honom. Hennes ögon hade aldeles förlorat sit kalla uttryck, och Isaura skulle ej ha behöft vara en harems sluga dotter, för at finna huru högmod och svartsjuka rymde fältet för en djupare känsla. I Hildegards öga läste hon et uttryck av sorg och saknad. Troende sig obemärkt, öpnade den nordiska tärnan dörren och såg efter Halvard. Först när ljudet av hans steg i trappan dött bort, vände sig Hildegard med korslagda armar mot soffan, där Isaura låg. Den moriska tärnan kände nästan fruktan för den hårda blick, som träffade hennes halvslutna öga och tilslöt det därföre helt och hållet. Hennes föreställningar om sin vistelseort voro ännu så dunkla, at hon ej kunde reda dem, ehuru hon tydligt fann at hon ej kunde vara i et fartygs kajuta. Hon trodde sig vara förd til et harem, hvars egare nyss varit inne och hvars förolämpade gunstling och herskarinna hon nu hade framför sig. En dunkel aning hviskade til henne, at hon möjligen skulle kunna uttränga denna kvinna, hvilken hon nu fruktade och ej vågade betrakta. Hon låtsade vara djupt inslumrad och lyckades bedraga Hildegard, så kvinna än denna var. Den nordiska tärnan såg länge på Isaura, och hennes förut så stränga uttryck blev alt mer sorgset. Hon sänkte huvudet och lutade det mot handen, och med en viss värme och vekhet i tonen framsade hon halvhögt de ord av jättekvinnan i Gygiar-kvida, som til detta

kapitel tagits såsom måtto. Isaura hörde at det var versmått, och orden klingade så mycket vackrare, som hon anade och av tonen hörde deras betydelse. Hennes hem-lands sagor och sånger kunde icke vara mer uttrycksfulla, och ej kunde Isaura veta, at Brynhildas svar til jättekvinnan kunnat vara hennes eget svar til Hildegard. Sandöknens och snöfältets döttrar förstodo dock hvarandras innersta tankar lika väl som "mön av Valland" och "bruden av klippan", men Saga har ej förtäljt deras innersta tankar, ty såsom varande sjelv kvinna, vet hon at bevara sit köns hemligheter.

De båda tärnornas tysta betraktelser stördes av Astas inträde. Hon kom nu ej från det inre rummet, utan genom samma ytre dörr, genom hvilken Halvard och Hildegard gått in. Hon smög sig på tå, och troende at Isaura såv, började hon hviskande tala til Hildegard:

"Vet du Hildegard, jag har talat med kristen-prästen och fått veta, at främlingarna förstå grekiska lika bra som vi. När han hörde, at vår trälinna Yrsa var en fångad kristinna från Valland, talade han mycket med henne och fick veta, at Halvards och min avlidna moder varit grekinna. Detta sade han åt Achmed" — härvid rodnade Asta så vackert — "och han talade genast til mig på grekiska. Han talade om at de voro från Spanland och at gubben som dog, var deras fader och en biltog drott från Sevilla. Han hade blivit fördriven

av en annan morisk drott, som hette Omar ben Zaghar och som sedan ville taga Isaura til trälinna."

När Isaura hörde sit och sin broders samt Omars och Sevillas namn, men ej sin faders, blev hon orolig för denne, och hennes minne av det förskräckliga skepsbrottet klarnade. Som hon dock ingenting förstod och ingenting kunde fråga, fortsatte hon at låtsa såva och lysnade med en tilfredställelse, som ej minskades däray, at hon av likhet såg, at Halvard och den i hennes ögon så vänliga Asta voro syskon. Hon gjorde en vändning för at bätre kunna se på de båda flickorna utan at sjelv bli så noga bemärkt.

"Ser du Asta, främling-tärnan vaknar," avbröt Hildegard sin fränkas berättelse.

— "Åh nej! hon blot vände sig i sömnen. Dessutom förstår hon oss ej, när vi ej tala grekiska. Hon behöver såva stackars liten; tidigt nog vaknar hon til den sorgen at få veta sin faders död. Se så vacker hon är, när solstrålarna lysa på hennes ansigte."

"Du är ej ensam om detta tycke Asta," genmälde Hildegard.

— "Ja, du måste medgiva, at hon är vackrare än både du och jag."

"Tror du, at den där Achmed, du talar om, tycker detsamma. Det vore ju illa för dig."

— "Så du talar," svarade Asta och skulle låtsa se förargad ut. "Hon är ju hans syster. Ser du så

hvit hy hon har, fastän hon härstammar från blåmännens land, från Serklands öknar."

"Ja vet du, Halvard tycker också, at hon är vacker. När jag kom up hit, stod han över soffan och betraktade henne, och Freya vete, om han ej kyste henne."

— "Hvad säger du Hildegard? Jag anade väl något dylikt, när han kom up. Men icke var det något ondt däri. Jag lämnade dem ensamma, för at sjelv gå til hvila, men i stället gick jag ned.

"Hur kunde du vara så oförsigtig, Asta?

— "Åh lapri! det är väl ingen fara. Men är du svartsjuk, kära Hildegard, så skyll dig sjelv, om du har eller får skäl därtil. Jag varnade dig ju at ej visa dig så frånstötande och högmodig mot min broder, när du sade mig, at du hade tycke för honom. Männerna äro ej at lita på. När de få tilfällen til andra tycken, är det en skyldighet och en klokhet at försöka göra åtminstone något för at hålla fast dem, i stället för at stöta dem ifrån sig. Nu är det kanske för sent för dig Hildegard. Du skördar blot dina egna gärningars frukt."

"Ingen fara, kära du! Ju ståltare man bemöter dem, dästo ödmjukare bli de. Utom dess må han gärna vända sin håg hvart honom lyster. Jag tänker ej göra mig det minsta besvär för honom."

Efter dessa ord lämnade Hildegard jungfruburen

med en häftighet, som mycket motsade hennes ord. Asta såg ut genom fenstret över Isauras soffa och märkte, huru Hildegard ute på gården med handen såsom skärm mot solen skådade ut åt havet, där Halvard i sälskap med den hvitklädde prästen, Fasold och flera kämpar och huskarlar såsom roddare for ut at taga reda på skråvet efter det sjunkna drak-skeppet. Länge skulle dock Asta ha fått stå och se på Hildegard i denna stälning, ty ända til dess båten försvunnit bakom en udde, skådade Hildegard efter densamma, fastän solen låg henne i ögonen och hon var tunn-klädd i morgonkylan. Hon trodde sig vara obemärkt och lade icke band på sina anletsdrag, hvilka för den frånvarande hade et helt annat uttryck än för den närvarande.

Isaura var ensam med Asta och kände sig så lätt om hjärtat. Det milda uttrycket i Astas ögon behagade henne mer än Hildegards kalla och stålta drag. Utan at ännu ha riktigt klart för sig hvarföre, kände hon sig liksom dragen til Asta och vaknade därföre på fullt alvar. Hon slog up ögonen, log mildt och gav med tecken på munnen til känna, at hon var törstig. Asta bjöd henne vatten ur en så kallad båll eller trä-skål, fint skuren och skodd i kanterna med ciseleradt silver samt prydd med fötter av samma metall, föreställande björn-ramar. Den moriska flickan beskådade den för henne ovanliga skålen, hvilken var av det i Norden vanliga slag, som givit både namn och form åt nu-

tidens bålar. Med et tacksamt leende mötte hon Astas vänliga bjudning och blev ännu gladare, när denna på tydlig men starkt bruten grekiska ytrade: "Drick goda syster Isaura!"

— "Talar du grekiska, snälla flicka," svarade Isaura glad och med en brytning mycket olik den nordiska tärnans. "Hvad heter du?" frågade hon vidare, för at ej röja at hon lysnat.

"Jag heter Asta. Min döda moder var grekinna från Myklagård, och bror Halvard och jag samt vår fränka Hildegard lärde oss som barn at tala vår moders och hennes trälinnors språk.

— "Hvem är då din fränka Hildegard?" frågade Isaura.

Asta förstod ej, at Isaura med denna oförargligt listiga fråga blot ville förtaga all misstanke om, at hon lysnat. Hon var blot glad, at den ännu något febersjuka flickan genom denna tanke-gång befriades från vetskapen om sin faders död. Hon fick tillfälle at själv leda samtalet, och under den långa berättelsen om skepsbrottet och därefter följande händelser förstod hon at så väl behandla frågan om faderns död, at den finaste nutida verlds-dam skulle ha beundrat henne. Hon sade, at emiren var sjuk och låg i djup sömn, sedan den gamla läkerskan länge bestrukit honom med händerna, för at giva honom lugn under febern. Läkerskan hade sagt, at hon ännu på länge ej vågade väcka honom,

och den kristna prästen, som också var kunnig i läkekonst, hade sagt detsamma.

När sedan Isaura frågade efter sin broder Achmed, märkte hon, at Asta länge uppehöll sig därvid och sjelv gav många frågor efter hvarje uplysning hon givit Isaura. När talet kom på Halvard, skulle Asta ha kunnat göra samma anmärkning om Isaura, ehuru denna på et slugare sätt viste at dölja sig. Innan de båda flickorna skildes åt, hade de slutit et vänskapsband, som var starkt, emedan det var väfdt av goda och fina trådar.

IV.

DRAK-SKEPPET.

»Fyldes det skeppet med väpnade män, då skulle du trott dig
Skåda en flytande konunga-stad, en simmande fästning. —
— — Skeppet var vida berömdt och av skepp var det ypperst i Norden
Detta och mera där til tog Fritiof i arv av sin fader.»

Fritiofs Saga.

När Halvard gick ned utför den vid hus-gaveln löpande trappa, som ledde up til höga lofts burens svale eller öpna för-stuga, blickade han ännu längtansfullt up til de små sol-belysta fenstren och avbröts av en skarp röst från gården, hvilken spefullt och med stark brytning ytrade:

"Jag haver sett en kvinna i Thimnat utav de fili-steers dötrar; käre given mig henne til hustru."

Ehuru Halvard ej kände hebreer-sagan om Simsons frieri, förstod han dock anspelningen och rodnade såsom en ertappad tjuv, när han vände sig om och på gården blev varse den hvitklädde prästens gestalt. Den raske

ynglingen erinrade sig livligt huru under skepsbrottet den i simning okunnige prästen i sista ögonblicket när båten sjönk, fattade tag i Achmeds kläder och drog honom med sig ned på djupet, och då den lurvige Kuse blev Achmeds räddare, men prästen måste halvdöd tagas up med dragg. När Halvard nu fann prästen kry och hånande, tänkte han på at hämnas för den gycklande anspelningen om de filisteers dötrar, och svarade:

"Kära kristen-präst, drömmer du ännu om kvinnor? Du har ju så nyss omfamnat den blekblå Hel! Hvarför är du henne otrogen och rymmer från Valhalla? När du var på så god väg, skulle du ej ha slitit dig ur den huldas armar."

— "Herren kastade mig uti djupet midt i havet, så at floderna kommo omkring mig; alla havets vågor och böljor gingo över mig. Jag tänkte, at jag bortkastad var från Herrans ögon, men jag skall ännu få se hans heliga tempel. Vatnet omvärvde mig alt intil mit liv, djupet omgrep mig, sjövassen övertäckte mit huvud. Jag sjönk ned til berg-grunden, jorden hade omslutit mig med sina bommar evinnerligen, men du haver fört mit liv utur fördervet, Herre min Gud."

Under det prästen framsade dessa ord av profeten Jona, svängde han med armarna och vred sig liksom en skådespelare. Med sin livlighet, sit tros-nit at omvända hedningar och sin bibel-vältalighet samt sit sjelvupoffrande mod förenade han ty-värr icke det enkla al-

inom sig måste medgiva hvad alla samtida kristna krönike-skrivare vitsordat och högt beprisat, eller våra hedniska förfäders värdiga och högsinnade fördragsamhet mot de kristna lärarne. Historien har också visat, at det var vida mer de första ovisa predikanternas våldsamhet mot den hedna lärans sinnebilder, än hedningarnas egen ovilja mot kristendomen, som hindrade denna läras snabbare och säkrare framgång.

Tilfället var gynnande för prästen at bland kämparna försöka värva anhängare til Hvita Krist, och han begagnade tacksamt Halvards erbjudande at följa med i storbåten, för at försöka upfiska drak-skeppet. Redan förut hade han försökt sin lycka hos mor Gunhild och flickorna samt antog at i synnerhet den sagolystna gumman var mottaglig för kristendomens grundsanningar, emedan hon med den mest spända upmärksamhet lysnat til den i dess minsta delar förtäljda berättelsen om Saras bebådelse, at hon vid nittio års ålder skulle föda en son. Hans första offer skulle nu bliva Halvard, hvars halvt olovliga holmgång i jungfruburen til en främmande tärna togs til upslagsända för berättelsen om huruledes den starke Simson på sin giljarefärd i de filisteers lands-ändar tog stads-portarna i Gaza. Halvard och kämparna lysnade upmärksamt under rodden, men til gengäld berättade Halvard om Ragnar Lodbroks giljare-färd til Tora Borgarhjort, när han dödade lindormen. Då prästen sade, at Simson levat för mer än två-

tusen år sedan, svarade Halvard, at då hade man föga borgen för historiens enlighet med sanningen. Där emot förtäljde Halvard åtskilligt om sina höga, vidt berömda fränder, sjö-konungarna Hasting och Björn Järnsida, hvilka han til våren skulle få följa i sin första väster-viking. Fasold begagnade tilfället at med skaldisk frihet framsäga åtskilliga alt för mycket otroliga och hemska saker om dessa sjö-hjältar, men lyckades icke skrämma prästen, ehuru mången modig man bleknat blot vid ljudet av deras namn. I stället började prästen upgöra förslag at genom Halvards bemedling få predika för Björn och Hasting och göra rätt troende kristna av dem. Då först kunde han kalla sig Svithiods apostel och överglänsa sjelva Ansgarius. Han drömde sig redan såsom ärkebiskop i Hamburg vara Nordens primas och utsåg under-lärare bland skandinaverna. At börja med slog han å nyo up sin språk-låda och förtäljde om Kristi korsfästelse. Detta slog dock ej an på kämparna, för hvilka Asa-Tors dundrande hammare var gudomens fullhet lekamligen. De grepo med större kraft i årorna, så at båten flög fram med pilens hastighet på den aldeles lugna vattenytan; och Halvard förklarade helt tort, at Hvita Krist var en skräling eller stackare, som lät korsfästa sig mellan stig-män, när han kunde upväcka döda, som redan luktade i graven och spisa fem tusen män förutom kvinnor och barn med fem bröd och två fiskar.

Under dylika samtal och begrundanden hade de

roende nått stället, där drak-skeppet sjunkit, och hvilket de upmärksamma kustboarna redan under branden utmärkt genom så kallade kors-märken eller alignementer från land. Snäckan rodd av åtta par åror, gled likt en sjö-fågel fram på vattenbrynet, och dess väg på den solbeglänsta, spegel-lugna ytan utmärktes av en lång, rak strimma, hvars två utstrålande gräns-linier förlorade sig i fjärran. Morgonsolen, ännu föga över synkretsen, genombröt de lätta dimmorna samt färgade i rägnbågs-skiftningar de av den förut varande stormen mot stranden sammanförda, flytande isstyckena. Liksom genom en hägring syntes två solar, en under och en över vatnet, båda likt eld-klot snabbt svängande sig inom en ljusröd strimma, stående uprätt mot havsytan och nedgående under densamma. Midt uti synlinien mellan snäckan och solen låg en hvitmålad julle med upsatta men slakt hängande segel på två master. Båten med tackel och tåg så väl som dess ende man tycktes liksom stå i brinnande eldslågor. Denna så naturliga företeelse skulle av nutida, med sjö-livet obekanta personer möjligen kunnat tagas för en hägring, men de vidskepliga kämparna togo det för trolldom eller seid och galdrar, såsom det hette. Därtil bidrog båtens högst ovanliga och för sjömans-ögat beundransvärdt smäckra tackling, hvilken Halvard och prästen igenkände såsom den egendomlige främlingens. Så gjorde även roddarna, men de hade en gång för alla fått för

sig, at det var Odin sjelv med Skidbladner, samt vågade av vördnad och fruktan knapt vända ögonen åt båten.

Utan svårighet uptäcktes det på ringa djup sjunkna drak-skeppet, invid hvilket Halvards båt lades för ankar. Förberedelser gjordes til uptagande eller bärgande av dess gods, och prästens historia så väl som den underbara båten lämnades aldeles i glömska. Genom det i följd åv den ljusa sandbotnen klara vatnet visade sig det av elden föga skadade skråvet tydligt i de minsta delar. Uprätt i vatnet stod liket av den vid roderstången fastsurrade ror-gängaren, en härdabred kämpe, hvars krampaktigt knutna händer syntes inklämda i roderstången djupt som de mörka runorna. Skägg och hår stodo uprätt, liksom ville de skiljas från huvudet, och stimm av små-fisk stirrade nyfiket därpå. Flera av de döda kropparna hade intagit lutande eller uprätt ställning, liksom de varit i begrepp at simma up från fartyget. Maneter och sjö-stjärnor hade fästat sig vid roddarbänkarna och däcket, och en och annan ihärdigt jagande aborre eller lurande gädda satte skräck i små-fiskarnas yra hopar. Över vatnet kretsade fisk-måsar, hälsande hvarandra med glada skrik och speglande sina hvita vingar mot solen. Högre up kretsade några få falkar och hökar, hvilka under sin stålta segling i den blå rymden oroades av stora svärmar retsamma kråkor, såsom när enstaka örlogs-skepp kringsvärmas av en massa kapare. Högst up i skyn svävade den avlägsna bilden

av luftens konung, den väldiga havs-örnen, väntande et värdigt offer för at sänka sig til jordytans låga rymder.

Halvard såg dock ingenting av alt detta. Han hade först tänkt på den sköna andalusiskan, men sedan hade han glömt henne för de intryck, som insmögo sig, när hans skarpa öga uptäckte den efter honom från förstugu-kvisten spejande Hildegard. Alt detta glömde han dock helt och hållet vid et närmare betraktande av det sjunkna skeppet. Tankfull och dyster blickade han ned i djupet, liksom ville han med ögonen upfånga skråvet. Alla de roende tycktes förstå hans känslor och stirrade tysta ned. Sjelva den pratsamme prästen viste ej hvar han skulle få tag i något passande bibelspråk, utan teg som et godt barn.

"Ej mer än en sådan drake har plöjt Eystra Salts vatten," ytrade Halvard alvarligt. "Sannerligen är det icke Slagbjörnen, som förlist. Den falska Ran har omfamnat min fader och dragit hans skepp til sina kalla boningar."

— "Tor har slagit honom med ljungelden," fortsatte högtidligt en gammal kämpe. "Du har rätt Halvard! Det måste vara gamla Torstens här-skepp. Jag känner det bätre än någon, ty jag skar ut björnens huvud och ramar. Dessa ramar ha sedan kramat mången drake och örn. Din fader gästar nu hos Odin och Tor i Valhalla. Han dricker nu tvämännings med val-

kyrior och hälsas av dina förfäder, de gamla asarne, med bräddade horn."

— "Han brinner nu som värst i skärselden," tröstade evangeli förkunnare, av tros-nit glömmande försigtigheten: "Av alt det blod, han utgjutit, kan nu ej en enda droppe fukta hans läppars törst eller lindra hans bränsårs sveda. Så säga kyrkofäderna Origines och Augustinus, så tolka de Pauli ord til de Corinter, "ty dagen skall göra det klart, hvilken i elden uppenbar varder; och hurudant hvars och ens verk är, det skall elden bepröva."

Halvard teg, utan at höra prästens utfall. Han skådade blot ned på den hemska tavlan, för at söka sin faders lik på den våta valplatsen. Men en av kämparna, mer förargad på prästens skärseld och vanvördnad för den älskade hövdingens själ, lyftade up sin åra och skulle kanske ha därmed krossat prästens kala hjässa, om ej denne med et vigt hopp kastat sig åt sidan.

"Far du til Nastrand, franker-präst med dina kyrkofäder och eldslågor," röt kämpen. "Säg du ej, at Asa-Tor sjelv antände Slagbjörnen, när hövdingen Torsten tågade in i Valhalla? Med ära och glans drog asafränden til sina fäder!"

— "Men varder någons verk förbrändt, så varder han straffad, men han sjelv varder salig, dock såsom genom eld," svarade den oförtrutne och ohjälplige prästen, ännu mer förtydligande skärselden, såsom Paulus

gjorde det för de Corinter i sit andra brev tredje kapitlet.

Et säkert bevis, at hvarken Halvard eller den gamle kämpen tagit miste i bedömandet av skeppet, fingo alla, när man med draggen lyckats uptaga et förstördt segel, som hittils täckt gallionen och stam-skärmen. Glänsande klar framstod då til människors, fiskars och fiskmåsars förundran den aldeles oförstörda, starkt förgylda gallions-bilden, en jättestor slagbjörn med framsträckta ramar och grinande gap, hedrande den gamle kämpens bildhuggare-konst. Skogarnas konung tycktes ännu i sin våta grav drömma om strand-hugg och bardalekar och stålt blicka up på de alvarliga, bedrövade kämparna, hvilka i den älskade och fruktade storbonden Torsten, asa-ättlingen och Lodbroka-fränden, sett sin konung, och blot inväntat hans hemkomst för at se honom utrusta sin son Halvard til dennes första vikingafärd i sälskap med Hasting och med Paris til mål för färden.

Fasold satt nära intil Halvard och gav honom omärkligt för kämparna et upmuntrande tiltal at ej genom visande av blödig eller omanlig sorg låta övervåldiga sig i närvaro av hus-karlar, hvilka i honom endast borde se hövdingen. Den gamle barden älskade ynglingen såsom sin egen son och hade av hjärtat förlåtit hans pojkaktighet med spjut-skaftets kastande på ölbägaren, hvilken var et ögonblickets utbrott av den tidens vilda

vikinga-lynne och ansågs såsom en värdig idrott, sedan den med böter försonats. Halvard bemannade sig så, som han väl upfattat sin nya stälning och den upmärksamhet den fordrade. Med lugn och alvar gjorde han anstalter til updraggningar och förberedelser til hela fartygets uptagande, hvarvid största vigt lades på Slagbjörnens fångande i fullkomligt oskadadt skick. Tecken gåvos til land för at samla mer folk til bärgningsarbetet; två kämpar rodde i samma avsigt tilbaka i en liten julle eller så kallad ask, som följt barkassen i släptåg; hvarjämte en oförvägen kämpe kastade sig i vatnet för at simma i land på et avstånd, hvarpå en Leander skulle ha kommit til korta. Redan före middagen hade et stort antal båtar kommit til hjälp, och så väl Slagbjörnen som vikinga-hövdingen Torstens lik voro med dykares tilhjälp uptagna. Massor av dyrbarheter, bland hvilka den fångade och sedan drunknade emirens ej voro de minsta, upfiskades ouphörligt, och sjelve kristen-prästen biträdde ivrigt vid arbetet, stundom upfriskande sig och kämparna med kärnfulla bibelspråk, av hvilka många dock ej aldeles förstodos, emedan de framsades på den med norräna tunga något olika mäsogotiska mun-arten efter biskop Ulfilas bibelöversätning.

Halvard och Fasold hade tilsammans på krokar fiskat up en dyrbar arabisk urna av brons. När den kom til båtkanten, tog den övervigt, locket föll av, och

i båtens botten nedramlade glänsande guldmynt. Några föllo tilbaka i vatnet, och en kämpe företog sig at från den klara sandbotnen genom dykning uphämta dem.

"Draken har mättat sig med guld; vet du kristenpräst, at våra skalder kalla guldet för drakarnas bädd. De hvila på guld. Vår drake har i stället mättat sig med guld," ytrade Halvard.

— "De egodelar, som han upsvulgit haver, måste han åter utspy; och Gud skall utdriva dem ur hans buk," svarade prästen, ånyo tagande sin tilflykt til Jobs boks tjugonde kapitel.

"Min fader har tagit detta guld av den arabiska emiren," svarade Halvard. "Han har gjort det med erövringens rätt, ty emiren med sin son och dotter och sina skatter blev hans fånge. För mig skall det bli kärt at återgiva det åt sonen. Detta fordrar gästfrihetens och ärans lag."

Det bärgande folkets upmärksamhet väcktes snart åter på den sagolike främlingen och hans båt, denna gång i vida högre grad än förut. Oaktadt sjön lag aldeles lugn, blåste dock en svag luft-vind, hvilken i följd av de stora simmande is-styckena ej förmådde at krusa vattenytan. Främlingen hade på sin båt upsatt stora, hvita segel, och hvad som aldrig förr varit sedt i Nordanlanden och som ej förr än flera hundra år senare kom i almänt bruk, var topp-segel åvanför de stora seglen. En lös spira, hvilken kanske ursprung-

ligen var avsedd til läsegel-spira för at öka segelytan på bredden, hade främlingen upsatt så, at den utgjorde en krökt förlängning av ena masten och så at läseglet för tilfället begagnades såsom topp-segel för at nära intil de höga, lugna stränderna fånga den högre luftvinden. Denna sinnrika tanke förtjuste de på sjön upfödda kämparna, hvilka glömde at upfiska Slagbjörnens skatter blot för at betrakta seglaren, hvilken på den lugna ytan sköt fram liksom genom förtrolning. Mannen vid rodret igenkändes av alla at vara densamma som så underbart seglat i stormen och räddat kustboarna och de skepsbrutna. Han seglade så nära, at hans anletsdrag kunde från snäckan urskiljas och de svarta runorna på hans hvitmalade båt tydligt läsas av dem som voro runo-tolkare. Fasold kallade dem i skaldisk stil för svall-runor, hvarmed han ville säga, at de voro heliga skydds-tecken för seglare, men Halvard betraktade dem blot såsom bokstäver. När främlingen kom midt för snäckan hälsade Halvard och vinkade honom til sig, men främlingen hälsade blot höviskt tilbaka och fortsatte obehindradt sin luftiga färd med de hvita seglen, hvilka på vattenytan liknade ljusa skyar på en blå himmel.

"Nu känner jag igen mannen," hviskade Fasold halvhögt, dock så at de närmaste kämparna hörde honom. "Det är den ryktbare Gardar Svafarson från Kalmar. Han är Nordens störste idrotts-man i sjöfart och

handel. Det finnes intet hav, som han ej beseglat, och ingen kust vid hvilken han ej drivit köpenskap. Han gästar alla konungars håv och idkar skaldskap samt är hög-buren och ätte-stor. Ännu har ingen seglat om honom, och fastän han aldrig farit i viking, njuter han större ära än någon sjökonung."

Så ytrade sig redan då Fasold om den sedermera så ryktbare sjöfaranden, om hvilken många av kämparna trots Fasolds ord, likväl envist trodde, at han var Odin sjelv med Skidbladner. Obekymrad om alt detta tal fortsatte Gardar sin färd och gensköt en från stranden kommande roddbåt, i hvilken förutom roddarne suto två dyrbart klädda fruntimmer och en ung man i morisk drägt. Det var Asta och Hildegard, hvilka lämnat Isaura i Yrsas vård, för at i sälskap med Achmed fara ut och se på drak-skeppet. Den unge moren blev nu i och för sin ovanliga beklädnad föremål för uppmärksamheten. Han hade en ljusblå rock av tunt och fint linne, hvilken bars närmast kroppen, och var den av alla nordboar begagnade men för greker och romare okända skjortan; hvita och yviga benkläder nedstuckna i halvstövlor av rödt skinn bildade en motsats til nordboarnas snävare byxor och högt på smalbenet gående snör-kängor utan särskilda sulor och klackar. Gördeln av rödt siden med broderier liknade svearnas läderbälten, synnerligast som den lilla dyrbara dolken motsvarade skandinavernas större och kraftigare ryting eller

hand-sax. Fasold, den av alla mest bereste, anmärkte dock, det mohamedanernas religion förbjöd männerna at bära siden, samt at Achmed altså ej var så noggrann i dylika fall. Den över skjortan burna långa mörka kappan liknade de förnämare svearnas mantlar, men hade baktil en kapuschong och hängande ärmar efter persiskt mönster. Mest förundrades de dock över den konstrikt virade turbanen, av hvitt tyg, hvilkens ena ända lik en slöja hängde ned på ryggen. Den var vida praktfullare än den av svearna begagnade filt-hatten med breda brätten eller den ännu enklare pipmössan. Halvards blick mulnade, när han fann at Achmed vid sidan bar en kroksabel, men Fasold underrättade honom om at de förnäma araberna altid buro svärd eller sabel vid sidan, liksom skogs-boarna i Svithiod buro sina yxor under arbetet och som alla svear buro knivar i bältet såsom prydnad eller av vana. Den efter persisk eller medisk modell av araberna mycket antagna krok-sabeln lekte Achmed med såsom en nutida sprätt leker med en käpp. De båda flickorna beundrade oförstäldt de dyrbara juvelerna på fästet och parerstången, och när Asta uttryckte sin förtjusning över hans dyrbara på högra handen efter urgammal arabisk sed burna finger-ring, avtog han den och gav den åt den rodnande flickan, hvilken liksom andra nordiska kvinnor väl bar en dyrbar arm-ring vid handleden, men aldrig sett en finger-ring. Trots sin sorgsenhet efter

faderns död kunde den unge glödande moren ej undgå at i hög grad berusas av det aldrig förr njutna nöjet at inför alla människors ögon otvunget umgås med två vackra, obeslöjade kvinnor, hvilka genom sin frihet at umgås med männen fått ett vida säkrare och behagligare sätt at vara än de beslöjade harems-skönheterna.

När Gardar Svafarson med sin båt gensköt Achmeds och tärnornas, seglade han så nära intil den senare, at hans båt nästan snuddade vid dess årspetsar. När han höviskt men förtroligt hälsade på flickorna, slungade Achmeds svarta ögon ljungeldar, men lika skarpsynt som svartsjuk, lugnade han sig, när han fann at Hildegard rodnade för Gardars hälsning, men at Asta uptog den mer likgiltigt. Gardar hade förut särskildt utmärkt Hildegard och hade nu under hälsningen givit henne en blick, som uttryckte alt utom likgiltighet. Detta undgick ej heller Halvard, hvilken tycktes taga det likgiltigare än någon annan, och längtande blickade han til de små fenstren på höga lofts buren, åt hvilka middags-solen ännu kastade några sido-strålar til avsked.

Achmed besvarade med en håvmans artighet Gardars hälsning, och de båda flickorna ropade til honom, at han ej finge lämna orten, utan at gästa i deras föräldra-hus. Främlingen tackade höviskt och med synbar glädje, men fortsatte därefter sin segling och försvann snart bakom en utskjutande udde. Achmeds båt fort-

satte sin färd fram til skeps-vraket, där de båda sörjande ynglingarna sammanträffade under förhållanden, som voro i hög grad egnade at fastare tilknyta den vänskap, de redan fattat för hvarandra. Den öppenhjärtige och i manliga idrotter utmärkte Halvard beundrade på det alra högsta den förnäma och beresta morens fina seder och värdiga sätt. Achmed å sin sida hyste visserligen det för alla mohamedaner gemensamma föraktet för otrogna och barbarer, men han måste beundra den höga själs-adel, som utmärkte de enkla skandinaverna, synnerligast i deras sätt at bemöta främlingar och fördraga deras egenheter. Ej häller var han blind för Halvards överlägsna egenskaper, hvilka ofta framskymtade under det enkla och oförbehållsamma väsendet. När Halvard icke allenast återgav honom all hans faders egendom, utan även med frikostighet påtvingade honom dyrbara och vackra gåvor, värdiga en furstlig mottagare och givare, steg hans aktning för et folk, som stridde mer för äran än för det guld, de togo och med varm hand bortskänkte.

Gardar Svafarson återkom ej förr än vintern belagt havs-kusterna med is. Han hade då i sit sälskap den kristna prästen, hvilken redan genom sit våldsamma nit retat folket, utan at kunna vinna några bekännare til Hvita Krists lära. Evangeli förkunnare hade försatt sig i den belägenheten, at han behövde den mäktige och ansedde Gardars beskydd samt hoppades at i honom

vinna en anhängare til sin lära. Prästen förblev vintern om hos Halvard, hvilken rustade sig til sin första vår-viking och hade lovat Achmed at försöka hjälpa honom at återvinna Sevilla, men Gardar företog midt i vintern en färd til Kungahäll. Achmeds fader hade såsom emir under Abderahman den andres överherskap regerat i Andalusien, men de inbördes oroligheterna under dennes första regerings-år hade emiren Omar ben Zaghar, en annan hövding, begagnat för at inkräkta Sevilla och förjaga Achmeds fader. Det var under flykten från Cadiz, som sjökonungen Torsten, Halvards fader tagit emiren och hans skatter til fånga. För Halvards efter äventyr och ära längtande sinne voro dessa omständigheter i hög grad lockande. Han skulle förvärva ära och byte i et land, dit hvarken Hasting eller Björn Järnsida ännu sträckt sina tåg, och om hvilket skandinaverna hade lika dunkla begrepp som om blåmännen i Serklands öknar.

Under vinterns lopp brukade de båda männen och de tre unga tärnorna tilsammans företaga slädfarter eller skridsko-åkning til en liten holme midt för där Slagbjörnen strandat. På midten av den lilla holmen stodo två ätte-högar med hvar sin bauta-sten. På den ena av dessa stenar syntes en run-slinga omkring bilden av en slagbjörn; det var den gamle sjökonungen Torstens sista hvilorum. På den andra bauta-stenen lästes arabiska bokstäver; där hade med Achmeds goda

minne den gamla moriska emiren fått sin hvilostad under en nordisk ätte-hög. Asa-Tors och Allahs bekännare lågo i broderlig endrägt under de susande jättefuror, hvilka liksom et tempelvalv överskuggade de båda högarna.

V.

I VÄSTER-VIKING.

»Här segla mot land snabba kölar,
Mastade långskepp och långa rår;
Brokiga sköldar, blänkande åror,
Furstars härliga härsmakt
Och glada guda-ättlingar.»
Helga-kvida.

Friska vår-vindar från Adalhavet förde en väldig vikingaflotta mot Franklands kuster. Liksom et kilformigt tåg av flytt-fåglar framflöto drakarna på vågorna och deras stävar visade riktningen mot land. De långa linierna av högresta här-skepp och starkt bemannade snäckor samt efter dem följande svåra byrdingar, alla med stora svällande segel-ytor i granna färger, överkorsade hela synkretsen och injagade skräck hos de franskiska säl-jägare, hvilka under detta tidevarv gjorde rika fångster utanför Bretagnes kuster, där dessa djur numera als icke finnas.

På et av de största drak-skeppen fladrade på en

uprest spira åvanför det lilla bröstvärnet som bildade stormastens topp, en stor hvit duk på hvilken syntes en jättelik svart korp med til flygt utspända vingar. Det var den heliga Rea-fan eller korp-fanan, som enligt sägnen blivit under trollsånger sydd av tre bland Ragnar Lodbroks döttrar och som flera år senare förlorades i slaget vid Kynvit mot Alfred den store. At korpen nu hade utspända vingar, tydde på seger, men när vingarna fäldes, vågade ingen av vikingarna inlåta sig i strid. På lyptingen av detta fartyg gingo tre män av och an, inbegripna i et livligt samtal, under det de emellanåt ropade an utkiken, som satt i den lilla runda fästningen på masten under fanan och spejade åt land, där man väntade at få se tornspetsarna i Nantes.

"Nu skiljas våra vägar, käre Halvard," ytrade en av de tre samtalande, en lång och smal karl med gulblek hy och skägglöst ansigte, i det han med dunkelt gnistrande ögon betraktade den reslige och kraftfulle ynglingen, och et leende överfor hans tunna hopknipna läppar. "Mig lyster at ännu en gång hälsa på Karl den skallige i Paris. Hasting längtar också dit för at fånga nunnor, och du har väl ingen ro, förr än du återgett den där läderfärgade moren hans faders tron, för at få hans fagra syster i utbyte."

— "Henne, som han är för blyg at rycka slöjan av och kanske ej vet om det är en gammal uptorkad häxa," skämtade den tredje, en gråhårig, kort och un-

dersätsig man med väderbitna kinder och et oroligt uttryck i de livliga och spelande ögonen.

"Altid är du misstänksam i fråga om fruntimmer, käre Hasting," skämtade den först talande med et godmodigt leende. "Det är dock ej underligt, när du har minst tre hustrur vid hvarje kust, liksom du byter om religion vid hvarje ny kyrka. Du borde sansa dig med åren gamla frände."

— "Hvad hustrur beträffar, tyckes jag bätre kunna sköta dem, än du ung-tupp, fastän jag har gråa hår," genmälde den gamle sjörövaren, i det han med sina lodjurs-ögon spefullt mönstrade sin motståndare från hjässan til fota-bjället.

Den sålunda betraktade mannen företedde också en i alla tider, synnerligast under vikinga-tågen, egendomlig personlighet. Ehuru kommen til medelåldern, var han lång och slankig och hans hela ena sida var inböjd, fastän den var uppehållen av et efter hela midtelkroppen löpande järnpansar, liknande en kräft-stjärt. Trots detta pansar av ciselerade och blänkande stålplåtar måste han dock stödja sig på et uddlöst slagsvärd, hvilket fördes i vänstra handen såsom käpp och krycka. För hvarje steg, han tog på det släta däcket, bågnade den broskartade sidan, och pansar-plåtarna skramlade. Den gulaktiga hyn och de stora vackra ögonen brunno av en häktisk rodnad, och ingen skulle ha trott at denna bräckliga stofthydda hyste själen av Nordens

största viking, den sagoberyktade Upsala-konungen Björn Järnsida.

"Björn har dock haft mycken lycka hos fruntimmer, liksom du frände Hasting," inföll Halvard, hvilken genom at smickra båda på en gång, sökte förekomma ord-tvist.

— "Jag tvivlar ej på, at din odalisk möjligen kan vara en sötunge," svarade Hasting tilfredstäld "men nog har du redan gjort dig alt för mycket besvär för at ej helt enkelt taga henne utan brudköp. Ej behöver du draga i viking til Spanland och slåss mot morer, blot för at hjälpa hennes broder til en tron, som han förverkat genom at fly ifrån den."

— "Vår frände Halvard är kanske klokare än du tror," inföll Björn Järnsida. "Han kanske vil taga Sevillas tron för egen räkning. Du Hasting har aldrig tänkt dig något dylikt, fastän du kunnat vara konung många gånger, om ej dit oroliga lynne tvingat dig at genast lämna den plats du vunnit med stor ära och skarpa strider. Dock må du tro, Halvard; at morerna äro svårare at tagas med än Karl den skalliges giriga munkar och oeniga feodal-herrar. Men de hava härligare trädgårdar, större slott och dyrbarare skatter samt fagrare kvinnor, som de låta vakta av blå-män, hvilka hvarken äro karlar eller kvinnor och ej kunna väcka någons svartsjuka."

— "Hela världen är den tappre sjökonungens e-

gendom," jublade Hasting. "Draken är min tron och havet är min konunga-stad. Jordens furstar äro mina vasaller! Om du vill, Björn, så skall jag sätta dig på det gamla Roms tron, men sjelv vill jag falla på havet med svärd i hand. Med min brinnande drake skall jag sjunka til havets botten, och ingen av Hvita Krists lumpna munkar skall kunna ohelga vikingen Hastings grift, men hans minne skall leva i sagorna til Ragnarök. I århundraden skola barnen skrämmas med hans blotta namn, och munkar skola korsa sig, men kämpar och hjältar skola slå på sina sköldar och kalla mig större än Rolf Krake. Sjelva Lodbrok skall bliva en skugga i sagan emot mig, om än Kraka har diktat hans drapa."

Hasting talade med sådan värme och hänförelse, at han helt och hållet drog både Björn och Halvard med sig i tankegången. Den i hårdare strider och långa sjötåg ej erfarne Halvard uplågade vid Hastings svärmiska ord, hvilka så mycket avbröto från hans nyss hörda lättsinniga tal och hans om brist på alla grundsatser vitnande vilda levnad. Det var den tygellöse vikingen, hvars enda mål var stridens vilda spel och dess otvivelaktiga ära. Björn Järnsida hade gått i hans skola och började redan täfla med honom om ryktet at vara den förste vikingen. Utan at strida med Hastings äventyrs-älskande vildhet och planlöshet, hade Björn överlägsenhet i et bestämdare mål och mera följdriktig

hålning. Under det Hasting, när så var förenligt med hans fördel, övergick til kristna religionen och sedan skamlöst bedrog sina nya trosförvandter, var Björn Järnsida en lika varm Asadyrkare som förföljare av de kristna. Hans härfärder buro, liksom tre och fyra århundraden senare de hedna vendernas, prägeln av et mot-korståg, av hedendomens hämnd mot den sig våldsamt utbredande kristendomen. Svea-konungen Björn hämnades på Karl den stores ätlingar för stamfaderns grymhet mot de hedna sachsarna, skandinavernas anförvandter, både i släktskap och troskap. Därav förklaras de eljest ridderliga och mänskliga samt ordhålliga vikingarnes upprörande grymheter i kyrkor samt munk- och nunnekloster, hvilka kasta sådan mörk skugga på vikinga-livets ljusa sidor. Björn var i detta avseende hämndgirig och eldades nu av Hastings livliga tal.

"Du sade et ord," ropade han livligt och gick emot Hasting så häftigt, at det sjöng i stålpansaret vid hans sida. "Vi draga til Rom och göra et bål av hela Påve-nästet. Sedan kunna vi göra up saken med kejsar Karls usla ätling. Han är icke en värdig fiende för svear! Du Halvard kan gerna följa oss med din flotta och låta din tiltänkta svåger vänta på sin tron. Jag skänker gerna efter Rom åt dig eller honom, och du kan gärna hålla bröllop i Påvestaden med din sköna beslöjade."

Dessa ord talade Björn med det djupaste alvar,

och av historien vet man, at han och Hasting vid den bekanta eröfringen av fästningen Luna trodde sig hava intagit Rom. Halvard, lika äregirig som de båda andra, men yngre och fullkomligt ofördärvad, hade dock det mest bestämda målet eller det enda, at hålla et löfte och därpå vinna hvad han saklöst kunnat taga utan strid. Måhända at även den sjelvkänsliga tanken fick inrymme, at han på egen hand måste vinna mer ära än under Hastings och Björns berömda märken. Han svarade altså alvarligt och bestämdt.

"Jag har ingått fostbrödralag med Achmed, fastän han ej dyrkar Asa-Tor. Mitt löfte har jag givit, at söka återvinna åt Achmed hans faders tron, och detta löfte skall jag hålla eller giva mit liv därför. Kan jag sedan med sjelvförvärvad ära följa eder, så skall jag göra det, om det bure til Rom eller Jorsala eller til världens ända."

— "Du talar som det anstår en Lodbrokafrände och en Asaätling," svarade Björn. "Drag du til Sevilla och försök dina unga krafter mot Omar Bey eller hvad han heter. Kanske Abderahman hjälper dig i dit förehavande, eljest blir det björnramatag med de moriska riddarna. Går det dig illa, så kanske vi komma och hjälpa dig. Då taga vi både morer och kristna på en gång. Ännu ha aldrig svear slagits med araber, men då skall det bli en strid så at danet skall höras til Valhalla."

"Då blir du hjälte i en ny saga käre Halvard," inföll Hasting med godlynt beskyddare-min. "Lycka til! och måtte vi i Frankland få höra genljudet av Halvard Torstenssons drapa."

"Et kyrktorn synes rätt för-ut!" hördes utkiken ropa från sin förskansade höjdpunkt.

Björns öga fick en egendomlig glans och en frisk blod-ros spred sig på hans gulbleka kind. Halvard sag detta, och ehuru han kände sin namnkunnige frändes hat mot kristendomen, kunde han ej undgå at fogligt fråga:

— "Hvi förföljer du kristna munkar så i Frankland, när du hemma i Svithiod låter dem i fred predika?"

"Hemma i vårt land störta de sig sjelva genom sitt fräcka hån och våld emot våra offerlundar och tempel," svarade Björn. "Vårt folk kan ej få sämre begrepp om de kristna, än just genom dessa präster. När våra vikingar ute på resor få smak för Hvita Krists lära, kan jag ej hjälpa det, men bönderna, som sitta hemma, botas för dylika griller just av de galna predikanterna, som frankerna skicka oss på halsen. Det är bätre at döda dem i deras eget land än i vårt. Blodshämnden och vedergällningen måste taga ut sin rätt. Kejsar Karl var nära at utrota våra stam-förvandter i Saxland, för det de ej ville avsvärja sina gudar och dyrka en sådan stackare som Hvita Krist. Nu skall

jag komma över hans ätling såsom Tor med sin hammare kom över jättarna.”

”Flera kyrktorn synas rätt för-ut. Jag känner igen staden Nantes!” ropade utkiken.

”Rätt som det går!” sade Björn åt rorgängaren, hvilken vid utkikens rop såg frågande på hövdingen.

Halvard gick från lyptingen för at samtala med Hasting, hvilken under tiden gått för-ut til stambon för at föranstalta om signalering til de öfriga fartygen och förutsändande av snällseglande småbåtar såsom kunskapare.

Innan kort lämnade Halvard hövdinga-fartyget och rodde i en storbåt til sit eget. Den stora flottan, den största vikinga-ledung, som någonsin lämnat Skandinaviens kuster, styrde kurs mot mynningen av Loire, under det Halvards flotta fortsatte färden söder-ut. Denna flottilj räknade förutom et stort tal snäckor och byrdingar endast fyra lång-skepp, av hvilka Halvard själv egde blot två. Hövdinga-skeppet var det största av alla och et av de vackraste, man någonsin skådat. På stortoppen förde det såsom märke en himmelsblå duk, hvarpå var med guld broderad en slagbjörn med utspända ramar och grinande gap. Såsom gallionsbild grinade samma förgylda slagbjörn som oskadd uptagits från gamla Torstens sjunkna fartyg. De öfriga fartygen förde sina märken på öfligt sätt på en lodrät stang bakom den högt upskjutande drakhalsen eller gallionsbilden, och

många av märkena voro utskurna i trä och målade. Alla fartygen voro bevärade med sorglösa äventyrare, hvilka hade alt at vinna men intet at förlora, och för hvilka en ärofull död under sköld, med svärd eller strids-yxa i hand var högsta slutliga målet, pa hvilket en väl diktad drapa var kronan. Frivilligt följde de den unga furste-fränden, hvilken var av alla älskad för mandom och frikostighet. De hoppades på rikt byte i et land, där vikingar ej förut plundrat hvad som fans, och måste vinna mer ära av at draga dit, där hvarken Björn Järnsida eller Hasting varit, än at hemsöka förut kända och besjungna trakter. Deras bedrifter i detta väntade sago-land skulle komma at överträffa alt, som förut hörts i vikinga-tågens sagor. Så stort var begäret efter ära, at det förde til utförande av bragder, hvilka under vanliga förhållanden skulle ha ansets outförbara och dumdristiga och hvilka sakna motstycken i någon annan tids och något annat lands historia, icke ens korstågen och uptäcktsresorna til nya världen undantagna.

Pa sit hövdinga-skepps akterdäck eller lypting mottogs Halvard av Achmed, hvilken under hans frånvaro förde befälet med en skicklighet, som förundrade svearna, hvilkas tungomål han nu ganska väl talade. Ehuru moren hade mycket at lära av sin tids mest sjökunniga folk, kände han å sin sida flera delar av sjöfartskunskapen, hvilka endast voro de bildade och i sjökrig

kunniga morerna bekanta, och dessa omständigheter förvärvade honom vikingarnes aktning i högre grad än förut samt gjorde honom värdig det befäl, Halvard lämnat honom.

På Halvards andra drak-skepp var den åldrige barden Fasold hövding. Endast åt dennes beprövade trohet hade de båda ynglingarna vågat anförtro sina unga systrar Asta och Isaura, hvilka medföljde tåget i väster-viking för at på nära håll se sina bröders bedrifter samt vaka över dem och sköta dem, i händelse de bleve sårade. Sagan har icke förtäljt orsaken hvarföre den äventyrs-älskande och äregiriga Hildegard stadnat kvar hemma hos gamla mor Gunhild. Däremot hade trälinnan Yrsa troget följt sin unga matmoder, fastän hon före avresan blev frigiven. Hon hade bland andra minnen från odal-bonden Torstens gård på stranden av Södertörn medfört en tam grå-sparv, hvilken en kall vinterdag flygit in i höga lofts burens öpnade vindöga och låtit taga sig til fånga. Nu flög den lilla fågeln fritt omkring och hälsade sällan på sin vid relingen utstälda bur. Någon gång satte han sig oförskräckt på ryggen på den väldige Kuse, hvilken medföljde såsom väktare över fruntimren och sällan, fastän det var lugnt väder, samm över til sin husbondes skepp, emedan han hade svårt at krafla sig up på de utlagda fallreps-trapporna och nå den höga relingen. Bätre fann sig den nu bortskämda gunstlingen, när han på däc-

ket sjelvsvåldigt fick sträcka sig i solen och lägga sig på de för fruntimrens räkning utlagda mattorna. Om då någon hutade åt honom och befalde honom at stiga up, låtsade han såva och fick merändels vara i fred. Någon gång lade han up nosen på den utstälda soffan med stoppade siden-dynor, et alster från Myklagård. Han tycktes bliva alt tröttare och latare ju mer man nalkades södern.

VI.

SNÖ-MÄN OCH BLÅ-MÄN.

»Konungens stora bragder
I Spanien jag sjunga skall:
Mot All-herskarens prakt
För enkelt är skaldens l? v.
Då vid Stora Akersborg
Guldets förödare kastade ankar,
Alt folket med furstar
En glad morgon fick.»

Sigurd Jorsala-farares Saga.

Det var en morgon före sol-upgången, när vikinga-flottan i mynningen av Niörva-sund nalkades Algeziras fäste för at lägga til vid samma plats, där Tarek et och et halft århundrade förut landade, när han från Afrika med moriska hären för första gången beträdde europeisk mark. Just som solen dök up ur vattnet mellan Herkules stoder, ankrade flottan i utbredd linie på blot et pilskotts avstånd från vallarna. De praktälskande och fåfänga vikingarna ville visa sig i all sin glans och lade därföre ej til tvär-skepps emot kajen, utan lång-skepps, så at alla de i en sluten kedja eller linie liggande fartygens lång-sidor vette åt fästningen

och staden. Solen glitrade på de förgylda drakar och andra odjur, hvilka mer och mindre hotfullt och vederstygligt sneglade på de tjocka murarnas trånga skottgluggar och torn, ur hvilka svartskäggiga ansigten, omgivna av hvita kapuschonger framblickade såsom tornfalkar ur sina nästen, när de lysna til jagtskallet. På fästnings-vallarna sprungo yrvakna morer om hvarandra med lansar och pilbågar i händerna, rådvilla om de hade med andar eller människor at skaffa. Allarm slogs med dånande trummor, och såväl fästningen som hela staden kom i rörelse. Befälhavare och ordnanser sprängde av och an på eldiga springare och klädda i glänsande rustningar. Liksom myror, hvilka efter solnedgången fått sin stack nedriven, vimlade stadens innevånare i en brokig blandning, och den almänna häpnaden över de hotande främlingarnas oväntade ankomst gav åt harems-skönheterna frihet at i beslöjade massor klätra upför de i sig-sag löpande branta gångarna til kioskerna i bergen, från hvilka fri utsigt över hustaken och vallarna fanns ända til den motsatta afrikanska stranden. Därvid fingo de lika skådelystna vikingarna tilfälle at se, huru de kvinnor, som ännu ej enligt överhand tagande sed begagnade yviga benkläder, föga brydde sig om profetens småaktiga föreskrifter i koranens tjugufjärde kapitel at ej lyfta för högt på kjolarna och ej föra benen så, at de förgylda ringarna på de bara smalbenen slogo tilsammans. De av kvinnorna,

som buro benkläder tilknutna vid fotleden, hade dem så vida och långa, at de föllo ned ända til stöfletterna och liknade de snäva kjolar, som de förnämligare nordiska kvinnorna nytjade vid högtider.

Under det vikingarna syselsatte sig med dylika betraktelser och undrade på at alla kvinnor voro beslöjade, avsköt en i en skott-glugg lurande morisk kämpe et pilskott. Han sigtade på den förgylda slagbjörnen til Halvards hövdinga-skepp, hvilken han förmodligen tog för en bild av et numidiskt jätte-lejon, så vida han ej trodde den vara levande. Den väl avskjutna pilen träffade ganska riktigt slagbjörnen på ena tassen, men studsade tilbaka, ty den var aldeles trubbig och synbarligen avskjuten för ro skull eller för at pröva avståndet. Detta var så kort, at pilen studsade långt tilbaka och föll ned framom de utskjutande brandarna. Längst akter-ut på lyptingen syntes två män, av hvilka den ene, en högväxt kämpe i dyrbar nordisk rustning av förgyld hjälm med utstående örnfjädrar, röd guldstickad kappa samt armringar och halsring av ciseleradt guld, syntes vara kölherrn. Den andre var en kortväxt ung man, i hvilken hvarje mor igenkände en landsman. Hans hvita, med fina och täta stålkedjor prydda turban räckte föga över den jättelika kölherrns axlar. Vid männernas fötter låg Kuse och flämtade med utsträckt tunga, redan besvärad av hettan från Afrikas torra ökenvindar. Han be-

hövde blot en vink av sin herre, för at med et väldigt hopp över den höga relingen störta ned i vatnet och uptaga den avskjutna pilen. När han samm tilbaka, förde han pilen triumferande i munnen och låg så högt över vattenytan, at man kunde se den yviga svansens glada viftningar. Et par kämpar nedsatte från relingen en långt utskjutande trappa så, at den hade ringa sluttning, och hunden utan särdeles svårighet kunde klätra up och lägga pilen för sin herres fötter. En annan kämpe kom då fram til Halvard med en sa kallad lås-båge. Detta slags pil-båge motsvarade aldeles senare tiders arm-borst, men tyckes ej ursprungligen ha varit bekant utom Skandinavien, ehuru det där var så urgammalt, at det återfinnes på hällristningar. Först under korstågs-tiderna blev det almänt användt av de kristna riddarna samt därefter i Österlandet. Detta vapen bestod av en båge av flera på hvarandra lagda stål-fjädrar och liknande en nutida halv liggfjäder på en vagn. Pilen lades i en ränna vid hvars mynning hängdes en stigbygel i hvilken foten sattes, när bågsträngen spändes med tillhjälp av et lås. Denna lås-båge eller armborst, hvilkens inrättning kanske gav grundtanken til blidors eller pilskjutnings-maskiners upfinning, lades på et stöd och avsköts. Den var et ojämförligt mycket kraftigare vapen än arabens enkla trä-båge med blot en vidhäftad sträng och utan ränna. Men den gick långsamt at ställa i ordning och

behövde för sin tyngd stöd under skjutningen samt var därföre ej användbar til häst eller under jagt. Halvard lade bågens mynning på kämpens axel och avsköt den nyss uptagna pilen med hög riktning. Den gick över fästningen och staden upåt bergen, där den studsade mot en lysande halvmåne, hvilken prydde den lökformiga kupolen på en av bergsluttningens vackraste kiosker. Halvmånen, som tillika var väder-flöjel, vände sig gnislande på sina rostiga gångjärn och förblev sedan i denna ställning så länge, som svearna lågo kvar i Algeziras hamn.

Kort därefter syntes två kämpar från Slagbjörnens midteldäck taga en av de största bland de sköldar av mångahanda färg och storlek, hvilka vid högtidliga tillfällen prydde relingarna och begagnades til signalering och optisk telegrafering såsom flaggor och vimplar i senare tider. Den nedtagna skölden var aldeles hvitmålad och sattes på en hög stång samt höls sålunda på lyptingen över kölherrns huvud. Alt ifrån Mohameds tid begagnade morerna antingen blot svarta eller hvita fanor, de svarta vid stridens början, men en stor och helig hvit fana vid andra tilfällen samt såsom fredstecken. Altså upfattade de vikingarnas freds-sköld riktigt, och hälsningen besvarades så, at från spetsen av fästningens högsta torn en ofantligt stor hvit sidenduk uprullades och fladrade ut för vinden med de höga mörka bergen til bakgrund. Såväl från kajerna i sta-

den som från vikingaskeppen gjordes genast anstalter til fredlig samfärdsel, och hundradetals av båtar med bytes-varor möttes på det korta avståndet emellan flottan och stranden.

En så fredlig marknad skulle dock ej utan misstro ha kunnat upkomma, om ej Achmed långt förut med et mindre fartyg varit i land vid Ceuta och upsökt det moriska väldets då regerande kalif av Omejidernas hus, Abderahman den andre, hvilken sedermera kallades den segerrike. Vid här skildrade tidpunkt var denne utmärkte regent inbegripen dels i svåra krig med de kristna konungarna, och dels måste han bekämpa Omar ben Zaghars upror. Bland de få fästen vid kusten, som Abderahman egde i sit våld, var Algeziras, och där hade han stämt möte med Halvard, hvars tiltänkta tåg mot det av Omar ben Zaghar innehavda Sevilla måste vara honom välkommet i den mån han ej behövde frukta at sedan se skandinavernas vapen vända mot sig sjelv. Redan dagen förut hade Abderahman med en mindre krigshär anländt til Algeziras, men vikinga-flottans ankomst hade han ej så snart väntat. Han hade ej beräknat skandinavernas överlägsenhet över alla andra kända folk i seglingskonst, och därföre kom nu Halvards flotta såsom en överraskning.

I det livliga hvimmel som upstod genom byteshandeln i båtarna blev et hastigt avbrott, när Abderahmans egen gondol rodde ut från kastellet. Så väl båt-

randen som årorna voro prydda med bjärt målade rika arabesker. Jättestora, svarta etiopiska slavar i hvita skjortor förverkligade för vikingarna de blå-män, hvarom deras sagor talade, men hvilka endast få av de mest beresta sjelva skådat. Under et kupol-formigt tält av hvitt ylletyg på förgylda stänger satt på dyrbara mattor Abderahman, ännu blot en medelålders man, i rik morisk drägt, med en gnistrande ädelsten i turbanen. Vikingarna förundrade sig över hans stora svarta skägg, hvilket väl putsadt och glänsande av oljor utbredde sig över hela bröstet.

Samtidigt med Abderahmans gondol lade Halvards storbåt ut från Slagbjörnens sida. Den roddes av tålv ungdomliga nordiska kämpar, ljushåriga, solbrynta slupgastar, av hvilka några ännu ej fått skäggfjun på hakan, men väl stål i senorna och eld i ådrorna, såsom det visade sig av den kraft och snabbhet, hvarmed de taktmässiga årslagen förde båten fram. Liksom etioperna voro et urval bland köpta eller fångna slavar, voro också svea-ynglingarna et urval av sådana skandinaver, hvilkas vackra växt och hållning, enligt samtida utländska historie-skrivares enstämmiga vitnesbörd, hos sydländingarna väckte lika stor beundran, som deras tapperhet och dödsförakt. Morerna, hvilka av sin religion förbjödos, at avbilda levande föremål och med fasa och undran sett de hemska förgylda drakarna och odjuren, hvilka de vid första anblicken ansågo såsom

levande, märkte med förundran, at även vikinga-hövdingens båt så väl för-ut som akter-ut var försedd med utskurna och förgylda grinande odjur. Sjelva båten var målad grön såsom havets bölja, men de djupt i-skurna runorna utefter kanterna och på rodret voro förgylda samt ansågos vara nordiska arabesker. Båten saknade aldeles sol-tält, och vekliga österländska dynor eller mattor skulle illa ha likat sig för den kraftfulla och ungdomliga hövdinga-gestalt, som nedsteg och sjelv stående fattade rodret. Redan mognad til en man och prövad i erfarenhetens skola samt van vid ärans och höghetens glans, framstod Halvard Torstenson såsom mönsterbild för en nordisk sago-hjälte. För Spaniens morer, hvilka aldrig sett en viking, syntes den jättestore unge mannen såsom en upenbarelse ur Tusen och en natt, och när den såsom mor medelmåttigt store Achmed kom ned i båten vid hans sida och knapt räckte honom til axlarna, syntes den unge skandinaven för den vid verkligheten föga bundna, österländska fantasien minst dubbelt längre än han var. Många blixtrande pilar ur glödande skottgluggar, hägnade av slöjans säkra och mörka murar, riktades mot den försvarslöse ynglingen, och mångel kvinnohjärta klappade fortare än det någonsin gjort i harems salar. Achmed var en av kalifatet Cordovas ädlaste och praktfullaste riddare, men var nu av den ståtlige Halvard så fördunklad, at han, trots sin förnäma hållning och smakfulla drägt,

troddes vara blot en tolk eller förnäm fånge. Han betraktades mindre än de tålv slup-gastarna, hvilkas raska och sjömansmässiga årslag bildade en egendomlig motsats til de svarta etiopiernas ojämna landkrabbs-rodd.

På halva vägen möttes nu båtarna och lade til hvarandras sidor. Et långt samtal upstod mellan de tre männen, och Achmed måste därvid även göra tjänst såsom tolk. Abderahman, förut försatt i trångmål samt klok och försigtig, kunde ej utlåva något öppet understöd, utan endast förbinda sig at förbliva opartisk och lämna Halvards krigar-skaror obehindradt inträde inom de av Omar ben Zaghar eller de kristna konungarna ej beherskade trakter. Benägen at hjälpa den honom altid tilgivna och trogna gamle Sevilla-emirens son, och seende i honom et medel at med Halvards hjälp störta den farliga Omar ben Zaghar, mottog han de båda männen ytterst förekommande såsom gäster och låvade at efter bästa förmåga bispringa dem.

Under den ganska långa underhandlingen fick morernas nyfikenhet godt and-rum för betraktande av vikinga-flottan. De fyra stora drak-skeppen, av samma storlek som nutida örlogs-fregatter, lågo midt i linien och hade å ömse sidor de smärre snäckorna utbredda liksom långa armar til et härdabredt bröst. Härskeppens segel, hvilka trots den lätta morgon-brisen ej voro beslagna eller ens gigade, utan stälda emot vinden, så at fartygen lågo för spända ankar-tåg, visade lysande ytor av hvita du-

kar beklädda med långa och smala remsor av brokigt färgade sidentyger. Et kristet öga skulle til och med på et segel med fasa ha uptäckt en i remsor skuren altarduk, broderad med guld- och silver-tråd. På et mindre segel syntes et biskopligt pallium i remsor. Den nordiska fåfängan tillät sig altså den mot alt sjömanskap stridande seden at låta en för ankar liggande flotta ha fulla segel, blot för at visa dessas prakt. Den ytterst lindriga brisen och den goda ankar-grunden gjorde dock, at als ingen fara kunde därmed vara förenad. Längs efter relingarna syntes en brokig rand av de förut omtalade, målade trä-sköldarna, hvilka liksom de grinande gallionsbilderna oftast företedde bilder av grymma sago-djur. Över alla dessa sköldar tronade de på särskilda stänger för-ut eller på mast-topparna upsatta märkena, hvilka än voro liksom det förut beskrivna huvud-märket sydda på duk och än skurna i trä samt målade. Midskeps stodo ännu kvar de hvita vadmals-tälten i hvilka en del kämpar såvit under natten. Alt folk var på däck, och liv och rörelse rådde på hela flottan, såsom strax före en mönstring eller strid. Alla skeppen voro målade med bjärta färger, merändels röda i vatten-gången och gröna, blå, hvita eller svarta efter sidorna och relingen, å hvilken senare ofta breda ränder av olika färger voro målade. Ehuru under denna tid als ingen skilnad fanns mellan de nu-varande tre Skandinaviska brödra-folken, hvarken i språk eller seder,

märkte man dock en benägenhet hos dem från danska öarna och Jutland at ha sina fartyg ljusmålade, då däremot de svenska och norska mer allmänt voro mörka och stundom helt svarta såsom nutida fartyg mest äro. Alt detta var en barbarisk prakt, hvilken blot skulle ha väckt de högre bildade morernas förvåning, om den ej tillika genom en omisskännelig prägel av inneboende kraft och storhet tiltvingat sig en ovilkorlig känsla av aktning och fruktan. Förutom det sagolika, hittils osedda upträdandet på et nytt område, syntes en ojämnförlig överlägsenhet i manövrering och ordning hos dessa vilda och kraftiga natur-barn, hvilken ej förfelade sin verkan på de sjövana saracenerna. De många segertecknen från främmande länder med varmare luftstreck och högre odling än nordlanden, visade at skandinaverna sett sig om i världen och egde makt och eröfringslust, hvilka kunde bli farliga för sjelva profetens fruktade bekännare. Dunkla sagor hade förtäljt, huru dessa nordmän i mångfaldiga drabbningar slagit de franker, hvilka mer än hundra år förut under Carl Martell för altid trängt halvmånen bakom Pyreneerna genom slaget vid Tours. Dessa nordmän gästade nu Andalusiens kust och hade lärt sig känna vägen genom Herkules stoder. Mången tapper morisk hövding kunde, trots sit oöverträffliga mahomedanska förakt för de otrogna hundarna, ej dölja för sig, at de voro värre fiender än Spaniens kristna riddare samt bäst at ha til vänner.

Frid-sköldens upsättande från vikinga-flottan var för de penning-älskande morerna tecken til handels och köpenskaps begynnande. Otaliga små båtar hade, såsom förut är sagdt, lagt ut från kajerna, och den livligaste byteshandel idkades utefter hela linien av vikinga-farare, hvilka mot moriska guldmynt, vapen och livsmedel utbytte varor från hela den då kända världen. Nyfikenheten drev beslöjade kvinnor ut i båtar, och förnäma damer begagnade det ovanliga tilfället, för at tilskansa sig rättigheten at, i trots av eunucker och svartsjuka män, besöka flottan och se vikingarna samt kanske någon gång i smyg få lyfta på slöjan. Harems sköna fångar erforo underliga tankar, när de på vikinga-skeppens däck sågo praktfullt klädda, obeslöjade ljushåriga kvinnor fritt röra sig bland kämparna och sågo dessa senare vördnadsfullt egna dem sin hylning eller vika undan på et sätt, hvarom en österlandets dotter aldrig kunnat drömma. Det var als icke ovanligt, at på de större härskeppen medföljde fruntimmer från hemlandet, och det hörde til ordningen för dagen at fångna kvinnor fördes ombord på även de minsta fartyg.

Mest blickade dock de andalusiska fruntimren på det stora, med rödmåladt örnhuvud prydda drak-skepp, som låg bredvid Slagbjörnen. På detta fartygs lypting sågo de en kvinna beslöjad liksom de sjelva samt klädd i en så präktig morisk drägt, at alla avundades henne. Dock skattade de ännu högre den frihet, som denna

morinna åtnjöt, trots sin slöja, hvilken hon tycktes bära blot av vana och ofta helt obesväradt slog up, visande et vackert äkta moriskt anlete blekt av Svithiods snöfält. Harems-skönheterna betraktade denna kvinna med samma känsla som bur-fåglar inom sina galler betrakta en kamrat, hvilken sluppit lös och leker fri bland vilda sparvar. En annan kvinna vid Isauras sida var dock föremål för ännu större upmärksamhet. Det var Asta, av hvars åsyn hvarje mor i Algeziras var bokstafligen fängslad. Hon var aldeles obeslöjad, och hennes i rika lockar ringlande ljusgula hår var blot upfästadt med en bred svart hår-bindel. Den snäva men framtil ej långa kjolen visade hennes i gula snörkängor klädda små fötter och var framtil knäpt med hakar av silver men släpade baktil. Det korta höghalsade livet med snäva, hela och ända til handloven gående ärmar visade hennes fina älvlika växt i dess bästa dager, och de gyllene ringarna på armarna och halsen höjde den mörka drägten. De moriska kvinnorna anmärkte högt, at Isaura ofta blickade åt de båda båtarna, men männerna anmärkte tyst detsamma om den obeslöjade Asta, hvilken ej kunde veta, at tusentals svarta ögon under slöjor brunno av svartsjukans eld, när de arabiska männens fikna blickar oavlåtet fängslades vid det obeslöjadé ansigtet på drak-skeppets lypting. Det undgick ej kvinnornas skarpsynthet, at sjelva kalifen Abderahman under sin tron-himmel glömde at besvara Hal-

vards frågor, när han, glömande sin furstliga och mohamedanska värdighet, för mycket sneglade åt det ståtliga drakskeppet. Vid dessa tillfällen syntes — så berättades det sedermera — altid Achmeds av nordan-snön blekta kinder mörkare än en öken-arabs, och hans ögon mer blixtrande än vanligt. Snart fingo dock de moriska skönheterna andra saker at grubla över, ty den stålta kalifen glömde etiketten ända där hän at följa med Halvard och Achmed til vikinga-flottan. Utefter stranden förspordes til en början ej ringa oro över detta steg, ty de misstänksamma morerna satte i fråga möjligheten at deras hövding bedrägligt tagits til fånga. Dessa ögonblickliga misstankar skingrades dock genast, för at lämna rum för något i många rättrogna mohamedaners ögon ännu farligare. De två båtarna lade nämligen icke til vid Halvards hövdings-skepp, utan vid drak-skeppet med örnhuvudet, där de två fruntimren tycktes vara allena herskarinnor, och hvilket i morinnornas ögon var et flytande harem. De sluga åskådarinnorna på stranden trodde sig i vikinga-furstens blågrå ögon läsa et uttryck av skalkaktig glädje, när han sammanförde männen med fruntimren på akterdäcket, och de trodde sig aldrig ha sett Abderahman den segerike så mild och glad. Århundradens djupaste fördomar, från släkte til släkte inrotade, alt från vaggan, maka så lätt åt sig, när nöjet vinkar och en oundviklig, ovanlig omständighet finnes at skylla på.

Om alla Algeziras svartsjuka morer kunnat samtidigt fängslas av den obeslöjade Astas åsyn, så skulle ingen morinna under tiden ha underlåtit at lyfta på sin slöja, för at med en blixt ur sina svarta ögon slå de förfärliga vikinga-ynglingarne i bojor och visa dem, at den nordiska tärnan förbleknar bredvid öknens stålta dotter.

Araber-furstens besök på vikinga-fartyget blev dock ej lika långvarigt som nöjsamt. Fördomarna återtogo sit välde när första nyfikenheten var stillad och folket på stranden började visa tecken til oro. Ensam rodde kalifen dock ej tilbaka, ty Halvard följde med i hans båt. Kort därefter lade även Halvards båt ut, och til allas förvåning syntes däruti de båda fruntimren, åtföljda av Achmed och den gamle barden Fasold. Araber-hövdingens båt roddes långsamt, för at den efterföljande skulle kunna uphinna densamma. Nyfikenheten och oron på stranden nådde sin höjd, när de båda båtarna nalkades intil kajen, och största funderingen rörde sig omkring den frågan, huruvida den nordiska tärnan skulle våga sig i land utan slöja. Denna fråga blev dock överflödig at behandla, ty när de båda båtarna kommit halv-vägs eller ungefär til samma plats, där Abderahman och Halvard samtalat, gjordes halt. Halvard steg tilbaka i sin båt och återvände med den och de sina til drak-skeppet. Araber-hövdingen kom tilbaka ensam, såsom han farit ut och slöt sig inne i sit

palats. De höga resande på drak-skeppen gömde sig under deras däck, och den överretade nyfikenheten hos morerna fick lugna sig tils vidare.

Först mot aftonen inträffade en omväxling i den samfärdsel mellan stranden och flottan, hvilken eljest skulle ha blivit enformig, sedan hvarje pojke och flickunge i Algeziras varit ombord hos vikingarna. När solen var i nedgående och dess strålar blickade längtande inåt Medelhavet, började först det egentliga folklivet, och då först såg man huru från hövdingens palats moriska riddare ledsagade beslöjade fruntimmer ned til stranden, och anvisade dem båtar, i hvilka de skulle fara över til vikinga-flottan. Den nordiska otvungenheten och gästfriheten hade smittat de ridderliga och bildade morerna, hvilka funno sig överträffade av barbarer i ridderlighet och nu måste visa, at de ej stodo tilbaka. De förnäma besöken på vikinga-flottan blevo mycket talrika ända til långt fram på natten, och lusteldar och lampor brunno på skepsdäcken samt i masterna för at förhöja den ovanliga festligheten. Det var redan över midnatt innan den svenske hövdingen med sina fruntimmer lämnade skeppen för at i Abderahmans palats tilbringa natten.

Det var en ocrhörd tildragelse i Omejidernas historia, at otrogna, giaurer från nord-polen behandlades mer aktningsfullt än rättrogna, härstammande från sjelva profeten. Det var de skandinaviska barbarerna, hvilka

altså blot genom sina enkla dygder och genom den aktning, deras makt ingav, hos Spaniens moriska riddare väckte första aningen om det romantiska förhållande til fruntimren, hvilket sedan upblomstrade under Omejidernas dynasti, och hvartil aldrig funnits motstycke i något mohamedanskt välde ännu i våra dagar. Det var morernas högre bildning och deras beröring med kristendomen, som gjorde det möjligt för dem at fatta och beundra de okonstlade barbarernas vackra förhållande til sina kvinnor, och detta frö bar sin vackraste frukt redan under Abderahman den segerrikes efterträdare Mahmud, hvarefter det åter förtorkade i den heta mohamedanska jordmånen.

VII.

TIL SEVILLA.

»Högt låtom svärden våra,
Ulftands-färgare, glindra!
Up til Lund oss skyndom,
Görom där, förr än sol går neder,
Gräslig svärda-trolldom!»

Egila-Sagan.

Halvard såv ej länge i Algeziras palats. Lika snabb i utförandet av et beslut som i dess fattande, hade han redan innan solen gått up, med hela sin flotta lämnat hamnen och åter styrt väster ut mot Guadalkvivirs mynning. När Algeziras' beslöjade damer om morgonen tittade ut åt hamnen, funno de intet enda vikinga-skepp kvar, och först mot middagen blev det bekant, at den avseglade svenska hövdingen i Abderahmans palats lämnat kvar sin förmodade gunstling, den beslöjade damen eller Achmeds syster, samt den obeslöjade, hvilken de verkligen av likhet funnit vara hövdingens syster. Utan bistånd av Abderahman vågade Halvard

försöket mot Sevilla, och Achmed kunde icke ens ingiva förhoppning om at under vägen värva några moriska anhängare. En hastig och djerv överrumpling vore enda möjligheten at försöka, och därföre hastade Halvard så ivrigt från Algeziras, på det hans företag måtte kunna hållas hemligt ända til hans ankomst.

Med gynnande vind seglade flottan snart til mynningen av Vad al Kebir eller den nu så kallade Guadalkvivir. Floden var vid denna tid segelbar ända up til Sevilla eller Sebilia, såsom skandinaverna i sina sagor kallade denna stad. Med rodd fortskaffades flottan vidare upför floden ända til slutet av den träskaktiga trakten la Marisma, där höglandet vidtager vid det nu varande Puebla del Coria. Där befanns floden vara för grund för de djupgående fyra drak-skeppen, och Halvard beslöt därföre, at under betäckning lämna hela flottan kvar samt tåga med huvud-hären til lands på västra sidan floden. Närmast flodstranden i de odlade trakterna utsträcktes glesa men vidt utgrenade jägar-kedjor, hvilka togo byte och livsmedel för at nedsända til flottan, men huvudsakligast hade til upgift at förhindra någon enda innevånare at fly til staden. Därav blev följden, at talrika fångar togos, men de arabiska analerna ha intet at förtälja om skandinavernas grymhet, såsom alla de kristna krönike-skrivarne. Vikingarna höllo det för en pligt at grymt förfölja munkar och ödelägga kloster, men här funnos inga dylika, och araberna behandlades

mänskligt. Jägar-kedjorna skulle även upsnappa hästar och mulåsnor för framforslande av vikingarnas vall-slungor och blidor, den tidens tunga och lätta artileri eller skytte, hvilket dock til en del fraktades på floden i et slags små båtar, som kunde bäras på stänger över höga berg-åsar mellan floderna.

Med huvud-hären tågade Halvard och Achmed på en väl undandold omväg snedt upför östra sluttningen av Sierra Morena. Denna omväg gick alt högre up på Sierran, hvilken blev brantare, ju längre man tågade fram. Vikingarna från Lögarens tusende öar fingo på denna färd se nästan alla zonernas växtlighet, från tropik-ländernas til polernas. Först genombröto de träd-artade, taggiga snår och häckar av vilda aloe- och cactus-arter, hvilka begränsade urskogar av oranger och oliver. Under marscher över nakna och brännande hedar svalkade de sig i skuggan av de på kullarna såsom oaser växande fåtaliga grupperna av dadel-palmer. Snart försvann dock all denna härlighet, för at avlösas av kala och solbrända, nästan lodräta, brun-färgade berg-sluttningar, i hvilka vikingarna klätrade likt sten-getter. Ju högre up de kommo, dästo mer minskades hettan genom västlig vind, som medförde snö-yra från de silverglänsande gletscherna. De av hettan upsti-gande ångorna från dessa gletscher bildade mångfärgade genomskinliga rök-måln, som tycktes sammanbinda him-melen med jorden och göra gränslinien dem emellan

omärklig. Denna upfärd jämförde vikingarna med det bekanta tåg under hvilket Lodbroks-sönerna härjade i Schweitz och intogo Wiflisborg.

Ju mer hären nalkades Sevilla, dästo mer drog den sig åter ned utefter sluttningen samt upnådde sålunda den stora campinja eller slätt, som från sierrans fot går ned til Guadalkvivirs strand och på hvilken Sevillas stålta tornspetsar höja sig. Det var i dagbräckningen som vikingarna njöto första anblicken av Sevilla. Luften var så klar, at man tvärt över floddalen kunde se de många mil avlägsna blå målnlika gräns-linierna av Sierra Nevadas skyhöga snö-toppar. Nedanför dessa toppar synes mörka och djupa skogar under hvilka grönskande vinberg begränsade den stora och fruktbara, med dyrbara vatten-ledningar befuktade slätt, som genomskars av Guadalkvivirs blåa bugtande vatten-massa. Djerft välvda stenbryggor, hvilande på köl-bågar och hästsko-bågar över jättehöga pelare och försvarade av runda torn med tinn-krön, förde til det av höga, dystra murar omgärdade Sevilla, hvars förgylda lökformiga kupoler, spetsiga och smala minareter och luftiga, utsirade balkonger i de fikna vikingarnas ögon tycktes innesluta all världens härlighet och rikedom.

Snart fingo dock de på erövrings-tåg stadda skandinaverna erfara, at Sevillas dyrbarheter utom stenmurarnas och järn-galrens passiva skydd egde at på-

räkna levande försvarare. Aldeles oförberedd var icke Omar ben Zaghar, ty han kom med en välrustad här sina oförvägna fiender til mötes, stålt försmående at invänta deras anfall inom en fästning. För de häpna vikingarnas blickar visade sig liksom genom et trollslag, en morisk ryttar-här, hvilken sprängde fram ur de höga häckar av nerium och rosenbuskar, hvilka omgärdade åkerfälten och trädgårdarna samt skilde dem från den nakna heden, hvilken sträckte sig fram til berg-sluttningen. Stora skaror av upskrämda vilda kalkoner sprungo skrikande åt alla väderstreck, spridande sig över heden liksom en för-trupp för morerna. På eldiga, fina springare sprängde öknens söner fram och utbredde sig över slätten för at hejda och mottaga den lavin av snölands-kämpar, som nedstörtade från fjällen.

Överraskningen var ömsesidig. Vikingarna hade aldrig sett en morisk krigshär, och de mest äventyrliga sagor, den högst updrifna inbildningskraft hade ej kunnat framalstra en underbarare hägring, än den verklighet, de nu sågo framför sig och måste bekämpa. Från de talrika och snabba ryttar-svärmarna leddes upmärksamheten på en eftertrupp av så höga och jättestora djur, at de förvånade skandinaverna knapt kunde tro sina ögon. Dessa högbenta resars upstående ryggar voro prydda med flera små brokiga fanor, och ryttarna voro beväpnade med lansar. Denna lilla eftertrupp var en flock kameler, med hvilka de til Spanien först ankomna

morerna gjorde försök at bilda et kavaleri. Alla ryttarskarorna hade talrika svarta och hvita fanor, hvilka under de eldiga arab-hästarnas djerva språng över slättens diken och häckar flögo förbi hvarandra såsom svarta och hvita fåglar. Flera ryttar-skaror bibehöllo ännu öken-arabernas lätta drägt av snöhvita mantlar, rödhvita turbaner, brokiga skärp och underbart dyrbara och glänsande schabraker och vapen. De moriska vapnens olikhet med kristna riddares väckte svearnas förundran, och alra mest deras sköldar, hvilka voro så kallade dubbel-sköldar eller två i bredd med hvarandra sammansatta avlånga och kupiga ovaler av läder utan bucklor, men kantade och skilda med en blank mässingsring och på båda fälten prydda med arabesk-lika fransar av mång-färgadt siden eller guldtråd. Lansar och kast-spjut voro i övra ändan prydda med fladrande tagel-kvastar, och så väl de små pilbågarna som kogren voro målade eller förgylda i lysande färger. De jättestora och dyrbart arbetade stig-byglarna liknade tofflor, och voro försedda med stora spårrar, hvilka senare ej kunde fästas på arabernas ofta nog sandal-klädda fötter De ryttar-svärmar, som hade rustning, utmärkte sig genom skålformiga och låga stål-hjälmar från hvilka baktil och vid sidorna nedföll en kort slöja av fin kedjeflätning såsom de gamla assyrierna brukade. De förnämare hövdingarna hade hjälmarna prydda med rätt upstående fjädrar samt med inlagda arabesker och ku-

fiska inskrifter i guld. Kroppen var skyddad av ringbrynjor temligen lika dem som svearna sjelva begagnade, och svärden voro dels raka, dels böjda i form av krok-sablar. Rörelsen på slätten livades av den starkaste krigs-musik något folk dittils haft och från hvilken nutidens janitschar-musik leder sit ursprung. Flera av skandinaverna, som varit på härtåg i Skottland, återsågo här et instrument hvars ljud liknade säckpipans men hvars ytre nästan liknade en på armarna buren get eller bock. Skallande trumpeter nedtystades av dåva och starka slag-instrumenter såsom trummor och pukor och slamrande tamburiner, hvilkas ljud aldeles förbryllade de vid sina melodiska lurar vanda och vida mer musikaliskt bildade vikingarna.

Denna sagolika prakt och detta buller förvånade vikingarna, hvilka, sjelva i hög grad krigiskt bildade, ej kunde undgå at därjämte beundra den ordning, araberna visade och den förträffliga beväpning och krigskonst de utvecklade. När dessa österlandets hjältar, hela det kristna Europas skräck, utbredde sina böljande och glänsande massor över slätten i en enda oöverskådlig linie, likt et glänsande band, läste Halvard blot beundran och häpnad i anletsdragen på de skäggiga kämpar som krossat de järnklädda frankiska riddarnas slutna massor, stormat Paris och ruskat på Karl den stores tron. Trots sin egen överdådiga djervhet, stod Halvard nästan rådlös och vågade knapt betrakta Ach-

med, när denne forskande sporde honom om hans tankar. För at ej visa fruktan eller obeslutsamhet, vågade han ej ens kommendera halt, utan framtågade långsamt, för at under tiden besinna sig. Liksom de flesta skandinaviska härförare och bergs-boar, var han stor mästare at bedöma terräng, och hans skarpa, fyndiga öga visade honom snart en svag sluttning, där han mellan två utskjutande klipp-massör såsom flankstöd och med sluttningen såsom frontal-hinder mot rytteri-anfall kunde intaga en fördelaktig och tilräckligt rymlig försvars-stälning. Livad av denna första lycka, återfick han sit glada överdådiga lynne och skämtade under vägen dit med kämparna. Sluttningen låg långt ned på södra sidan om den riktning, i hvilken han först tågat fram, och därav togo morerna för avgjordt, at han med sin underlägsna trupp ämnade draga sig til havstranden. Halvard däremot avsände flera ridande ilbud til trossen och jägar-kedjorna med befalning at genskjuta huvud-styrkan vid den angivna sluttningen. Den gamle erfarne Fasold gissade då sin hövdings tanke at förskansa sig bakom en vagnborg, bildad av trossens materialier av vagnar, båtar och kast-maskiner. Gubben log i skägget, när han meddelade denna sin tanke åt Achmed och sedan fann den besannad. De krigskunnigare äldre kämparna inságo genast avsigten med sido-marschen och lugnades så mycket mer, som vanan at se morerna snart förtog den första häpnaden. Det intryck av rädsla,

som även den modigaste ej kan betvinga i första ögonblicket, då han ser något högst ovanligt och förskräckligt, övervanns snart av vikingarnas bärsärkalust, hvilken nu blev större än någonsin, emedan den et ögonblick känt sig förödmjukad.

De världs-betvingande morerna å sin sida voro alt för mycket krigskunniga för at, trots sit oöverträffliga mohamedanska förakt för alt främmande, kunna underlåta at beundra den lilla truppen, när den lik en hjord av sten-getter klätrade utför de branta sluttningarna under den mest förträffliga ordning och i påtaglig avsigt at storma en ointaglig fästning. När de därefter sågo Halvards sido-march, funno de blot en lugnande bekräftelse på barbarernas fruktan för motståndarnes överlägsenhet, hvilken enligt deras tanke aldrig bort betvivlas. Dock betraktade de ännu med förvåning barbarernas goda tågordning och snabba marsch samt bemödade sig ivrigt at avstänga deras förmodade flykt åt havet genom at sjelva draga sig hastigt söderut och utbreda sig vid södra gränsen mot skogslandet, där alla barbarerna skulle fångas av de snabba ryttarna. Detta för Halvard så lyckliga misstag begagnades med största skyndsamhet. Trossen och jägar-kedjorna hade efter ilbudens ankomst genast dragit sig up i berg-sluttningen, där de voro oåtkomliga för arabernas rytteri. De hunno lyckligt fram til den bestämda mötesplatsen kort före Halvards huvud-styrka. De medförda vagnarna

och små flodbåtarna lades up framför den förut omtalade sluttningen til en barrikad, så långt utsträckt och gles, at den linie-rätt upfylde rummet mellan de omnämnda flank-stödjande klipp-blocken; sålunda förskansad inom berg och barrikad kunde svea-hären tämligen lugnt invänta morerna, hvilka, om de ville anfalla, måste göra det upför en sluttning och över en barrikad, emedan klipporna skyddade mot anfall i flanken. För at förstärka den nog glesa barrikaden eller vagnborgen, söndertogos vall-slungorna, hvilkas särskilda bjälkar och stolpar hopkoplades i vagn-borgens luckor och upstyltades, så at de ungefärligen liknade och motsvarade senare tiders spanska ryttare eller ännu mer de av romarne under legionens förfall begagnade pål-värn mot göternas rytteri.

Morerna, som ansågos för at vara sin tids bästa ingeniörer, märkte snart sit misstag, och en blick på skandinavernas så otroligt snabbt samt med sådan blick för terräng upförda fält-befästning visade dem, at de i snöfältets ljushåriga söner funnit sina mästare. Förbryllade och harmsna över at se sig i krigisk klokskap överträffade av barbarer, samlade de sig från sit tåg nedåt slätten, för at rådslå om huru anfallet mot det befästade lägret skulle utföras. Achmed, som ofta var vid Halvards sida och var bland de få befälhavare, som satt til häst, visade Halvard huru på slätten de moriska fältherrarna samlade sig kring en dyrbart klädd

över-fältherre, hvilken var sjelva Omar ben Zaghar. Som rådplägningen drog ut på tiden, kunde därav slutas, at morerna tvekade at anfalla den fasta stälningen. Arabernas överlägsenhet låg i snabb pilskjutning til häst och i förmågan at med outtröttliga och snabba springare genom korta aulopp och flykt eller et slags karakol trötta fienden, för at sedan göra et aldrig misslyckadt slutet anfall eller choque. Detta stridsätt lät här ej med fördel använda sig, emedan svearna redan tagit til defensiven och befästat sig. Et anfall beslöts dock, ty hela arab-hären utbredde sig i en enda linie av spridda kolonner och sprängde fram mot förskansningen. Bakom denna, hvilken ej var särdeles hög och ej heller sammanhängande, utan lätt kunde hoppas över av de viga arab-hästarna utan at anfallets häftighet eller styrka skulle gå förlorad, stod nordmannahären upstäld i en tätt sluten linie. Kämparnas genombrutna, blänkande hjälmar av tätt korslagda järnskenor med besynnerliga prydnader, deras likt daggdroppar glitrande, av små stål-ringar nitade pansarskjortor och stora järn-beslagna ek-sköldar, deras långa lansar och dyrbara, brokigt färgade kläder samt deras konstmässigt arbetade svärd och stora stridsyxor gåvo en aktningsbjudande och alvarlig anblick, hvilken fängslade morernas upmärksamhet.

Anfallet började, och de framilande ryttar-skarorna ordnade sig i en spridd kolonn med ytterst små avdel-

ningar och stora mellan-rum. Först försökte man dock at känna hvarandra på pulsen medelst pil-skjutning. Ehuru araberna voro vida talrikare och hade stor fördel av sit vidsträcktare utrymme och snabbare skjutning, visade det sig dock snart, at skandinavernas pilar, avskjutna ur styvare bågar med styvare armar, trängde djupare in och verkade mer förstörande på de ej med järn-rustning försedda araberna, än dessas täta pilskurar verkade på vikingarnas pansar-skjortor, mot hvilka de återstudsade utan at skada. Altså funno sig araberna nödsakade at uphöra med denna karakol-strid, hvilken utan egentligt ändamål mattade deras hästar. Dessas yttersta krafter behövdes däremot väl til den choque, som måste avgöra striden. Med inlagda lansar och uphöjda sköldar stormade altså araberna löst mot förskansningen, och de eldiga hästarna tycktes vid det skärande ljudet av strids-ropet "Allah! il Allah!" flyga fram hastigare än pilarna och kastspjuten. Smidigt och behagfullt hoppade hästarna över den första barrikad-linien av uplagda båtar, likasom vid en den mest lysande upvisning på en circus. Frustande och stampande beredde de sig at under musikens dån och ryttarnas maningsrop svänga om på det trånga mellanrumet, för at hoppa över den andra barrikad-linien av båtar och vagnar, då plötsligt et starkt hvinande hördes i luften. En tät skur av flygande sten-yxor på korta träskaft, hvilka liknade grova hamrar, träffade hästar och ryttare. Men detta sten-

rägn hade icke allenast hagelskurens häftighet och styrka, utan även duggrägnets ihållighet, ty nya sten-yxor slungades ouphörligt fram och pepo i luften såsom väderilar, innan de träffade sit mål. Det var dessa ofulländade, grovt tilyxade urhålkade hamrar, hvilka i våra dagar pryda museerna såsom de första alster från stenåldern, men hvilka även långt senare under järn-ålderns början begagnades såsom ungefär motsvarande nutidens hand-granater. För de fina morerna och deras lika fina hästar voro dessa vapen aldeles för plebeiska, åtminstone var det bekvämt för riddarnas högmod at på detta skäl grunda inställandet av det tilämnade angreppet på den andra barrikaden, hvilken i och för sig var för hög at hoppas över, även för hästar av Mekkas första race. Detta misslyckade första anfall av spridda förtrupper var egentligen blot at betrakta såsom et tilbakastadt försök at rekognosera, och under Omar ben Zaghars egen ledning ordnade sig nu hela kavaleriet til en avgörande stormning. På en kolsvart springare red hövdingen från led til led, och på hans enkla hvita drägt fans intet annat utmärkande befälhavare-tecken, än en glänsande stor solitär hvarmed turbanen var hopfästad. Vikingarna å sin sida ordnade sig nu mycket kallblodigt, sedan de på närmare håll lärt känna en fiende, hvars överlägsenhet egentligen var snabbhet i skjutning och häftighet i första anfallet. Under det araberna ordnade sig til det stora huvud-

anfallet, revo vikingarna sjelvmant ned de högsta barrikaderna, för at utbreda dem på en större yta inom hvilken hästarna skulle kunna spridas och tröttas ut. När den larmande janitschar-musiken och det välkända arabiska stridsropet gav tecken til huvud-anfallets början, stodo vikingarna kalla och lugna i tätt slutna led, såsom et isberg mot en lava-ström. Styrkan i arabernas eljest alt omkullkastande choque förlorades dels av den upåt sluttande marken och ännu mer av de utkastade barrikad-hindren, hvilka tvingade morerna at öpna sina sammanträngda linier och trötta sina hästar med spridda hoppningar, under hvilka de oroades av de förut nämnda kastyxorna. Redan innan de hunnit ur dessa hinder, framrusade Halvards sköldborg av tålv bärsärkar. Under et vansinnigt febertillstånd, kännlolösa för sår, svängde dessa kämpar sina stora stridsyxor likt liar och nedslogo i et hugg häst eller karl. Tätt efter dem framträngde i slutna led en kärntrupp brynjo-klädda kämpar med jättestora sköldar. Ehuru genomborrade av pilar och kastspjut, fortsatte de tilfälligt vansinniga bärsärkarna sin framfart in i morernas leder, där de verkade mer förstörande genom den fasa de spridde, än genom de hugg de utdelade. De stödde sig vid de sköldbärande kämparna, hvilka liknade en framskjutande järn-mur över hvilken hela vikinga-härens pilar och spjut flögo. Det var en "gräslig svärda-trolldom", och sjelva Omar ben Zaghar måste låta blåsa til återtåg, när alla

vikinga-härens kämpar rusade fram och slogos nästan lika ursinnigt som bärsärkarna, hvilka de uptogo i sina leder. Araberna trodde sig nämligen i bärsärkarna se osårbara djävlar i människo-hamn och fingo snart föga vackrare tankar om alla vikingarna. De togo snart i spridda flockar til den vildaste flykt, utan at lysna til de ursinniga anförarnes komando-rop. Deras fasa delades av hästarna, hvilka snart ej läto tygla sig, utan i vildt skenande spridde sig utåt heden.

På et förnyadt anfall mot förskansningen var ej at tänka, ehuru såväl bärsärkarna som de övriga vikingarna lugnt återtågade, sedan deras fiender avlägsnat sig. Föga kunde araberna ana, at dessa galna bärsärkar efter et dylikt anfall voro sjuka och kraftlösa, så at de utan motstånd skulle ha låtit nedhugga sig. De lämnades kvar av Halvard under betäckning bakom förskansningen, under det hela kämpa-skaran tågade ut för at på öpna fältet mäta sig mot morerna. Lugna och stålta såsom til en mönstring framtågade vikingarna i slutna led rätt mot Sevilla, aldeles som om inga försvarande morer funnits til. De högresta kämparna gingo nästan alla til fots under sina i trä utskurna målade märken på höga stänger, och endast anförarne redo på hästar, vid hvilkas tyglande de syntes vara vida mer ovana än de vid hästryggen liksom fastvuxna araberna, hvilkas fladrande fanor nu likt irrande blåss voro spridda på den vidsträckta campinjan

eller vegan. Den ende med araberna jämförlige ryttare var Achmed hvilken förde befäl på högra flygeln och var klädd i arabisk drägt. Hans liv-vakt höll honom dock instängd i sköldborg, för at skydda honom, liksom sina övriga hövdingar. Orsaken hvarföre Halvard sålunda tågade fram ur vagnborgen och lämnade en omtaglig stälning, var icke blot medvetande om överlägsenhet eller jämngodhet utan även fruktan at avstängas från återtåg, och inspärras av överlägsen styrka.

De stålta moriska riddarne ordnade sig snart til et nytt anfall, hvilket för de til antal underlägsna och blot til fots stridande vikingarna borde bliva högst fruktansvärdt, och hvars emottagande endast kunde förklaras av den av framgången födda övermodiga tilförsigt, som kan vara både en krigares största förtjänst och hans största fel, men oftast har haft til följd de mest glänsande segrar. Så hastigt hade en enda framgång förändrat vikingarnas sinnen och til övermod förvandlat den skräck, hvarmed de först betraktade sina okända fiender. Morerna å sin sida hade intagits av blygsel at de, hela världens betvingare, et enda ögonblick ryggat för barbarer, hvilka varit nog djärva at landstiga där profetens fana var planterad. Nu stodo dessa barbarer til antal underlägsna och til fots på öpna fältet; nu skulle de ovilkorligen krossas av et enda anfall och sedan kringrännas och nedhuggas til sista man eller tagas til fånga. Luften skakades

snart av den dånande musiken och stridsropen; vikingarna stodo tysta och slutna såsom bildstoder, men ljudet av deras strids-lurar hördes nu för första gången besvara janitschar-musiken, och genljudet från Sierra Nevadas alper dalrade i Sevillas palatser såsom förebud til de nordiska gästernas intåg.

Morernas rytteri ordnade sig efter Almansors bekanta slag-ordning så at först stod en förtrupp i spridd ordning, därefter huvudstyrkan utbredd på en linie av fem leders djup. Kännande sina hästars styrka, hade morerna redan på långt avstånd börjat choque, för at få den mer oemotståndlig. Under hästarnas framrusande upstampades oerhörda dam-måln ur den soltorkade ej av en vindflägt berörda marken, så at arabhären slutligen liknade et efter jordytan framflygande måln. I spetsen för detta dödande öken-måln framrusade såsom sjelva ljungelden den tapre Omar ben Zaghar, hvilken under ridten ej kunde med ögonen genomtränga de tjocka dam-målnen för at iakttaga svearnas rörelser. Först på mycket nära håll märktes en orolig rörelse bland barbarerna, och befälhavarne för araberna skulle om möjligt ha velat påskynda det blixtsnabba anfallet för at hindra fiendens flykt. När hela den moriska fronten med inlagda lansar rusade fram, var skandinavernas tätt slutna linie aldeles försvunnen. Studsande liksom för andar från en okänd verld blickade araberna i centern ur dam-målnen på två härda-

breda nordiska kämpar hvilka tätt sammanslutna, med jättestora blanka sköldar framför sig, stodo likt et vårdtorn vid inloppet til en hamn, trotsande havets vågor. Bakom dessa stodo dock ytterligare tre, bakom dessa ytterligare fem och så vidare alt flera, så at hela nordmannahären liknade en kil eller vigge färdig at intränga i arabernas center. Långsamt trängde denna kil fram, ty kämparna stodo så tätt tilsammans, at de knappast kunde röra sig. Största styrkan i arabernas choque var aldeles bortkastad, ty för at kunna störta emot sidorna på denna kil, måste araber-flyglarna göra en ytterst mödosam och tröttande svängning, hvarunder väl den största skicklighet i ridkonsten kunde utvecklas, men ingenting annat vinnas. Först senare tiders erfarenhet lärde at mot en sådan kil ställa up manskapet i inskjuten kil eller vinkel eller såsom turkarna ordna rytteriets front månformigt såsom en skära med eggen mot svinfylket eller kilen. Vanmäktigt såsom vågor mot en koppar-klädd skepps-köl slog nu det första anfallet mot vikingarnas packade sköldar. Ursinnigt chargerade morerna ouphörligt kilens sidor, under det spetsen alt djupare trängde in i deras center. Under denna strid utstöttes å ömse sidor simpla skällsord lika tätt som lans-stötar och yx-hugg. Det var kanske större lycka för skandinaverna än för morerna at ordstridens hugg återstudsade mot språk-okunnighetens hårda stål-pansar, ty visserligen voro morerna den tidens mest

bildade män, men samtals-tonen mellan stridande kämpar var icke seraljens språk, och den överlägsna bildningen var blot en outtömligare källa för mustigare glop-ord. De nordiska kämparna, vana at tala i versform och altså mer ordkarga, togo slutligen sit parti, när de funno sin underlägsenhet i dylik ordstrid och skötte i stället sina strids-yxor, flitiga och tysta såsom vedhuggare. Den moriska anfalls-glöden tröttades snart av skandinavernas lugna och kalla motståndskraft, och morernas tungor slappades i samma mån som deras hästar och armar. I samma mån utbredde sig också nordmanna-härens kilform alt mer til trubbig vinkel, och slutligen stod hela svinfylket utbredt på en enda rät linie mot de utspärrade arabiska flyglarna, hvilka nu ej vågade eller ens kunde utföra en ny choque mot de oryggliga järnmännen. Det slags svinfylke, Halvard här begagnat, var det ursprungligaste och alra enklaste, såsom Harald hildetand enligt sagan hade lärt det av Odin, och skilde sig vida från de mer sammansatta härfylkingar av samma slag, hvilka under olika förhållanden begagnades alt efter fiendens och markens olika beskaffenhet och stridens ändamål.

Striden var avgjord til nordmännens fördel, och de stålta morerna erkände sit nederlag därigenom, at de alt mera drogo sig tilbaka mot Sevillas murar. I denna strid, där handgemänget avgjorde alt, hade dock icke egentligen personliga envig man mot man före-

kommit, såsom ofta var vanligt. När därför under det alt mer brådstörtade återtåget en ensam, präktigt utstyrd ryttare red fram under fanfarer av moriska musiken, och et uppehåll därigenom upstod i de båda härarna, togo Halvard och flera med honom för givet, at ryttaren var en båld kämpe, som ville utmana en eller flera nordmän til strid. Ryttaren red fram på det tämligen breda mellanrummet mellan de båda härarna, blåste några fanfarer i en trumpet och ropade därefter med hög röst på arabiska språket, at den store emiren Omar ben Zaghar, Sevillas beherskare, utmanade hövdingen Achmed til strid på liv och död. Ingen förstod språket mer än Achmed sjelv. Han anförde folket på ena flygeln samt hade liksom de övriga hövdingarna stridt til fots. Nu lät han leda fram sin häst från reserven och red genast fram til härolden, för at förklara, at han antog striden. Skandinaverna, som ej kände bruket av härolder, hvilket morerna uptagit efter romerska och kristna ridderskapet, förundrade sig över at härolden red tilbaka, emedan de trodde at han sjelv utmanat Achmed. Gåtan löstes för dem, när Omar ben Zaghar sjelv sprängde fram på en tigrerad hvit arab-häst med nästan blodröda småfläckar. Omar svängde hästen i krets-lopp, för at med större hastighet komma emot Achmed. Denne höll stilla, inväntande rätta ögonblicket, för at med fäld lans rusa rätt fram. Såsom två virvelvindar sammanstötte hästarna, och ur det av ho-

varna upjagade dam-målnet hördes det raslande ljudet av en häftig stöt, hvarefter inom et ögonblick de två hästarna ånyo syntes spränga fram, så at Achmed galoperade åt morernas sida och Omar åt svearnas. Under denna häftiga förbifart hade Achmeds kastade lans genomträngt Omar ben Zaghars läder-sköld, men Achmed sjelv sågs med förtvivlans hjeltemod draga Omars spjut ur sit sårade bröst. Detta var blot et ögonblick, och i det nästa sågs han svänga om för at ånyo drabba samman med Omar. Aftonvinden hade til en del blåst bort dammet från stridsplatsen, och båda härarna sågo huru Omars höjda svärd träffade Achmed, hvilken, framlutad över sin hästs huvud, tycktes falla til marken under sin motståndares häst.

"Allah akbahr!" hördes Omars hämnande stämma, och detta rop överröstades av morernas seger-jubel, hvilket skallade över slätten, och genljudade mot Sevillas murar. Det sade skandinaverna, at frukten av deras seger var förlorad och Sevillas sköna kvinnor, at de ej behövde frukta at byta om herskare.

Hastigare än detta beskrivits förändrades dock dessa känslor. Knapt hade Omar ben Zaghars seger-rop hunnit uttalas, förr än han sjelv föll ned, träffad djupt i halsen av Achmeds krokiga klinga. Omars svärdshugg hade sluntit mot Achmeds sköld och först därefter träffat huvudet, som skyddades av den hvita turbanens många stålkedjor. Achmed hade fallit mer av över-

balansen under det han lutade sig fram samt av avmattning efter första såret, än av det andra als icke sårande hugget. Före sjelva fallet träffade hans krokiga klinga Omars hals dödligt. Denne levde dock ännu, och en tve-kamp under hästen upstod, hvarvid den friskare Achmeds dolk utan svårighet fulländade hans kroksabels verk. I det dam-måln, som under tvekampen upstod, kunde ingen ana hvad som föregått, förr än Omar ben Zaghars tigrerade springare under et oroligt gnäggande rusade fram över heden med tom sadel.

Då först var striden slutad, och arabernas brådstörtade återtåg uplöstes i vild flykt inom Sevillas murar. Om Sevillas slutliga stormning har man sig föga bekant. De nordiska hävderna förtälja därom ingenting, och de spanska historie-skrivarnas underrättelser äro otydliga. Däremot omtala arabiska och frankiska krönikeskrivare, at skandinaverna, hvilka av araberna kallades "mager", intågade i Sevilla och omstörtade dess murar, sedan innevånarna flytt til Carmona. Det var blot en vanlig skandinavisk holmgång.

VIII.

I SERALJEN.

»I kunga-salar
Hur kvaft var det där mot i Hildings dalar!»
. Fritiofs Saga.

Et tak av hvit tält-duk var spändt över den inre borg-trädgården i Alkasaren eller slottet i Sevilla. Strålarna av Andalusiens sol sökte at genom den fina duken smyga sig in, för at med rägnbågens färgskimmer beglänsa en friskt spelande vattenkonst, hvars i luften kretsande dagg-pärlor gnistrade såsom et rägn av små ädelstenar. Dagg-pärlorna översilade en krans av rosenbuskar, som hägnade en alabaster-bassin, i hvilken guldfiskar hoppade up och gäckades med två svanor. Trädgårdens talrika gångar i arabeskformiga linier, voro belagda med hvita marmor-stenar och här och där övertäckta av levande, blomstrande tunnelar av slingerväxter. Några

av dessa vägar ledde in i grottor belagda med mossa och bygda av olika färgade stenar och malmer. Mellan vägarna voro rabatter och buskager samt små vilda lundar, i hvilka en otalig massa fåglar av alla slag flaxade och sjöngo. Hela denna trädgård, övertäckt med den hvita tältduken och belyst av de genomträngande solstrålarna, var omgärdad av en i fyrkant löpande täckt pelargång eller arkad. Pelarna voro ytterst smäckra och fina, och tycktes digna under bördan av den balkong de upburo. Starkt förgylda eller målade fina arabesk-linier smögo sig omkring de hvita pelarstammarna up til kapitälerna liksom vinrankor kring en trädstam. Dessa pelare upburo balkongen under hvilken voro kupolformiga stalaktit-valv av målad gips. Väggarna, som skulle begränsa pelar-gången bestodo mest av öpna eller blot med förhänge försedda, hästskovälvda ingångar mellan hvilka de plana ytorna voro målade asurblå samt försedda med förgylda ramar av tänkespråk, skrivna med kufisk eller arabisk skrift. Dessa ingångar ledde til miradoren eller fruntimmernas många toilett-rum, badrum och dylikt, hvilka sagoförtäljaren ej sjelv får se och ännu mindre kan beskriva. Men inbildningen har rikt spelrum inom dessa välvda ingångars rika perspektiv, hvilket visar at hela palatset ej har avstängda rum, utan bildar et sammanhängande helt av fängslande skönhet och sagolik prakt. Den prydliga och fina balkongen ledde utefter alla fyra väg-

garna och tycktes egentligen vara avsedd för de svala aftnarna, då harems-skönheterna kunde obeslöjade njuta av den härliga utsigten, utan at blotställas för manliga blickar eller brännas av solstrålarna.

Denna trädgård liknade en förverkligad dröm-värld, och det magiska intrycket minskades ej därav, at endast vattenkonstens sårl och en eller annan fågels avtynande kvitter avbröt tystnaden. De rikt prydda ottomanerna samt de dyrbara i arkaden utlagda ligg-mattorna och häng-näten voro tomma; svanorna plöjde under högtidlig tystnad den lugna basinens yta intil hvilken de av fåglarna förföljda brokiga fjärilarna sökte skydd. Et par djerva näktergalar slogo med vingarna mot det glänsande tält-taket, hvilket hindrade dem at svinga sig skyhögt up i Andalusiens högblå himmel.

Dock voro dessa fåglar harems friaste innevånare. Snart skulle detta förtrollade fängelse prydas av sin minst fria, men mest vackra fånge, en nordisk tärna, som frivilligt och för en upofrande kärlek tagit Söderns njutningar i utbyte mot Nordens frihet. Den nordiska vikinga-dottern Asta hade utbytt sin jungfru-bur vid Eystra Salts strand mot et harem i Sevilla; den fria mön i Svithiods granskogar var en fången favorit i Sevillas ryktbara Alkasar. Aldeles ensam och utan det eljest oumbärliga släptåget av pladrande och lätjefulla odalisker, hvilka med sånger och skvaller skola roa de förnäma österländska fruntimren, kom Asta

til sin trädgård. Hennes ljusa och rika hår var på hjässan prydt med en nät-artad mössa av guldtråd och nedföll i et stort antal rika flätor i hvilkas spetsar voro fästade långa silkessnören, som nästan räckte ned til fötterna och voro beträdda med små fina och dyrbara prydnader, så at det hela omgav hennes smärta gestalt kring alla sidor med et slags nät-slöja. Den snäva kjolen av ljusgult, ytterst fint ylle föll i rika draperier och slutade med släp. Hela klädedrägten, med undantag av hårets, samt av åtskilliga smärre prydnader, var vida mer nordisk än österländsk, och någon slöja begagnade den i sit harem för överraskning av obehöriga manliga ögon försäkrade herskarinnan als icke.

Oaktadt den sagolika glans, som omgav henne, visade dock genast et vemodigt drag i det eljest så glada vackra ansigtet, at hon icke var aldeles lycklig, och at alt glimret icke var guld. Hon bar i sina händer en liten korg med frö, och först när den bevingade sångar-skaran under en pipande och gäll men föga melodisk musik skockade sig omkring henne, återfick ansigtet det glada leende, hvarpå man igenkände svea-mön, sådan hon var under höga lofts burens tak. I fåglarnas fägnande och vänskapliga kärleks-spel hade dock egennyttan de bästa trumfer, ty de små mat-friarne höllo sig med bortskämda älskares oförsynta djervhet, utan mycket krus och onödiga förberedande artig-

heter til den lilla korgen med frön och sädeskorn, hvilken Sevillas drotning bar i handen. Avund och häftigt lynne visade sig här vara utmärkande egenskaper för dé små oskulds-sinnebilderna, och det dröjde ej länge innan korgen blev medelpunkt för et slagfält. Striden blev häftigare än den, som föregick Sevillas stormning, och sjelva seraljens herskarinna, hvars blotta anblick skulle ha bragt hela det moriska ridderskapet til underdånighet, förmådde ej mäkla fred. Först när rovet var slut, och trötthet och mätthet gjorde alt vidare kämpande omöjligt, uphörde striden. De egennyttiga stridslystna flögo bort til hvar sin kvist för at österländskt taladt, på lätjans ottoman röka otacksamhetens kaliun.

En enda fågel stadnade dock kvar och satte sig på sin herskarinnas blottade axel. Det var den förut omtalade gråsparven, den fulaste fågel i hela Alkasarens stora fågelbur. Asta blickadé glad på den lilla trotjänaren, hvilken lät höra et kvitter, för hvilket hvarje annan av trädgårdens bevingade sångare, från och med näktergalen och den lilla colibri til och med den ostindiska papegojan skulle ha blygts, så fult genljöd det i marmor-valven. Det var dock ej nog med denna för de andra avundsjuka fåglarna förargelse-väckande förtrolighet, utan Asta framräckte sina friska läppar mot sparven och förde den på sit finger fram til munnen. Hon hviskade med fågeln, liksom om han förstått nor-

räna tunga. Kanske biktade seraljens stålta drotning sina hemligheter för följeslagaren över haven, hvars oegennytta dock ej var särdeles mindre än de andra fåglarnas, ty en upmärksam betraktare skulle ha märkt, at den kyss, sparven gav drotningen, egentligen avsåg et hvete-korn mellan de skönaste och rödaste läppar.

Omgiven av all denna härlighet kände den stackars Asta så djupt saknaden av frihet, at hon icke ens tänkte på den egennyttiga bevekelsegrunden til gunstlingens kärleks-betygelse. Hon mottog den såsom en sjelvupoffrande hängivelses ytring och misstog sig så gärna, dårande sig sjelv, liksom hvarje kvinna som känner saknaden av innerlig medkänsla. I sit övermått av ytre lycka och i fullkomlig frånvaro av alla ytre omsorger och bekymmer kände den nordiska kvinnan, skogens fria dotter, bittert, at i den sinliga njutningen finnes ingen sällhet, såvida den ej förvärvas genom arbete och strävan samt eges i full frihet. Hon visste icke ännu, at endast österländsk försoffning kan nedtysta dessa en frisk själs rop efter frihet och kärlek, hvilka äro vilkoren för des liv. Ännu förstod hon ej hvad som felades henne, utan ansåg sig böra nedtysta de otacksamhetens och oförnöjsamhetens röster, som hon trodde sig höra i sin själs suckar efter frihet och kärlek. Länge och ömt pyslade hon med den lilla sparven, hvilken satt på hennes juvel-prydda finger och återgäldade hennes smekningar med klumpiga hopp och

et omusikaliskt kvitter. Sparven uprev längtans sår och förde svea-möns sinne til Eystra Salts grönskande stränder, där hon sjelv lämnat jungfru-burens låga men öpna dörr och sprang ut i det fria för at i en båt gunga på havet eller under den raggiga Kuses skydd ströva i de djupa furuskogarna eller på de grönskande ängarna, där solen värmde utan at bränna, och där träden gåvo skugga samt källorna svalka, utan at sjelva förtorka, och där lärkan sjöng i skyn och ej matades med frön.

Astas betraktelser avbrötos därav, at sparven hastigt flög up i en hög cypress. Sjelva de stålta svanorna i bassinen gåvo tecken til oro, och alla Alkasarens bevingade innevånare intogos av skräck, när det ihåliga genljudet av et "vov, vov!" dalrade i pelargångarna. Asta glömde sparven för den ädlare följeslagaren från Norden, hvilken nu inrusade och med oegennyttig genkärlek återgav de smekningar, hvarmed han överhopades. Kuse var aldeles oväntad, ty han hade följt Halvard ut på et nytt vikinga-tåg in åt Medelhavet. Nu sade hundens ankomst, at husbonden ej var långt borta, och Asta uphörde med smekningarna, för at lysna til sin broders ankomst. Han syntes ej til, och Kuse låg flämtande vid hennes fötter med utsträckt tunga, som om ingen Halvard skulle finnas. Han var dock närmare än Asta trodde, och hon for hastigt up, när hon aldeles invid sig såg en jättestor järnklädd kämpe stödd

mot en av pelarne under balkongen. Det hvita pelarskaftet med fina blå ådror tycktes bågna för resens tyngd. Halvard hade smugit sig in och i denna ställning länge betraktat sin syster. Havets frihets-älskande son förstod alt för väl sin frivilligt fångna systers tysta saknad och anade kanske först nu, at ej ens den mest innerliga, sjelvupoffrande kärlek kan fullkomligt ersätta frihetens förlust. Han hade redan sjelv känt, at österländska, vekliga njutningar väl för kort tid kunna söva en frisk själ, men ej fängsla den, utan at först döda dess friskhet. Under djupt vemod hade därföre den til man mognade ynglingen betraktat den sköna syster han kanske för altid skulle lämna i en för henne främmande värld, och när Asta, efter at ha blivit honom varse, sprang mot honom med öpna armar, omfamnade han henne, hvilket han aldrig förr gjort, emedan han, likt mången annan ung man, ansett alt dylikt endast lika sig för älskande.

Asta hade så mycket at säga sin broder, ty hon kände inom sig, at det var sista gången de sågo hvarandra. Hon ville både öpna sit eget hjärta för brodern och giva denne goda, systerliga råd, men lyckades blot med det senare, fastän de föllo i föga god jord. Hon kände, at Halvard var sjelva godheten och öppenhjärtigheten, men också, at hans tycke var flyktigt och kanske lättsinnigt. Övertygad om, at han dock skulle kunna göra hvilken kvinna som helst lycklig, blot han

en gång läte fängsla sig eller kunde bestämma sig, sökte hon nu at även i detta avseende inverka på honom.

"Du längtar livligt hem, Halvard," började hon inledningen til sina anläggningar.

— "Jag trivs ej längre i dessa granna slott, där man blir mätt av njutning, innan man ens hunnit blåsa fradgan av ölet."

"Du har rätt Halvard; Sevillas och Alkasarens prakt likar dig lika litet, som en morisk tärna likar en vikinga-konung. Om ej Achmed älskade mig så högt och ej upoffrade alt för at tillfredställa mig, om han blot anar en önskan eller en nyck av mig, skulle jag tusen gånger hällre vilja återvända för at träffa vår fränka Hildegard. Det är väl för hennes skuld du längtar hem," fortsatte Asta, skälmskt betraktande sin broder och mycket glad över at så raskt ha träffat målet.

— "Hildegard skulle bäst passa här i Alkasaren," genmälde Halvard. I hvarje av dessa kalla marmorpelare skulle hon finna en själsfrände och i hvarje svart eunuck en värdig och tilräckligt lydig träl."

"Fy Halvard! talar du nu så om vår fränka! Jag minnes dock när du tigde en vänlig blick av henne, när du ej kunde såva, om hon visat sig ovänlig mot dig. Väl vet du också, at mången hugstor och fräjdad

hjälte eftersträvat henne. Kanske tager Gardar Svafarson bort henne.

— "Gärna för mig!" svarade Halvard med gladt leende. "Om jag varit nog dåraktig at tigga solstrålar av et isfäldt, så kan jag trösta mig med, at andra varit lika stora narrar som jag."

"Käre Halvard, jag vet, at Hildegard hade tycke för dig. Hon har nog djup känsla, fastän hon ej visar den."

— "Du menar at isbiten tycker om at värmas av solen. Jag märker nog hvaråt du syftar. Du vill mig så väl, men du vill Hildegard ännu bätre på min bekostnad. Hon tycker av alt mest om sig sjelv, och mig likar hon föga. Efter som du tycker så mycket om henne, så bjud henne hit. Jag skall då med nöje ställa hela min flotta til hennes förfogande. Hon skall nog hålla ordning på dina odalisker, hvilka dock äro det bästa i hela Alkasaren. Dem skall jag taga allesammans, om du nödvändigt vill plotra kvinnor på mig."

Vid dessa ord skrattade Halvard så godt, at Asta omöjligt kunde bli ond på honom.

"Du har lärt dig fula seder här i södern, Halvard," sade hon halft alvarligt halft leende. "Annorlunda var du til sinnes, när du gick hemma på jagter, och när du ej visste av någon annan kvinna än Hildegard."

— "Och Isaura," fortsatte Halvard. "Hon är en kvinna, men Hildegard är en stenbild. Henne kan man

ställa up på en pelare i en offerlund, och Gardar Svavarson kan taga henne til högsätes-pelare. Han tröttnar nog, om han fastnar för henne."

"Det låter som du skulle hata henne. Därtil har du als ingen rätt. Aldrig förr har jag hört, at du varit elak."

— "Elak är jag ej,", svarade Halvard, nu i alvarlig ton. "Jag älskade Hildegard, men hon stötte bort mig med sit högmod. Isaura var hennes motsats, och vann min kärlek. Såsom broder skall jag beskydda och älska Hildegard, men ej vidare."

"Du har ej varit upriktig mot din syster, Halvard. Du har ej sagt mig alt. Ej visste jag, huru du hade det med Isaura."

— "Du hade nog at sköta med egna angelägenheter. Jag sporde dig ej om dem, men jag hjälpte dock Achmed så, som man endast hjälper en svåger."

"Du har ej ens talat vid Achmed om saken. Han skulle då ha sagt mig alt."

— "Kanske han skulle ha begärt låv av dig at få skänka bort sin syster. Jag skulle således få dig at tacka för min lycka! Nej syster lilla. Halvard Torstensson tager sin brud utan at begära någons låv. Ej häller råder jag någon at försöka skilja oss åt. När Hildegard, den fattiga, skydslösa tärnan, var för högmodig at älska en oberömd yngling, eftersträvade en morisk furstinna denna ynglings kärlek. Denna furstinna

skulle följa mig til Biarmalands snö-kojor, om jag blot önskade det. Hon fordrar blot at sjelv få älska mig, då Hildegard fordrar at alla skola i henne se något högre än en bild av Frigga.”

Asta fann, at det var aldeles för sent at mäkla för sin fränka, och at samtalet redan gått för långt. Vida mindre sjelvisk än Hildegard, hade hon förebrått denna hennes felaktiga och likgiltiga-sätt at bortvisa Halvards kärlek, när hon inom sig var honom bevågen. Hildegard hade i hög grad fästmöars och älskarinnors fel at blindt och sorglöst överskatta sin makt samt at ej inse det pligt och klokhet bjuda at göra sig något om än aldrig så litet besvär, för at bibehålla den eröfring de en gång gjort. Så har mången kvinna dyrt och för sent fått köpa den erfarenheten, at kärleken lika som friheten är lättare at förvärva än at bibehålla.

Icke ens Isauras farliga mellankomst hade förmått at väcka Hildegard ur hennes egenkära och sorglösa tilförsigt. Först när det blev för sent, hade hon, glömsk av sin forna stålthet, försökt alla medel at motarbeta Isauras inflytande. Sedan hon i övermod och sorglöshet försummat tillfället at få följa med vikingaflottan, sökte hon at begagna Astas inflytande på den lättledde brodern. Hvarken Asta eller Hildegard kände, huru mycket den älskvärda och upmärksamma Isaura beherskade Halvard och visste at fängsla hans häftiga kärlek blot genom noggrann upmärksamhet. När sedan Asta

genomskådade detta, fann hon det vara för sent at utföra sit updrag och hoppades blot, at Halvards flyktighet skulle med tiden giva henne bätre tilfälle. Hon trodde, at han snart skulle glömma sydländskan och med återfärden til Norden återgå til sin barndomskärlek. Isaura älskade hon blot såsom väninna och ville gärna behålla henne hos sig i Alkasaren. När hon nu av samtalet med Halvard fann, at Isaura skulle såsom hans brud följa honom hem til Svithiod, fann hon för godt at av nödvändigheten göra en dygd och taga detta såsom det alra bästa som kunnat hända, ehuru hennes första tanke blev at före de unga nygiftas hemkomst underrätta Hildegard därom.

När de två unga fruntimren kort därefter råkades, skämtade Asta gladt över nyheten, hvilken hon låtsade väl ha förstått långt förut, och påstod, at kristen-prästen skulle av förtvivlan resa från svearnas land och glömma at predika kristendom: Hon hade altid märkt, at han kommit av sig och glömt bibelspråken, när han sett Isauras slöja. Såsom gengäld för dessa artigheter berättade Isaura, at hon en gång sett Gardar Svafarson segla över stag, när han kom at se för mycket på Asta och glömma at hålla seglen fulla. När Asta då försäkrade, at det varit Hildegard som Gardar betraktat, skrattade Halvard mest, och Achmeds mörknade panna klarnade.

Länge dröjde det dock ännu, innan Halvard och

Isaura lämnade Andalusiens varma himmel, för at styra kosan til Svithiods leende havsvikar och ljusgröna björkdungar. Halvards vikinga-här trivdes godt i Sevilla dit den andra gången kom såsom gäst och hjälpte til at bygga up de murar, den förut i vildt raseri omstörtat. De andalusiska skönheterna kastade sedan längtande blickar mot Guadalkvivirs mynning i den riktning vikingarna försvunnit. Mången morisk tärna följde med såsom segerpris, och rika voro de skatter, som från Alhambras mark förflyttades til det gamla Tules, där de ännu hvila i jordens sköte, ur hvilket i våra dagar hittade urnor med kufiska och moriska mynt från Abderahman den segerrikes tid vittna om skandinavers fejder mot profetens söner.

På höjden av Lissabon möttes Halvards flotta av Björn Järnsidas och Hastings. Den senare ville til alvar bringa sin tanke at erövra Rom åt sin myndling. Hävden förtäljer, at han av misstag erövrade en annan stad vid namn Luna, hvilken bedrift övergått til eftervärlden och satt brännmärke på den utomordentlige mannens vikingaära samt såsom en enligt alla tiders begrepp samvetslös skurk stämplat en hugstor hjälte, hvars bedrifter försatt en värld i häpnad. Däremot återvände Halvard med ovansklig och aldrig befläckad vikingaära til fosterlandet, där han under fredliga värv lysnade til det drapa skalderna diktat om hans färd genom Niörva-Sund och hans stormning av Sevilla.

IX.

VIKINGENS HEMKOMST.

»Ty västanvindar med vårens tunga
Som näktergalar i seglen sjunga,
Och Ägirs dötrar med slöjor blå
Kring rodret hoppa och skjuta på.
Det är så skönt, när du stäven vänder
Från fjärran segling mot hemmets stränder,
Där röken stiger från egen härd
Och minnet vaktar sin barndoms-värld
Och friska källan din lekplats lögar
Men fädren sitta i gröna högar
Och full av längtan den trogna mön
Står på sin klippa och ser åt sjön.»

Fritiofs Saga.

En frisk bör blåste i skärgården utanför Mörkön. Längst bort i bakgrunden syntes de höga spetsiga ryggås-taken til Halvard Torstenssons odalgård, hvars gamla torvtak under den unge egarens frånvaro i väster-viking blivit utbytta mot tak av spån, hvilka ny-tjärade blänkte såsom sköldar i solskenet. Kring de låga uthusen, hvilkas spetsiga tak sträckte sig nästan ned til marken, stodo getter och undrade över hvart gräset tagit vägen. De voro nyss utsläpta på vår-bete och hade förut haft

vana at beta på grästaken, men nu kunde de icke ens, trots sin vighet, hoppa up på de högre och hala spåntaken. Så väl på sjelva odalgården som utan för de här och där kringspridda grå fiskar-stugorna hängde nära stranden nät på torkning. Små-vågorna hoppade skälmskt mellan skären och slogo up på de solbelysta, brännheta sten-hällarna, stänkande sit skum på de lata och mätta skälarna. Middags-solens strålar mattade til och med fisk-måsarna, hvilka suto tysta på upskjutande stenar och putsade sina fjädrar. Lövträden voro ännu långt ifrån utspruckna, och deras späda knoppar, på avstånd liknande flockar av ljusgröna bin, medgåvo ännu obehindrad utsigt mellan det mörka kvistverket. Lätta och ljusa vårskyar seglade högtidligt i den högblå rymden ut til havs mot hemkommande långväga höstvikingar och visade vägen åt de utfarande anspråkslösare och mindre erfarna vårvikingarna.

Toppen av et litet segel syntes ändtligen bakom en udde skjuta fram med stor snabbhet. Alt eftersom udden sänkte sig mot vatnet, blev seglet större, och slutligen syntes översta kanten av en båt, i hvilken suto två hvitklädda män. När båten kom fram ur skären, syntes det, at den låg på kryss ut åt havsbandet. De två hvitklädda männen voro inbegripna i et ivrigt samtal, men spejade omkring sig, liksom om de väntat på någon eller varit med trakten obekanta.

”Därute ha vi skäret, hvarvid hon skulle invänta

oss," hördes den mannen ytra, som satt vid styret. "Hon sviker aldrig et löfte, fastän hon ej gärna lämnar något."

Innan den talande hann utsäga dessa ord syntes rätt för-ut en liten båt med två hvita spri-segel skotade åt ömse sidor, emedan vinden låg rätt akter in. Som spri-segeln voro smalare upåt än nedåt, liknade de två utspända vingar.

— "Och jag lyfte mina ögon up och såg; och si, en kvinna gick ut och hade vingar, de där drevos av vädret, och det var vingar liksom storkars vingar, och hon förde skeppen mellan jorden och himmelen. Och jag sade til ängelen som med mig talade: Hvart förer hon skeppen? Men han sade til mig: at henne skall ett hus bygdt och tilredt varda uti Sinears land, och hon där satt varda på sin botten."

"Kära du präst," svarade mannen vid rodret. "Du vänder ej dina bibelspråk rätt, om du med Sinears land menar mitt Gardarsholm. Där har du berg, som spruta eld, och källor, som utstråla varmt vatten, men ej må du tro, at jag eller Hildegard tager dig med til en obebodd ö, där du endast kan predika för hvalfiskar och isbjörnar. Jag håller nog mit löfte at skaffa dig över til Saxland med någon av mina birketjänare."

— "Jag liknar dig min käre, vid mit resetyg, vid Faraos vagnar" så säger Salomo i höga visan. "Ej vill jag följa dig till dit Gardarsholm, dit ingen män-

niska förr kommit mer än du och dit sjöfolk. Men skall du där bosätta dig med tärnan Hildegard, så tag ej med några hedna bo-pålar, dessa Baals bilder, som äro en styggelse för Gud och för Herran Zebaoths bekännare. Plantera Kristi kors på stranden och inför hans heliga lära bland dina efterkommande."

"Nog skall jag plantera Kristi kors i det snöiga, hvita landet, men mina bo-pålar tager jag med mig. De äro det heligaste arvet efter mina förfäder och ha prydt deras hög-säten under det många släkten förgåts. Tor och Odin maka ej åt sig för Hvita Krist, fastän de giva honom plats på en högsätes-bänk.

Sådan var den kristendom, prästen lyckats bibringa Gardar Svafarson, Islands-uptäckaren, och sådan var de första Asadyrkarnas upfattning av en religion hvars treenighet är onaturligare än polyteismen. Prästen fann för godt at tiga och nöja sig med hvad han vunnit av sin enda anhängare, hvilken ännu ej varit kristen en vecka och därföre ännu bar den hvita drägten eller "hvita vadum." Genom överdrivet nit och oklokt, oförsynt vanhelgande av svearnas offerlundar hade han retat dem, och måste nu med Gardars och Hildegards hjälp fly ur landet, liksom flera präster före och efter honom.

— "Låt dock ej din blivande hustru framhärda i sin Baalsdyrkan," fortsatte efter någon stunds hvila den ivrige prästen. "För henne til Zion och tolka

för henne Guds heliga Evangelium, såsom jag gjort det för dig.”

”Låt henne sjelv sörja för den saken,” svarade Gardar. ”Jag vil ingens övertygelse tvinga, liksom du försöker i din fåvitsko. Därföre måste du nu fly såsom en usling från Asarnas mark, utan at där ha kunnat plantera Hvita Krists märke.”

— ”Kristi rike skall blomstra up genom dig min son,” svarade prästen undfallande, när han märkte, at Gardar ej tyckte om hans ovisa nit och när han ej ville öppet medgiva, at han burit sig dumt åt. ”Jag lämnar alt i dina händer. Om Gud så vill, skall jag väl i Hamburg träffa vår Heliga Fader Ansgarius, om han lever ännu. Då skall jag låta utnämna dig til biskop över Svithiod och Gardarsholm.”

Med dessa löftesrika ord blickade prästen på Gardar med en faderlig ömhet, som var på en gång rörande och löjlig i sin enfald.

”Sakta, sakta kristen-präst, vördige fader, skulle jag säga,” svarade Gardar til hälften spefullt och til hälften alvarsamt. ”Min håg leker ej åt prediko-lundar och tempel, fastän jag skattar Hvita Krist, Asa-Tor och Balder högt. Du må gärna sjelv bliva biskop, om du någonsin vågar vända tilbaka, sedan stormen lagt sig. Til havet står min håg, och jag skall nog uptäcka flera andra öar i Adal-havet än Gardarsholm. Jag skall bygga en borg på Gardarsholm i fjorden Skjal-

fandi, där min bortblåsta hatt hittades av min tama korp. Där låg jag vintern över, innan jag återvände över Norge hit hem.”

Under det de två seglande talade om dylika framtids-bilder, hade båten med de två seglen aldeles försvunnit. Prästen fattade kanske icke genast, at båten bortskymdes av någon hög udde eller holme, eller kanske var det blot för at ej för länge hämma sin talträngdhet, som han i brist på lämpligt bibelspråk bortbytte det mot Havamal:

”Möars ord skall ingen tro
Och ej hvad kvinnor tala:
Ty på rullande hjul
Blev kvinno-hjärtat skapt
Och svek i bröstet lagdt.
Flygande spjutet, sjunkande vågen,
Natt-gammal is, ring-slagen orm,
Brudens bädd-tal eller brutna svärdet
Björnens lek eller konungens son;
En sjuk kalv, en sjelvrådig träl,
En önsk-talande spåkvinna,
Nyss slagna på fältet, en klar himmel
En leende herre, hunda-skall och sköko-sorg
Tidigt sådd åker, skall ingen tro.”

Prästen log när han fått skryta med sin kunskap

ur det gamla Odins-kvädet och med sit oerhörda minne. Han såg lika väl som Gardar, at Hildegards båt sköt fram bakom en udde. Gardar ville ej vara sämre än prästen i konsten at framsäga kväden och talade sålunda med leende mun och klar röst följande av Lokes smädelser i Aegis Draka.

"Flärdfull är din tunga
Och dig framgent, tror jag
Skall hon ofärd tala
Vreda äro Asar
Och Asynjor dig;
Sorglig lär din hemfärd bliva."

Prästen skulle kanske ha tagit denna förutsägelse alvarsammare, om ej bådas blickar varit riktade på Hildegard, hvilken lade til vid land och drog up båten samt stälde sig på en klipp-spets, för at spana efter dem. De hunno snart fram til flickan, och Gardar fann, at hon med stor förundran betraktade honom. Denna undran gälde Gardars hvita drägt. Hildegard visste ganska väl, at Gardar antagit Hvita Krists tro och at han var den enda, som kristen-prästen lyckats omvända, men så stor och otrolig var skandinavernas fördragsamhet mot olika troende, at ingen brydde sig om något dylikt, då däremot alla blevo högst förvånade

över den hvita drägt, som de omvända buro första veckan.

"Du liknar ju Balder sjelv, den hvite Guden, käre Gardar," hördes Hildegards stämma med en klang så mjuk, at aldrig hennes förre tilbedjare Halvard Torstensson hört något dylikt, och kanske blivit ångerköpt, om han nu hört den och ej förut egt en så älskvärd och förtjusande kvinna som Isaura. "Du skall väl ej fara med kristen-prästen til Saxland eller Frankland. Där finnas ju inga Asa-dyrkare at omvända. Nu är du så vacker i din hvita drägt och dit mörka hår, at du passar bätre at omvända kvinnor."

— "Nej Hildegard, jag bryr mig ej ens om at omvända dig, blot jag får rå om dig ändå. Prästen, vår vördige fader, får resa ensam, sedan du med din julle fört honom ut i skärgården til mit väntande birkeskepp. Jag måste nu genast vända om til min drake för at hinna up er båda och sedan lotsa birkekarlen utom-skärs."

"Vänta Gardar!" sade Hildegard, och hennes öga spanade ut åt havsbandet. "Vi torde få annat at tänka på än at lotsa ut kristen-prästen. Ser du där!"

Gardar blickade åt den anvisade riktningen och såg längst bort i synkretsen några upstigande spetsiga stänger, hvilka den erfarna Islands-uptäckaren ej misstog sig om, at de voro master til en vikinga-flotta.

Alla tre satte sig genast i båten, och Hildegard,

den sjövana vikinga-mön, hade satt up seglen innan hennes följeslagare hunnit biträda henne. Gardar satte sig vid styret och förde båten så, at seglen blevo fulla och farkosten fick god fart, ehuru vinden mot eftermiddagen skralnade.

"Lägg om rodret, Gardar," ropade Hildegard ivrigt. "Vi måste fly åt land. En hel vikinga-flotta är i antågande. Det kan ju vara fiender."

— "Fiende eller vän är mig likgiltigt! Ännu har ingen seglat om Gardar Svafarson. Låt oss se de där skeppen på nära håll."

Med dessa ord lade Gardar om rodret, men tvärt emot dit Hildegard ville, och styrde rätt ut mot den förmodade vikinga-flottan, hvars glänsande segel snart stucko up över havs-rundningen. Hildegard såg med glad och stålt tilförsigt up mot Gardar, hvars trots at ensamt gå rätt emot en hel flotta föreföll henne djervare an Halvards redan av ryktet besjungna stormning av Sevilla.

"Det är vänner, som komma, fastän det är filisteer!" ropade prästen. "Jag känner igen Slagbjörnens stora skråv och höga tackling."

— "Du har ögon som en viking, käre präst," svarade Gardar, hvars upmärksamhet åt havsbrynet hindrade honom at se det Hildegard vid prästens utrop var nära at släppa storsegel-skotet, hvilket hon drog til för at få båten högre up i vinden. Hennes kind

var blek, men det var blot en ögonblick, ty när den första känslan av det bitra minnet gått över, närmade hon sig alt mer akter-ut och slöt sig tätt intil Gardar, liksom för at hos honom söka et skydd under den inre strid, hon inom sig kämpade mot et uproriskt förflutet, som ville täfla med det närvarande om väldet över framtiden. Detta förstod Gardar och gladdes däråt samt undertryckte genast den känsla av svartsjuka, som varit nära at vakna.

"Min frände Halvard Torstensson har då trötnat at förvärva ära och byte," sade Hildegard. "Han längtar efter at hemma få i ro och frid njuta av båda."

— "Han längtar efter dig," sade Gardar och såg den rodnande flickan forskande i ansigtet, liksom han velat genomtränga hennes själs innersta.

"Nej Gardar, mellan Halvard och mig är alt slut som varit; han har glömt mig, och du skall lära mig at aldeles glömma honom, at i honom blot se den gode fränden. Jag vet förut, at han är gift med den fagra morinnan Isaura. Hon följer honom ombord på Slagbjörnen."

Gardar svarade intet, men den blick hvarmed han betraktade Hildegard, visade, at han förstått henne och at han var tacksam för så mycken upriktighet. Han drog blot hårdare til skoten, och sköt up båten i vinden. Kölvatnet forsade, och skummet av vågorna stänkte up i fören. Hildegard gjorde den lilla kvinliga iakt-

tagelsen, at Gardar sökte akta hennes kjol för at bli nedstänkt av vatnet, ehuru han ej ville låta märka, at han tänkte på sådant. Ju närmare båten kom intil vikinga-flottan, dästo mer hade Hildegard slutit sig intil Gardar. Slutligen kommo de seglande så nära, at de kunde urskilja personerna på däcken och tydligt se dem, som funnos på den bland de främsta skeppen seglande Slagbjörnens uphöjda lypting.

"Ser du Gardar! Isaura står på Slagbjörnens däck. Hon är aldeles obeslöjad och glömmer at se på Halvard, blot för at se på oss. Vacker är hon som en dag, och ända hit ser jag hennes svarta ögon blixtra."

— "Ja, hon är en fager kvinna," svarade Gardar, "men en motsats til dig. För mig skulle hon icke passa; och i mina ögon är du vackrare."

"Kom, min brud ifrån Libanon, kom ifrån Libanon; gack in, träd hit ifrån Amanas kulle, ifrån Senir och Hermons kulle, ifrån lejonens boning, ifrån de leopar-ders berg," predikade prästen.

"Kan du säga hvad hon har i handen, Gardar?" frågade Hildegard utan at akta på kristen-prästens anförande ur Salomos höga visa. "Hon fläktar med det för ansigtet och betäcker sig därmed såsom hon förr gjorde med slöjan."

— "Fastän jag ej farit i viking, har jag dock seglat mer och sett mer av världen än de flesta vikingar," svarade den under vidsträckta handelsresor bil-

dade Gardar. "Den lilla tingest, som hon har i handen, är en solfjäder. Det är et trekantigt, styvt kort av pergament, måladt i brokiga färger, samt kantadt och beklädt med påfågelfjädrar. Den kommer från Österlanden och kallas på Syrlandshavets öar och bland grekerna för skönhetens spira."

Med dessa ord beskrev Gardar den mode-artikel, hvilken redan 500 år före Kristus från Orienten kom til Grekland och Rom samt var lika oumbärlig där, som den sedermera blev i hela södra Europa, fastän den ej förr än på femtonhundra-talet blev almän i Tyskland och Frankrike.

"Så behagsjukt och vackert hon fläktar med den," smålog Hildegard, i det hon sökte dölja den rodnad, som Isauras likt en urringad öppen väst efter de förnämare moriska fruntimmernas mönster förfärdigade livrock hos henne väckte.

— "Din hals är såsom et elfenbens-torn, dina ögon äro såsom de dammar i Hesbon vid den porten Bathrabbin; din näsa är såsom tornet av Libanon, hvilket sig vänder mot Damascus. Dit huvud står på dig såsom Carmel; håret på dit huvud är såsom konungens purpur i fållar bunden . . ."

Prästen fortsatte vidare sit anförande ur höga visans sjunde kapitel, och Hildegard rodnade als icke åt fortsättningen, hvilken för nutidens kvinnor icke här kan återgivas. Hildegard skrattade blot åt orden, fastän

hon förut varit litet brydd för sjelva saken. Forntidens och nutidens fruntimmer, så mycket de än likna hvarandra, äro dock i åtskilligt fullkomliga motsatser.

Hildegard fann med glädje, at solfjädern syselsatte hennes tankar mer än åsynen av den förre älskaren.

"Du måste skaffa mig en sådan där solfjäder, Gardar!" ytrade hon med en av dessa oemotståndliga och förtrollande tiggar-blickar, för hvilka alla tiders män varit så svaga.

— "Det är endast kristinnor, som begagna solfjädrar," sade Gardar alvarsam. "Isaura begagnar den i stället för slöja.

Samtalet tog en annan vändning, ty båten hade kommit helt nära Slagbjörnen, på hvars akterdäck de tre seglande snart befunno sig och träffade tilsammans med Halvard, Isaura och den gamle barden Fasold. Återseendets glädje var stor, men när kvällen kom och hela laget satt kring arnen, var det mången som kände saknad och längtan efter den väna Asta. Mångens tankar flögo efter Adalhavets kust til alkasaren i Sevilla, där Asta såsom minnen från Norden hade den trogna Yrsa samt Kuse och den lilla gråsparven.

Den i harem upfostrade Isaura fann sig väl i höga lofts bur, där hon herskade lika enväldigt som Asta i harem, men sjelv egde nästan obegränsad frihet. När hösten kom, lysnade hon vid arnen lika gärna på Fasolds sagor som sjelva mor Gunhild.

Hvarje vestvarts-farare, som efter hemkomsten lade til vid Mörkön, spordes ivrigt til om underrättelser från Sevilla, och när någon kom därifrån med hälsningar, blev det högtid i högsätes-salen. Mera ofta erhöllos underrättelser från Gardarsholms nybygge, dit slutligen sjelva Fasold drog över och blev den förste och ende sago-berättaren. Sagor och uptäckts-resor blevo en vurm på Island, där Hildegard blev stam-moder för den släkt, hvars unga män uptäckte Grönland och Vinland det goda eller Norra Amerika ner til New-York.

Halvard for icke mer i viking men gjorde efter Gardar Svafarsons föredöme vidsträckta resor såsom birke-karl. Under slika resor medföljde ofta Isaura och gästade både Gardarsholm och Sevilla. Sagorna förtälja, at Halvard vid mer framskriden ålder blev en flitig odlare, en annan Braut-Anund eller Olov Trätälja. Om här omtalade personers slutliga öden veta dock sagorna ingenting.

Efter Hastings och Björn Järnsidas tid uphörde skandinavernas färder til Spanien. Med araberna sammanträffade nordboarna ej förr än de såsom myklagårds-väringar stödde den vacklande grekiska kejsar-tronen och växlade hugg med saracenerna; men därom tälja andra sagor än denna.

Skandinaverna delade i mer än et avseende med spanjorerna äran av Amerikas uptäckt. At de femhundra år före Kolumbus uptäckte norra Amerika, är en

almänt känd historisk visshet. Mindre almänt vet man, at Kolumbus på Island fått del av skandinavernas uptäckter i Vinland det goda samt at dessa underrättelser ledde honom på den tanken, at detta Vinland vore Ostindien. Den store uptäckaren dog i denna tro, och om han levat under den tid vi här skildrat, skulle kanske minnet av hans uptäckt utan kultur-historisk följd blot ha fortlevat i en saga sådan som om Vinland det goda eller om "Skandinaver och Araber."
